

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ

ΕΠΙΣΗΜΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2023

ΤΟΥ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Σελίς

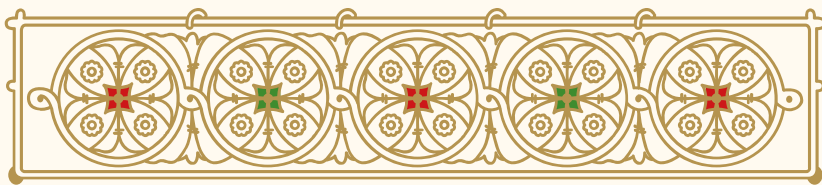
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ: Ο ΑΠΟ ΠΑΦΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	3
ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡ. ΠΙΑΓΚΟΥ: ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΘΡΟΝΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ. κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	7
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ	58
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ: ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ	60
ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	63
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΑΝΗΣ κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Γ': ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΣ	66
ΓΙΑΝΝΑΚΗ Α. ΟΜΗΡΟΥ: ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΑΓΑΠΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ'	72
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ: ΤΟ «ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΜΒΙΟΡΙΧ. ΕΝΑ ΝΕΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ» ΣΤΗ ΔΥΣΗ	79
ΑΝΤΩΝΙΑΣ ΜΟΡΟΠΟΥΛΟΥ: ΤΟ ΙΕΡΟ ΚΟΥΒΟΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ ΣΤΟ ΝΑΟ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΣΤΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ. ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ-Η ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ (ΕΜΠ)	88
ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Α.Μ. ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΥΠΡΙΩΝ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ	101
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ. κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ: ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΣΕΙΣΜΟΠΑΘΕΙΣ	104
ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΗΣ Δρος ΣΩΤΗΡΟΥΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ «ΑΝΤΑΜΟΙΒΕΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ, 1828-1844»	106
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ: Ο ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΜΑΣ ΘΗΣΑΥΡΩΝ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ	110

Τò περιοδικò "ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ" είναι τò έκφραστικό έντυπο τής Αγιοτάτης Έκκλησίας τής Κύπρου. Οί πρωταρχικοί του στόχοι είναι ή χριστιανική καλλιέργεια του ποιμνίου Της και ή κωδικοποίηση τών έπισήμων έγγραφων Της. Έκδίδεται προνοία του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου και τής Ίερās Συνόδου τής Έκκλησίας τής Κύπρου. Γραφεία: Ίερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, Λευκωσία, τηλ. 22-554-691, Τηλεμοιότυπο 22-346-307. E-mail: apostolosvarnavas@hotmail.com
Έτήσια συνδρομή: Για τήν Κύπρο €20.00. Για τήν Ελλάδα και τήν Εύρώπη €30.00. Για τίς άλλες χώρες £30 - ή \$50. - ISSN 1012 - 7151 ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ. ΑΡΙΘΜΟΣ Κ.Ε.Τ. : 119-01-014943-01 IBAN: CY13 0050 0119 0001 1901 0149 4301 SWIFT HEBACY2N

ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ ΜΕ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΤΟΥΣ, ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΜΟΡΦΗ. Η ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΠΙΦΥΛΑΣΣΕΙ ΣΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΗΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΑ ΣΥΝΤΕΜΝΕΙ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ Η ΝΑ ΕΝΘΕΤΕΙ ΟΠΟΙΟΝΔΗΠΟΤΕ ΠΙΝΑΚΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΡΙΝΕΙ, ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΕΣΥΠΗΡΕΤΗΘΟΥΝ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ.

Ο ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΝΕΑΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ο ΑΠΟ ΠΑΦΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Όταν ο αοίδιμος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος ο Β΄ «μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν» (Ιωάν. 5,24), τότε τὸ κενὸν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἀνεπλήρωσεν ὁ ἀπὸ Πάφου Γεώργιος, ἐκλεγείς «**ψήφοις κανονικαῖς κλήρου καὶ λαοῦ**», τὴν 24ην Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 2022. Ἡ ἐπίσημος ἐνθρόνισις Αὐτοῦ ἔλαβε χώραν τὴν τετάρτην ἀπογευματινὴν ὥραν, τῆς 8ης Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 2023, ἐν τῷ νέῳ Καθεδρικῷ Ναῷ τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα.

Ὁ ἀπὸ Πάφου Γεώργιος διεδέχθη εἰς τὸν παλαιάτον καὶ ἱστορικὸν θρόνον τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ προστάτου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, τὸν ἀπὸ Πάφου, ὡσαύτως, προελθόντα Χρυσόστομον τὸν Β΄, ὁ ὁποῖος πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἐκλείσει τὴν Κύπριδα Ἐκκλησίαν, οὐ μόνον διὰ τῆς ἐκ βάθρων ἀνεγέρσεως καὶ ἀνακαινίσεως τεσσαράκοντα ναῶν, οὐ μόνον διὰ τῆς ἀνεγέρσεως νηπιαγωγείων καὶ τῆς λειτουργίας Θεολογικῆς Σχολῆς, οὐ μόνον διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ταμείου Κλήρου, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀνασυστάσεως Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν, δι' ὧν ἀπεκατέστησε πλήρως τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Κύπριδος Ἐκκλησίας.

Ὁ αοίδιμος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κυρὸς Χρυσόστομος Β΄ ὑπῆρξε, ἐπίσης, ἔνθερος συμπαραστάτης τοῦ Ἐθνάρχου Μακαρίου εἰς ὅλας τὰς πολυκυμάντους πτυχὰς τῆς ζωῆς του, τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς.

Ὡς Αρχιεπίσκοπος Κύπρου ἠκολούθησε πιστῶς τὴν γραμμὴν Μακαρίου εἰς τὸ ἐθνικὸν θέμα καὶ ἐτάχθη διαρρήδη ἐναντίον τοῦ σχεδίου Ἀνάν, διότι μέσῳ αὐτοῦ ἡ Κύπρος καθίστατο προτεκτοράτον τῆς Τουρκίας, ἡ ὁποία σιγὰ σιγὰ θὰ ἐπετύγχανε τὴν ὀριστικὴν τουρκοποίησιν τοῦ νησιοῦ μας.

Ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Αρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ.κ. Γεώργιος ὑπῆρξε ἐπὶ ἔτη πολλὰ ὁ στενότερος συνεργάτης τοῦ αοιδίμου

Αρχιεπισκόπου Κύπρου κυροῦ Χρυσοστόμου, οὐ μόνον κατὰ τὴν περίοδον τῆς διακονίας αὐτοῦ, ὡς Ἐπισκόπου Ἀρσινόης, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ, ὡς Μητροπολίτου Πάφου.

Ὁ Μακαριώτατος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀθηαῖνον τὴν 25ην Μαΐου 1949. Τὸ 1967 ἀπεφοίτησε τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, ἀριστεύσας. Ὡς ὑπότροφος τοῦ Ι.Κ.Υ. ἐσπούδασε Χημείαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν (1968-1972). Εἰς τὸ ἴδιον Πανεπιστήμιον ἐσπούδασε καὶ Θεολογίαν κατὰ τὰ ἔτη 1976-1980. Μετεξπαιδευθὴ εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐπιστήμας εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Τὴν 23ην Δεκεμβρίου 1984 ἐχειροτονήθη Διάκονος ὑπὸ τοῦ μακαριστοῦ Χωρεπισκόπου Σαλαμίνας Βαρνάβα, καὶ τὴν 17ην Μαρτίου 1985 ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος καὶ προεχειρίσθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσοστόμου Α'. Τὸ 1994 ἀνέλαβε καθήκοντα Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Παραλλήλως πρὸς τὰ ὡς ἄνω καθήκοντά του εἰργάσθη καὶ ὡς καθηγητὴς τῆς Χημείας εἰς Σχολὰς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Τὸ 1993 προήχθη εἰς Βοηθὸν Διευθυντήν.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς συλλήψεως καὶ κακοποιήσεώς του ὑπὸ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων κατοχῆς, κατὰ τὴν διάρκειαν ἀντικατοχικῆς ἐκδηλώσεως τὸ 1989, κατέθεσε προσφυγὴν ἐναντίον τῆς Τουρκίας εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης. Τοῦτο διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 507/3.2.94 ἀποφάσεώς του, κατεδίκασε, διὰ πρώτην φοράν, τὴν Τουρκίαν διὰ τὴν καταπάτησιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων εἰς τὴν Κύπρον καὶ τῆς ἐπέβαλε χρηματικὸν πρόστιμον, τὸ ὁποῖον καὶ ἠναγκάσθη νὰ καταβάλῃ.

Τὴν 24ην Ἀπριλίου 1996 ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Χωρεπίσκοπος Ἀρσινόης καὶ τὴν 26ην Μαΐου 1996 ἐχειροτονήθη εἰς Ἐπίσκοπον. Τὴν 29ην Δεκεμβρίου 2006 ἐξελέγη παμψηφεί, ὑπὸ τῆς πρὸς τοῦτο συνελθούσης ἐκλογικῆς συνελεύσεως, Μητροπολίτης Πάφου καὶ τὴν ἐπομένην ἐγκαθιδρύθη εἰς τὴν ἔδραν αὐτοῦ. Ἐξεπροσώπησε, πολλάκις, τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου εἰς τὰς Πανορθόδοξους Διασκέψεις καὶ εἰς τὸν Διάλογον μὲ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς. Ἦταν, ἐπίσης, πρόεδρος τῶν ἐπιτροπῶν Βιοηθικῆς καὶ Παιδείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Τὴν 7ην Νοεμβρίου 2022, μετὰ τὴν ἐκδημίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κυροῦ Χρυσοστόμου Β', ἀνέλαβε Τοποτηρητὴς τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου. Τὴν 24ην Δεκεμβρίου 2022 ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, προκριθεὶς ὑπ' αὐτῆς ἐκ τοῦ τριπροσώπου, τὸ ὁποῖον ἐξέλεξεν ὁ λαὸς κατὰς τὰς ἐκλογὰς τῆς 18^{ης} Δεκεμβρίου 2022. (Οἱ ἀναγνώστές μας μποροῦν νὰ μελετήσουν τὴν ἐκτενῆ ἀναφορὰν μας εἰς τὸ τεύχος Δεκεμβρίου).

MAΘΗΤΕΣ
ΤΑ ΕΘΝΑ
ΤΟΡΕΥΟΜΕΝΤΕΣ
Ο ΑΓΙΟΣ
ΠΑΡΚΟΣ

ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΘΡΟΝΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ Κ. Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ, 8 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡ. ΓΙΑΓΚΟΥ

ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΟΣ ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ»

Κυριακή, 8 Ιανουαρίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 2023 καὶ ὥρα 4.00 μ.μ. Ἱστορική καὶ ἐκκλησιαστική ἡμέρα. Στὸν ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνον τῆς παλαιφάτου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἀνέρχεται ὁ ἀπὸ Πάφου Γεώργιος, τὸν ὁποῖον «**Ἡ σεβασμία τῶν Πανιερωτάτων καὶ Θεοφιλεστάτων ἀγίων Ἀρχιερέων χορεία, ἡ συγκροτοῦσα τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου συνελθοῦσα ἐν συνεδρία, ἐξελέξατο ψήφοις κανονικαῖς, ἐπινεύσει θείᾳ, Ἀρχιεπίσκοπον Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου**».

ΤΥΠΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΕΝΘΡΟΝΙΣΕΩΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Συμφώνως πρὸς τὸ Τυπικὸν τῆς Ἐνθρονίσεως, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος περιβάλλεται, ἐν τῷ Μεγάλῳ Συνοδικῷ, τὸν Ἀρχιερατικὸν Μανδύαν καὶ κρατῶν τὴν Ἀρχιερατικὴν Ῥάβδον, κατέρχεται εἰς τὸν καθεδρικὸν ναόν, κρουομένων τῶν κωδῶνων αὐτοῦ, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῶν Ἡγουμένων, τῶν Βαθμούχων καὶ τῶν λοιπῶν Κληρικῶν, προπορευομένων τῶν Διακόνων κρατούντων διβάμβουλα, δικηροτρικηρα καὶ θυμιατοῦς. Οἱ χοροὶ τῶν ἱεροψαλτῶν τῆς ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου «**ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ**» ψάλλουσιν μὲ κάθε βυζαντινὴ μεγαλοπρέπεια τὰ εἰς ἦχον β' Τριαδικά:

Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, τὴν ὑπέρθρον ὑμνεῖν Τριάδα, Ἄναρχον Πατέρα καὶ παντουργόν, συνάναρχον Λόγον, πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀρρεύτως

τεχθέντα, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἀχρόνως ἐκπορευόμενον.

Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, τοῦ δοξάζειν σε τὸν Θεὸν Λόγον, ὃν φρίττει καὶ τρέμει τὰ Χερουβείμ, καὶ δοξολογοῦσιν αἱ Δυνάμεις τῶν οὐρανῶν, τὸν ἐξαναστάντα τριήμερον ἐκ τάφου, Χριστὸν τὸν ζωοδότην, φόβῳ δοξάσωμεν.

Ἵμνήσωμεν πάντες θεοπρεπῶς, ἄσμασιν ἐνθέοις, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, καὶ Πνεῦμα τὸ θεῖον, τρισυπόστατον κράτος, τὴν μίαν Βασιλείαν, καὶ Κυριότητα.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος συνοδευόμενος ἀπὸ τὰ Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Ἀρχιμανδρίτας, Κληρικούς καὶ Διακόνους, κατήλθε τὰς κλίμακας τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου καὶ κατηνθύνθη ἐν πομπῇ πρὸς τὸν ἀπαστράπτοντα μεγαλεῖον καὶ λαμπρότητα καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, διὰ τὴν ἔναρξη τῆς τελετῆς τῆς ἐνθρονίσεώς Του.

Ἡ νέα Ἐκκλησία τοῦ Καθεδρικοῦ, τὴν ὁποῖαν ἀνήγειρε μὲ ἐνθεον ζῆλον καὶ φροντίδα περισσή, ὁ προσφάτως κοιμηθεὶς Ἀρχιεπίσκοπος κυρὸς Χρυσόστομος Β', ἦταν ὀλόφωτος. Σοῦ παρεῖχε τὴν αἴσθησιν ὅτι εἶναι «**πεποικιλμένη καὶ περιβλημένη ἐν ἱματισμῷ διαχρύσω**» (Ψαλμ. 40, 10) καὶ σὲ προετοίμαζε ψυχολογικὰ γιὰ τὸ μέγαλον ἐκκλησιαστικὸν γεγονός. Ἦταν δὲ καὶ ἀσφυκτικὰ γεμάτη.

Ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἐπισήμους ἦταν: ὁ Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Νίκος Ἀναστασιάδης μὲ τὰ Μέλη τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἡ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων κ. Ἀννίτα Δημητρίου, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμος, ὁ Ἀποστολικὸς Νούντσιος στὴν Κύπρο, Ἀρχιεπίσκοπος Adolfo Tito, ἡ Ὑπουργὸς Παιδείας τῆς Ἑλλάδος κ. Νίκη Κεραμέως, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, «Κύπριος τῷ γένει», ὁ Γενικὸς Εἰσαγγελέας τῆς Δημοκρατίας κ. Γεώργιος Σαββίδης, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου κ. Ἀντώνιος Λιάτσος, οἱ Ἐκπρόσωποι τῶν κοινοβουλευτικῶν κομμάτων, ὁ Ὑφυπουργὸς Παιδείας τῆς Ἑλλάδος κ. Ἄγγελος Συρίγος, ὁ πρῶην Ὑφυπουργὸς Παιδείας κ. Νίκος Καλτεζιώτης, καὶ δεκάδες ἄλλοι.

Ἐπίσης, παρίσταντο Ἐκπρόσωποι τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, Πρέσβεις ξένων χωρῶν, Ὑπουργοί, Διευθυντὲς Ὑπουργείων, οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, Ἐκπρόσωποι Κυβερνητικῶν Σωμάτων, Πνευματικῶν Ἰδρυμάτων, Θρησκευτικῶν Συλλόγων, Ἐκπρόσωποι τοῦ Δικαστικοῦ Σώματος, Ἀρχηγοὶ κομμάτων, Ἐκπρόσωποι πολλῶν Ὀργανώσεων, φιλανθρωπικῶν Ἰδρυμάτων, Ἀθλητικῶν Σωματείων, Ἐκπρόσωποι Συνδικαλιστικῶν Ὀργανώσεων καὶ πολὺ μέγαλος ἀριθμὸς τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

Οί Ἀρχιερεῖς εἰσερχόμενοι εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν διὰ τῆς δυτικῆς θύρας κατευθύνονται εἰς τὸν Σολέαν τοῦ Ναοῦ καὶ καταλαμβάνουσι τὰς θέσεις αὐτῶν.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος περιβληθεὶς ὠμοφόριον καὶ ἐπιτραχήλιον, εὐλογῶν, ἀνέρχεται εἰς τὸν Ἀρχιερατικὸν Θρόνον.

Εἶτα, τελεῖται ἡ διατεταγμένη Ἀκολουθία ἔχουσα ὡς ἀκολούθως:

Ὁ Α΄ Διάκονος: *Εὐλόγησον, Δέσποτα.*

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος: *Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.*

Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι.

Βασιλεῦ οὐράνιε, Παράκλητε, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὁ πανταχοῦ παρῶν καὶ τὰ πάντα πληρῶν ὁ θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ ζωῆς χορηγός, ἐλθέ καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος καὶ σῶσον ἀγαθέ, τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὁ Β΄ Διάκονος: *Τὸ Τρισάγιον.*

Ἀμήν. Ἅγιος ὁ Θεός, Ἅγιος Ἰσχυρός, Ἅγιος Ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς (γ').

Δόξα... Καὶ νῦν...

Παναγία Τριάς, ἐλέησον ἡμᾶς. Κύριε, ἰλάσθητι ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν. Δέσποτα, συγχώρησον τὰς ἀνομίας ἡμῖν. Ἄγιε, ἐπίσκεψαι καὶ ἴασαι τὰς ἀσθενείας ἡμῶν, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.

Κύριε, ἐλέησον (γ')

Δόξα... Καὶ νῦν...

Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματά ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν, καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος: *Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.*

Ὁ Χορὸς τῶν Ψαλτῶν ψάλλει τὰ κάτωθι:

Ἀπολυτίκιον Πεντηκοστῆς

Ἦχος πλ. δ΄

Εὐλογητὸς εἶ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἀλιεῖς ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας, φιλόανθρωπε, δόξα σοι.

Κοντάκιον Πεντηκοστῆς

Ἦχος πλ. δ΄

Ὅτε καταβάς τὰς γλώσσας συνέχεε, διεμέριζεν ἔθνη ὁ Ὑψιστος· ὅτε τοῦ πυρὸς τὰς γλώσσας διένειμεν, εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεσε, καὶ συμφώνως δοξάζομεν τὸ πανάγιον Πνεῦμα.

Ἀπολυτίκιον Ἀποστόλου Βαρνάβα

Ἦχος α΄

Τὸ μέγα κλέος τῆς Κύπρου τῆς Οἰκουμένης τὸν κήρυκα, τῶν Ἀντιοχείων τὸν πρῶτον, τῆς Χριστωνύμου κλήσεως ἀρχιτέκτονα, τῆς Ῥώμης τὸν κλεινὸν εἰσηγητὴν, καὶ θεῖον τῶν ἐθνῶν σαγηνευτὴν, τὸ τῆς χάριτος δοχεῖον, τοῦ Παρακλήτου Πνεύματος τὸν ἐπώνυμον, ἀπόστολον τὸν μέγαν, τὸν τοῦ θεοῦ Παύλου συνέκδημον, τὸν ἑβδομήκοντα πρῶτον, τῶν δώδεκα ἰσοστάσιον. Πάντες συνελθόντες σεπτῶς οἱ πιστοὶ τὸν Βαρνάβαν ἄσμασι στέψωμεν, πρεσβεύει γὰρ Κυρίῳ, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἀπολυτίκιον Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου

Ἦχος β΄

Ἀπόστολε Χριστῷ τῷ Θεῷ ἠγαπημένε, ἐπιτάχυνον, ῥῦσαι λαὸν ἀναπολόγητον· δέχεταιί σε προσπίπτοντα, ὁ ἐπιπεσόντα τῷ στήθει καταδεξάμενος, ὃν ἰκέτευε, Θεολόγε, καὶ ἐπίμονον νέφος ἐθνῶν διασκεδάσαι, αἰτούμενος ἡμῖν εἰρήνην, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ἀπολυτίκιον Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου

Ἦχος δ΄

Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς, καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς, ἀσθενούντων ἰατρός, βασιλέων ὑπέρμαχος, τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Κοντάκιον Θεοφανείων

Ἦχος δ'. Αὐτόμελον

Ἐπεφάνης σήμερον τῇ οἰκουμένη καὶ τὸ Φῶς Σου Κύριε, ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἐπιγνώσει ὑμνουντάς Σε, ἥλθες ἐφάνης τὸ Φῶς τὸ ἀπρόσιτον.

Δοξολογία

Ἦχος πλ. α'

Δόξα σοι τῷ δείξαντι τὸ φῶς. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Κύριε βασιλεῦ, ἐπουράνιε Θεέ, Πάτερ παντοκράτορ, Κύριε Υἱὲ μονογενές, Ἰησοῦ Χριστέ, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα. Πρόσδεξαι τὴν δέησιν ἡμῶν, ὁ καθήμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς. Καθ' ἐκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε, καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Εὐλογητός εἶ, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνετὸν καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώσκουσί σε. Ἅγιος ὁ Θεός, Ἅγιος Ἰσχυρός, Ἅγιος Ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. (τρὶς)

Ὁ Α' Διάκονος: Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, δεόμεθά σου, ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον.

Κύριε, ἐλέησον (γ')

Ὁ Β' Διάκονος: Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

Κύριε, ἐλέησον (γ')

Ὁ Γ' Διάκονος: Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Γεωργίου, τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν Ἀδελφότητος.

Κύριε, ἐλέησον (γ')

Ὁ Δ' Διάκονος: Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἀγίαν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ἀπὸ ὀργῆς, λοιμοῦ, λιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, πυρός, μαχαίρας, ἐπιδρομῆς ἀλλοφύλων, ἐμφυλίου πολέμου, καὶ αἰφνιδίου θανάτου· ὑπὲρ τοῦ ἰλεων, εὐμενῆ καὶ εὐδιάλλακτον γενέσθαι τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόνητον Θεὸν ἡμῶν, τοῦ ἀποστρέψαι καὶ διασκεδάσαι πᾶσαν ὀργὴν καὶ νόσον τὴν καθ' ἡμῶν κινουμένην, καὶ ῥύσασθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐπικειμένης δικαίας αὐτοῦ ἀπειλῆς, καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς.

Κύριε, ἐλέησον (γ')

Ὁ Α΄ Διάκονος: Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν φωνῆς τῆς δεήσεως ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος: Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλπίς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν θαλάσῃ μακρὰν, καὶ ἰλεως, ἰλεως γενοῦ ἡμῖν, Δέσποτα ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις, καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἶτα, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κατέρχεται τοῦ Θρόνου καὶ ἀπεκδύεται εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέα τὸν μανδύαν, τὸ ὠμοφόριον καὶ τὸ ἐπιτραχήλιον.

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀναγινώσκει ἀπὸ τῆς Πύλης τοῦ Ἁγίου Βήματος τὴν Κανονικὴν Πρᾶξιν τῆς Ἐνθρονίσεως τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου, καταστρωθεῖσαν καὶ ταύτην ἐν τῷ Κώδικι τῶν Ὑπομνημάτων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.

**ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΘΡΟΝΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΕΑΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗΣ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου ποιμένος καὶ προστάτου ἐπιδιομένης, ἅτε δὴ τοῦ ἐν αὐτῇ τέως Προεστῶτος, Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Β΄, τοῦ ἀπὸ Πάφου, ἀπὸ τῆς 7ης Νοεμβρίου, τοῦ δευτέρου εἰκοστοῦ τε καὶ δισχιλιοστοῦ σωτηρίου ἔτους, εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς μετακληθέντος, ἐγένοντο τὰ εἰς τὴν ἐκλογὴν διαδόχου ἀφορῶντα, συνωδὰ τῷ Καταστατικῷ Χάρτη τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

Ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ λαοῦ παραπεμφθέντος ἡμῖν Τριπροσώπου, ἡμεῖς οἱ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἀποτελοῦντες Ἀρχιερεῖς, προεκρίναμεν τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην Πάφου κ. Γεώργιον, ὃν καὶ συνελθόντες ἐν τῷ πανσέπτῳ καθεδρικῷ ναῷ τούτῳ, τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου Ἀποστόλου Βαρνάβα, τοῦ γενναιομάρτυρος, ἐν Λευκωσίᾳ, σήμερον, ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος Κυριακῆ μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Φώτων, τῇ

ὀγδόῃ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, τοῦ τρίτου εἰκοστοῦ τε καὶ δισχιλιοστοῦ σωτηρίου ἔτους, ἐνθρονίζομεν ἐπὶ τὴν Καθέδραν τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου καὶ Πανευφήμου Ἀποστόλου Βαρνάβα, εὐρόντες Αὐτὸν ἄνδρα ἄξιον, ἱεροπρεπῆ καὶ τῆς ὑψηλῆς ταύτης καὶ λαμπρᾶς ποιμαντορικῆς λειτουργίας κατάλληλον.

Ἐφ' ᾧ καὶ ἐγένετο ἤδη ἡ Κανονικὴ Πράξις, ὑπογραφεῖσα μὲν τῇ ἰδίᾳ ἡμῶν χειρὶ, καταστρωθεῖσα δ' εἰς ὑπόμνησιν ἐν τῷ Κώδικι τούτῳ τῶν Ὑπομνημάτων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου.

† Ὁ Κιτίου Νεκτάριος
 † Ὁ Κυρηναίας Χρυσόστομος
 † Ὁ Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος
 † Ὁ Μόρφου Νεόφυτος
 † Ὁ Κωνσταντίας Βασίλειος
 † Ὁ Κύκκου Νικηφόρος
 † Ὁ Ταμασοῦ Ἡσαΐας
 † Ὁ Τριμυθούντος Βαρνάβας
 † Ὁ Καρπασίας Χριστοφόρος
 † Ὁ Ἀρσινόης Παγκράτιος
 † Ὁ Ἀμαθοῦντος Νικόλαος
 † Ὁ Λήδρας Ἐπιφάνιος
 † Ὁ Χύτρων Λεόντιος
 † Ὁ Νεαπόλεως Πορφύριος
 † Ὁ Μεσαορίας Γρηγόριος

Ἀκολουθῶς:

Ὁ Α΄ Διάκονος: *Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.*

Ὁ Β΄ Διάκονος: *Κύριε, ἐλέησον.*

Ὁ Α΄ Διάκονος: *Ἐξηρεύξατο ἡ καρδιά μου λόγον ἀγαθόν, λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου τῷ Βασιλεῖ.*

Ὁ Β΄ Διάκονος: *Πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.*

Ὁ Α΄ Διάκονος *ἐπιδίδωσιν Αὐτῷ τὸ β' Ἐγκόλπιον.*

Εἶτα, οἱ Ἀρχιερεῖς περιβάλλουσιν Αὐτὸν διὰ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ πορφυροῦ μανδύου, τῶν Χορῶν ψαλλόντων:

Ἦχος α΄

Πάντα χορηγεί τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, βρῦει προφητείας, ἱερέας τελειοῖ, ἀγραμμάτους σοφίαν ἐδίδαξεν, ἀλιεῖς θεολόγους ἀνέδειξεν, ὄλον συγκροτεῖ τὸν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁμοούσιε καὶ Ὁμόθρονε, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, Παράκλητε, δόξα σοι.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, βαθύτατα συγκινημένος, ὑπογράφει διὰ κινναβάρεως **ἐκ τοῦ μελανοδοχείου τοῦ ἐθνομάρτυρος ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ**, τὴν Κανονικὴν Πράξιν ἐπὶ τῇ ἐνθρονίσει Αὐτοῦ, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὰς πρώτας βαθμίδας τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου. Ὁ πρῶτος τῇ τάξει μητροπολίτης Κιτίου ἐγχειρίζει Αὐτῷ τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν σκῆπτρον, λέγων:

«Μακαριώτατε, Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, κ.κ. Γεώργιε, Ἡ ψῆφος τῶν Πανιερωτάτων καὶ Θεοφιλεστάτων Ἀρχιερέων τῶν συγκροτούντων τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἀνέδειξέ Σε Ἀρχιεπίσκοπον Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου. Ὅθεν ἀπὸ μέρους τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἁγιωτάτης, Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, παραδίδωμί σοι κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμήν τὴν διακυβέρνησιν τῆς ἱερᾶς ταύτης ὀλκάδος διὰ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου Σκῆπτρου. **Τοῦτο συμβολίζει τὴν πνευματικὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας.** Ἐγχειρίζει Σοι δὲ αὐτὸ σήμερον δι' ἐμοῦ ὁ οὐράνιος τῆς Ἐκκλησίας Νυμφίος καὶ Δομήτωρ, ὁ Ἀρχιποίμην Χριστός, ἵνα ποιμάνης ἐν ὀσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ τὸ ἐμπειπιστευμένον Σοι ἄνωθεν λογικὸν ποίμνιον τοῦ παλαιφάτου Θρόνου τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Βαρνάβα, καὶ ὁδηγήσης αὐτὸ εἰς νομὰς σωτηρίους. Κατευοδοῦ, λοιπόν, Μακαριώτατε, ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, λαμπρύνων τὸν ἐνδοξον τοῦτον Ἀποστολικὸν θρόνον εἰς ἔτη πάμπολλα καὶ τετιμημένα ἐν εἰρήνῃ. Ἀμήν».

Καὶ ἐπὶ τούτῳ ὁ Κιτίου κ. Νεκτάριος ἐγχειρίζει Αὐτῷ τὸ Σκῆπτρον.

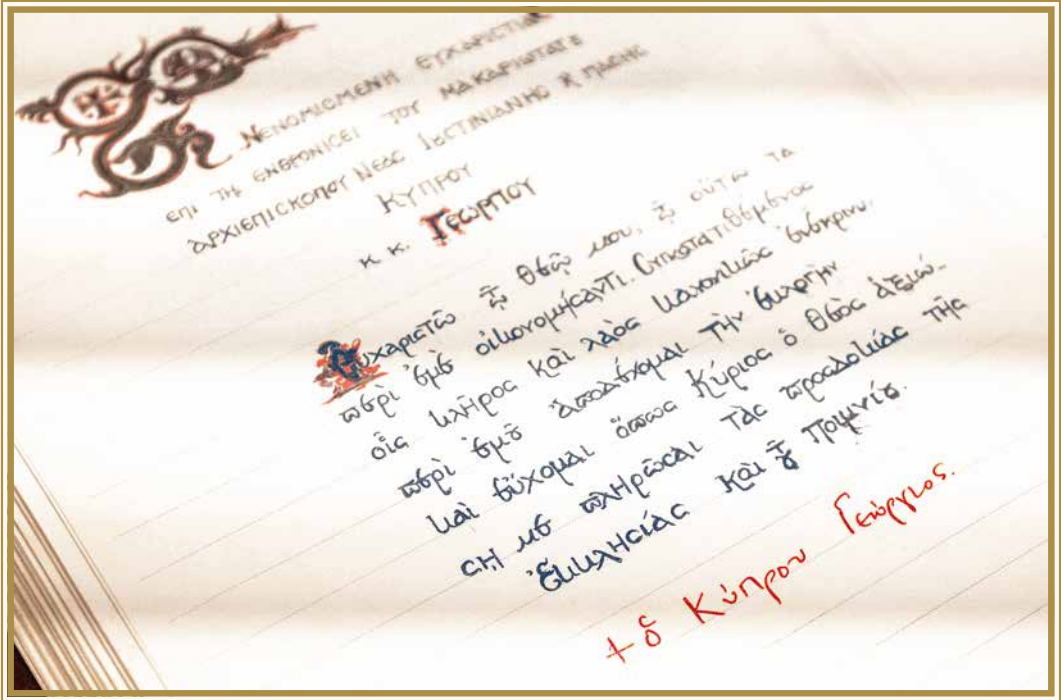
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος λαβὼν τὸ Σκῆπτρον, εὐχαριστεῖ λέγων:

«Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, τῷ οὐτῷ τὰ περὶ ἐμὲ οἰκονομήσαντι. Συγκατατιθέμενος οἷς κλῆρος καὶ λαὸς κανονικῶς ἐνέκριναν περὶ ἐμοῦ, ἀποδέχομαι τὴν ἐκλογήν καὶ εὐχομαι ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἀξιώσῃ με πληρῶσαι τὰς προσδοκίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ποιμνίου».

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀνέρχεται εἰς τὸν Θρόνον Αὐτοῦ, **«ῥειδόμενος ἐπὶ σκῆπτρου»**.

Μὲ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς διαδικασίας ταύτης, **«ἡ νύμφη Κύπρις Ἐκκλησία**

τῆς χρείας τὸν πέπλον ἀποβάλλεται», ἀφοῦ ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος, ἤδη, παρέλαβε «Τὰ σύμβολα τῆς αὐτοκρατορίας μὲ ἰδιαίτερη συγκίνηση, σὲ μιὰ πολυαίωνα σκυταλοδρομία ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ζήνωνα καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀνθέμιος».

Ὅπως εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὴ Βυζαντινὴ μας ἱστορία τὸ 478 μ.Χ., ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Ἀνθέμιος, ὕστερα ἀπὸ ἐπανελημμένες ἀπόπειρες τοῦ θρόνου τῆς Ἀντιοχείας γιὰ καταπάτηση τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, κατόπιν ὀράματος, βρῆκε τὸν τάφο καὶ τὸ λείψανο τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, στὸ στήθος τοῦ ὁποῖου ὑπῆρχε ἀντίγραφο τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. Τὸ Εὐαγγέλιο τοῦτο προσέφερε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀνθέμιος στὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ζήνωνα, ὁ ὁποῖος, δεχόμενος τὴν προσφυγὴν τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπιβεβαιώνοντας τὸ Αὐτοκέφαλό της, παρεχώρησε τὰ γνωστὰ τρία αὐτοκρατορικὰ προνόμια στὸν ἑκάστοτε Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου: νὰ ὑπογράφει μὲ κιννάβαρι (κόκκινο μελάνι), νὰ περιβάλλεται κατὰ τὶς ἱεροτελεστίες πορφυροῦν μανδύα καὶ νὰ κρατεῖ, ἀντὶ τῆς ἐπισκοπικῆς πατερίτσας, αὐτοκρατορικὸ σκῆπτρο.

Εἶτα, προσαγορεύει τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κ.κ. Γεώργιον ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ πρῶτος τῆ τάξει Μητροπολίτης Κιτίου κ. Νεκτάριος, ὡς ἀκολουθῶς:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ιουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, κ.κ. Γεώργιε,

Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτη καὶ Αποστολικὴ Ἐκκλησία λαμπροφρούσα, σήμε-
ρα, ἀγάλλεται γιὰ τὴν ἀνάρρησή σας στὸν ἀποστολικὸ θρόνο του ἱδρυτοῦ καὶ
προστάτου της, γενναιοφρονος Αποστόλου καὶ μάρτυρος Βαρνάβα. Ἡ εκδη-
μία του αειμνήστου προκατόχου σας, κυροῦ Χρυσοστόμου του Β', μάς ἐθλίψε
βαθύτατα, ἀλλὰ, ἐντούτοις, δοξάζομε τὸν Τριαδικὸ Θεό, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπέ-
τρεψε νὰ δοκιμασθούμε ἐπὶ μακρόν καὶ σύντομα μετέβαλε τὴν θλίψη μας εἰς
χαράν καὶ ανεπτέρωσε τὰς ἐλπίδας μας, με τὴν ἐπάξιαν καὶ κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ
ἐκλογὴν σας στὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον καθότι «ἐν χειρὶ Κυρίου ἐξουσία
τῆς γῆς, καὶ τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς» (Σοφ. Σειρ. 10,4). Γι' αὐτὸ
κι εμεῖς, τὰ μέλη τῆς κατὰ Κύπρον Ἐκκλησίας, κληρικοί καὶ λαϊκοί, κατὰ τὴν
πανευφρόσυνον αὐτὴν ὥρα τῆς ἐνθρόνισής σας, «σύμψυχοι τὸ ἐν φρονούν-
τες» (Φιλιπ. 2,2) ἐκφράζομε τὴ βεβαιότητα ὅτι τὸ πηδάλιο τῆς Ἐκκλησίας
αναλαμβάνει δεξιὸς καὶ ἀξίος οιακοστρόφος, ὁ ὁποῖος θα ἐκπληρώσει τοὺς

πόθους της Εκκλησίας και της Πατρίδας μας.

Σήμερα, Μακαριώτατε, καθίστασθε επικεφαλής του μακροβιότερου, στον τόπο μας, θεσμού. Ενός θεσμού που έχει ταυτιστεί και συνδεθεί άρρηκτα με την ιστορία και τις περιπέτειες του Κυπριακού Ελληνισμού μέσα στους αιώνες. Καλείστε να συνεχίσετε μια μακρά πορεία βαρυσήμαντης προσφοράς, όπως έπραξαν οι αοίδιμοι προκάτοχοί σας, ο εθνομάρτυρας Κυπριανός, ο Σωφρόνιος, οι Κύριλλοι, ο Λεόντιος, οι Μακάριοι και οι Χρυσόστομοι. Μιας προσφοράς που κινήθηκε σε κύριες και καίριες διαστάσεις, σε καιρούς δυσχείμερους και χαλεπούς.

Μέγιστο και κύριο έργο της Εκκλησίας είναι ο ευαγγελισμός των ανθρώπων. Αυτό αποτελεί επιτακτική ανάγκη των καιρών. Η Εκκλησία καλείται να καταθέσει εμπράκτως την Ορθόδοξη μαρτυρία ενώπιον της ελευθερίας των ανθρώπων. Να προσφέρει νόημα ζωής, να διδάξει στον σύγχρονο άνθρωπο την καλλιέργεια του έσωθεν ανθρώπου με προοπτική τη μεταμόρφωσή του και κατά συνέπεια τη μεταμόρφωση της καθ' όλου κοινωνίας. Να προσφέρει στον άνθρωπο εμπειρίες που να τον βοηθούν να χαιρέται την εμπειρία του άλλου ανθρώπου και εντέλει να τον προετοιμάζει για την πληρότητα της Ανάστασης. Μέσα στο πλαίσιο της προσφοράς καλείται, ακόμα, η Εκκλησία να μαρτυρήσει μέσα από το δικό της πλούσιο φιλανθρωπικό έργο τον Θεό της αγάπης και της φιλανθρωπίας και να εμπνεύσει στους πιστούς την προσφορά, την αυτοθυσία και την αδελφосύνη.

Η ενότητα της τοπικής Αυτοκεφάλου Εκκλησίας μας, Μακαριώτατε, εναποτίθεται σήμερα στα δικά σας χέρια. Αναγνωρίζουμε ότι το έργο είναι δύσκολο, διότι, όπως πολύ σοφά αναφέρει ο αρχαίος φιλόσοφος Αριστοτέλης, «*Καματηρόν τὸ ἄρχειν*». Επιφορτίζεστε να διαφυλάξετε την απρόσκοπτη λειτουργία του Συνοδικού Θεσμού. Εμείς θα είμαστε δίπλα σας, συνοδοιπόροι και συμπαραστάτες, τιμώντας σας πάντοτε ως πρώτο μεταξύ ημών και πρόεδρο της Ιεράς ημών Συνόδου. Σάς τιμούμε ως το πρόσωπο που ο Θεός επέλεξε και έθεσε στην τιμητική μεν, αλλά, και πολυεύθυνη αυτή θέση, αφού σύμφωνα με το γραφικό «*οὐχ ἑαυτῶ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ*» (Εβρ. 5,40).

Ὡς προς την ευρύτερη παρουσία της, η μικρή σε αριθμό, αλλά μακρά σε ιστορία Εκκλησία της Κύπρου, έχει να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο στα διορθόδοξα και διαχριστιανικά ζητήματα. Και πάλι, Μακαριώτατε, σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας μας, εσείς αποτελείτε τον σύνδεσμο

της Εκκλησίας Κύπρου μετά των λοιπών Ορθοδόξων Εκκλησιών, αλλά και με τις άλλες Χριστιανικές Ομολογίες. Πιστεύουμε, ακράδαντα, ότι επί των ημερών σας η Εκκλησία Κύπρου θα συνεχίσει την αγαστή συνεργασία και συμπόρευση με το Σεπτό Οικουμενικό Πατριαρχείο, καταβάλλοντας κάθε δυνατή προσπάθεια για επίλυση των προβλημάτων που ταλανίζουν την Ορθοδοξία. Η Εκκλησία Κύπρου, ως μία από τις αρχαιότερες Εκκλησίες, οφείλει να κομίζει στις άλλες αδελφές Ορθόδοξες Εκκλησίες μήνυμα καταλλαγής και πανορθόδοξης ενότητας.

Μακαριώτατε,

Αυτή την εύσημο ημέρα της ενθρονίσεώς σας μάς είναι αδύνατο να λησμονήσουμε το γεγονός ότι είστε ο τρίτος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου που ενθρονίζεστε κάτω από συνθήκες εισβολής και κατοχής της μισής, σχεδόν, ιδιαίτερης πατρίδας μας. Όπως οι δύο προηγούμενοι προκάτοχοί σας, δεν θα μπορέσετε να πάτε να λειτουργήσετε στον τάφο του ιδρυτού της Εκκλησίας μας, ούτε θα μπορέσετε ελεύθερα να επισκεφθείτε όλη την Αρχιεπισκοπική περιφέρεια. Ακόμα, ενδημούντα στα αρχιεπισκοπικά δώματα, ο ιμάμης από τα κατεχόμενα θα σας υπενθυμίζει καθημερινά την πικρή πραγματικότητα της κατοχής. Γνωρίζουμε τις ευαισθησίες σας για το εθνικό μας θέμα και την αγωνία σας για την επιβίωση και παραμονή μας στη γη των προγόνων μας. Η μέχρι σήμερα παρουσία και στάση σας στο εθνικό μας θέμα μάς βεβαιού ότι, και από τη θέση του Προκαθήμενου της τοπικής μας Εκκλησίας, θα αναλώσετε τον εαυτό σας για τα δίκαια του Κυπριακού Ελληνισμού. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα στηρίζετε τις ενέργειες των Κυβερνήσεων της Ελλάδος και της Κύπρου για την εξεύρεση μιας δίκαιης και λειτουργικής λύσης, η οποία θα διασφαλίζει τα δικαιώματα όλων των νόμιμων κατοίκων αυτού του τόπου, ανεξαρτήτως θρησκείας και γλώσσας, για να ζουν ειρηνικά και να απολαμβάνουν, όπως εσείς τακτικά αναφέρετε, τα δικαιώματα που έχει ο κάθε ευρωπαίος πολίτης.

Ευχόμαστε εκ βάθους καρδιάς, Μακαριώτατε, την εξ ύψους δύναμη στο πολύμοχθο έργο το οποίο επωμίζεσθε. Είθε κατά τον χρόνο της δική σας πρωθυεραρχίας να σημάνουν χαρμόσυνα απ' άκρη σ' άκρη της νήσου μας οι καμπάνες για την απελευθέρωση των σκλαβωμένων εδαφών μας.

Μετά, ακολούθησε η προσφώνηση του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου, την οποία ανέγνωσε ο Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας κύριος Νικήτας, η οποία έχει ως ακολούθως.

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργγέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Γεώργιε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐν βαθείᾳ συγκινήσει καὶ δικαίᾳ χαρᾷ ἐδεξάμεθα ἐν τῷ Ἱερῷ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Κέντρῳ τὴν Ὑμετέραν Εἰρηνικὴν γραφὴν καὶ ἐσπεύσαμεν ἵνα δοξολογήσωμεν τό ὑπὲρ πᾶν ὄνομα τοῦ σαρκὶ νηπιάσαντος Κυρίου ἡμῶν ὅτι κατέστησεν εἰς τύπον καὶ τόπον Αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγαλονήσῳ Κύπρῳ τὴν Ὑμετέραν περισπουδάστον ἡμῖν Μακαριότητα, τὸν ἀπὸ Πάφου Ἀρχιεπίσκοπον κ. Γεώργιον.

Ἐγράψαμεν "ἐν βαθείᾳ συγκινήσει", διότι ἐμνήσθημεν καὶ πάλιν τοῦ πολυκλαύστου Γέροντος Ὑμῶν καὶ ἡμετέρου φίλου. Ὁ κόκκος τοῦ σίτου, χρυσοῦς τὴν καρδίαν, Χρυσόστομος τοῦνομα, ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν, ἵνα πολὺν καρπὸν φέρῃ ἀνιστάμενος ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Ἐπεσε καὶ ἀναπαύεται εἰς τό γεώργιον τῆς Κύπριδος Ἐκκλησίας, καθὼς ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος αὐτῆς, Γεώργιος τώρα, ὁ Ἐκείνου πρῶτος συνεργάτης, "καὶ τρόπων μέτοχος καὶ θρόνων διάδοχος", καλεῖται νὰ συνεχίσῃ νὰ ὑπάρχῃ ἐντονώτερον αὐξάνων σοφία καὶ χάριτι, ὡς Προκαθήμενος πλέον, τροπαιοφόρος τῆς νίκης τῆς Ἀναστάσεως, γεννῶν καὶ μορφῶνων τὸν Χριστὸν ἐν ταῖς καρδίαις κλήρου καὶ λαοῦ.

Ἀναλαμβάνετε τοὺς Πρωθιερχικούς οἰακας μιᾶς ἐκ τῶν πλέον ἱστορικῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, ὑπὲρ ἧς ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοιαύτη θυσιαστικῶς, ἀδιαστίκτως, ἐν κόποις καὶ μόχθοις, ἐν στοργῇ, ἠγωνίσθη, ἐπροστάτευσεν, ἠκονόμησεν, ἐσκέπασε καὶ θά τό πράττει, ὡς καὶ ὑπὲρ πάσης Χριστοῦ Ἐπισκοπῆς, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, ὅτι τοιοῦτον ἅγιον καὶ ἀπαράβατον χρῆος ἐκληροδότησαν τῷ ἐκάστοτε Ἀρχιεπισκόπῳ τῆς τοῦ Κωνσταντίνου οἷ τε Θεῶι καὶ Ἱεροῖ Κανόνες καὶ ἡ καθηγιασμένη Παράδοσις ἡμῶν.

Καλεῖσθε καὶ Ὑμεῖς οὖν, εἰς τό εἶναι Ὑμᾶς φορέα τῆς τοιαύτης Παραδόσεως, ἀποδεδειγμένως, οὐχὶ λόγοις μόνον ἀλλ' ἔργοις καὶ πράξεσι, θεράπων τοῦ ἐκκλησιολογικῶς ὀρθοῦ φρονήματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἵνα δώσητε μεθ' ἡμῶν τὸν κοινόν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς προστασίας τῆς πίστεως κατὰ τὸν τρέχοντα καιρὸν, καθὼς ταλανίζεται, οὐχὶ τόσο ἐξ ἀλλοίας περὶ τὰ δόγματα φρονήσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς "καινῆς δόξης" τῆς ὀθνείας καὶ καινοφανοῦς ἐκκλησιολογίας τῆς αἰρέσεως τοῦ ἔθνοφυλετισμοῦ καὶ ἄλλων, παραθεωρουμένων τῶν ἕως σήμερον ἀπαρασαλεύτως παραδεδομένων. Καὶ ὁ ἀγὼν ἡμῶν, ἐπίπονος καὶ σοβαρὸς, καθὼς οἱ ἔχοντες ἐγκόσμια συμφέροντα ἐκ τῆς τοιαύτης ἀλλοιώσεως προβάλλουν τὰς κινήσεις ἡμῶν ὡς δῆθεν ἀνορθόδοξους, προπαγανδίζοντες καὶ ἐξαπατῶντες τὸν εὐαίσθητον περὶ τὴν πίστιν Χριστιανὸν ὅπως συκοφαντικῶς καὶ ἀδίκως.

Ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς, ὅμως, οὐχ οὕτω. Διεπιστώσαμεν ἅπαξ ἔτι τό γενναίοφρον ἐκκλησιαστικὸν Ὑμῶν ἦθος καὶ ἐχάρημεν σφόδρα ἐπὶ τῷ Ὑμετέρῳ Εἰρηνικῷ Γράμματι. Ἐχομεν δι' ἐλπίδος ἢ καλλίτερον ἐν ἀπολύτῳ βεβαιότητι ὅτι ἐν τῷ

Ὅθεν, ἐκ τοῦ Πανσέπτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, τοῦ οὐρανοῦ πάτρωνος Ὑμῶν, ἀποδεχόμενοι ἀσμένως πάνυ τὴν θεόθεν γενομένην, ψήφοις κανονικαῖς, ἐκλογὴν Ὑμῶν, ἐφ' ἣ καὶ θερμῶς συγχαίρομεν, ἐγγράφομεν τὸ Ὑμέτερον Κανονικὸν ὄνομα ἐν τοῖς Διπτύχοις τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας ὡς Ἀρχιεπισκόπου Νέας Τουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, καί, κατασπαζόμενοι ὅλως φιλαδέλφως καὶ ἐν τιμῇ ἐξειδιασμένη τὸ χάριεν Ὑμέτερον πρόσωπον, ἐπικαλούμεθα ἐπὶ τὴν ἀρχομένην Πρωθιεραρχικὴν Ὑμετέραν πορείαν τὴν Σοφίαν, τὴν Εἰρήνην καὶ τὴν Δύναμιν τοῦ ἐν σαρκί φανερωθέντος δι' ἡμᾶς τοῦ ἀνθρώπου καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, Ὡ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἄξιος, φίλτατε ἅγιε ἀδελφέ!

βκβ' Δεκεμβρίου κδ'
 Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
 ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός
 Ἰωάννης Γεωργίου

Ἀκολούθως, ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἰερώνυμος Β' προσφώνησε τὸν Μακαριώτατον ὡς ἀκολούθως:

Μακαριώτατε,

Μὲ πολλὴ χαρὰ ταξιδέψαμε γιὰ νὰ συμμετάσχουμε στὴν ἀκολουθία ἀνάληψης τῆς Προεδρίας τῆς Ἐκκλησίας, πὺ παροικεῖ ἀδιάκοπα γιὰ 2.000 χρόνια στὴ Μεγαλόνησο.

Ἀναλαμβάνετε αὐτὴν τὴν ἐκκλησιαστικὴ εὐθύνη σὲ μία ἐποχὴ ἰδιαίτερως δύσκολη σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο. Βεβαίως, θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κάποιος ὅτι τὰ ἀνθρώπινα πάντοτε, λιγότερο ἢ περισσότερο, χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἀστάθεια καὶ ρευστότητα.

Ὅμως, ἡ ρευστότητα τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ μὲ τὴν ψηφιακὴ του πρόοδο δὲν ἔχει προηγούμενο. Ἐχει δημιουργηθεῖ πλέον ἓνα νέο ἐκκοσμικευμένο κοσμοεῖδωλο, πὺ δὲν σχετίζεται μὲ τὸ λεγόμενο παραδοσιακὸ.

Τὸ κοσμοεῖδωλο αὐτὸ ἐπηρεάζει τὰ πάντα, καὶ κυρίως τὴν ἀντίληψή μας περὶ ἀνθρώπου. Δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι πολλοὶ ὑποστηρίζουν ὅτι πλέον εἰσῆλθαμε στὴν ἐποχὴ τοῦ «μετανθρώπου».

Αὐτὴ ἡ ρευστότητα καὶ μεταβλητότητα δὲν ἀφήνουν ἀνεπηρέαστο καὶ τὸν παραδοσιακὸ χριστιανικὸ τρόπο ζωῆς. Μία νέα διάχυτη θρησκευτικό-

τητα διεκδικεί να έδραιωθεί. Νέες συνήθειες υιοθετούνται και από τους χριστιανούς.

Επιπλέον, έχετε να αντιμετωπίσετε και τις συνέπειες της τουρκικής εισβολής του 1974, οι οποίες παραμένουν άθεράπευτες.

Περπατώντας στα ίχνη των μεγάλων προκατόχων Σας, πού τους χαρακτήριζε το γνήσιο εκκλησιαστικό ήθος και η φιλοπατρία, και βασιζόμενος στη Χάρη του Τριαδικού Θεού, πιστεύω ακράδαντα ότι η διακονία Σας θα είναι κατά πάντα λυσιτελής και καρποφόρος, ιδιαιτέρως στα εκκλησιαστικά ζητήματα. Ζητήματα πού αφορούν την ταυτότητα και την ενότητα της Έκκλησίας και πού άπτονται του προορισμού και του νοήματος της ανθρώπινης ύπαρξης.

Με αυτές τις λίγες σκέψεις, σās εϋχομαι κάθε επιτυχία στην ύψηλή αποστολή Σας!

Το προσωπικό μήνυμα της Αυτού Αγιότητας του Πάπα Ρώμης Φραγκίσκου, προς την Αυτού Μακαριότητα τον Αρχιεπίσκοπον Κύπρου κ.κ. Γεώργιον, άνεγνωσεν ό Άποστολικός Νούντιος στην Κύπρο, Αρχιεπίσκοπος Adolfo Tito.

*To His Beatitude Georgios I
Archbishop of Nea Justiniana and All Cyprus*

It is with great joy that I send to Your Beatitude fraternal greetings in the love of Christ, on the occasion of your enthronement as Archbishop of Nea Justiniana and All Cyprus. I wish to assure you of my spiritual closeness and of the prayers of the Catholic Church, that God our heavenly Father will grant you the Holy Spirit's abundant gifts and strengthen you in faith, hope and love as you guide the flock entrusted to your care.

You succeed our beloved Brother of venerable memory, His Beatitude Chrysostomos II, whose ministry and Christian witness, which included a long period of suffering, has left a deep and lasting

legacy for the faithful of the Church of Cyprus, and beyond. During the years of his ministry, His Beatitude, among his many responsibilities, remained steadfast in a particular way in his commitment to improving relations between our Churches.

I know that Your Beatitude will continue in this commitment to fostering the unity of all Christ's disciples. In these difficult times, marked by injustice, violence and war, it is all the more important that Christians give an authentic witness of unity, so that the world may believe in the Lord's message of love, reconciliation and peace. Indeed, we bear the weighty duty to move forward on the journey towards full visible unity, building upon that genuine communion which, albeit incomplete, already unites us.

It is my profound hope that, with your own paternal guidance, relations between the Church of Cyprus and the Catholic Church will also be able to develop further through forms of fruitful cooperation in serving the most vulnerable of our brothers and sisters, and so complement, in an active and constructive way, the work of the Joint International Commission for Theological Dialogue Between the Catholic Church and the Orthodox Church as a whole.

Renewing the assurance of my prayers and the expression of my heartfelt good wishes, I ask Almighty God to bless you with his love and grant you every grace for your lofty ministry.

With these sentiments of hope, in this holy season, I exchange with Your Beatitude a fraternal embrace in Christ the Prince of Peace.

Rome, Saint John Lateran, 8 January 2023

Francis

Ἐκ μέρους τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, προσφώνησε τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου, ὁ Ἐπίσκοπος Καρπασίας κ. Χριστοφόρος ὡς ἀκολούθως:

Μακαριώτατε Δέσποτα,

Χάριτι καὶ ἀγαθῇ προνοίᾳ τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, ψήφῳ κλήρου καὶ λαοῦ καὶ προκρίσει τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, ἀναδειχθήκατε εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου καὶ ἀνήλθατε στὸν ἱστορικό, Ἀποστολικό

θρόνο τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῶν Ἀποστόλων Παύλου καὶ Βαρνάβα, τὸν ὁποῖον ἐλάμπρυναν μορφές ἁγίων Ἀρχιερέων, ἀγωνιστῶν τῆς πίστεως, τῆς καθ' ἡμᾶς ἀνατολικῆς παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ τῶν δικαίων τῆς πατρίδος μας, προσδίδοντας στὴν Ἀποστολική μας Ἐκκλησία οἰκουμενικὸ – πανορθόδοξο καὶ διεθνὲς κύρος καὶ ἀκτινοβολία. Στήριξαν διαχρονικὰ τὴν ἐνότητα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν ρόλο τῆς οἰκουμενικότητας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς ὄρατοῦ σημείου τῆς εὐχαριστιακῆς καὶ κανονικῆς ἐνότητας ὁλοκλήρου τῆς καθ' ἡμᾶς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ ἡμέρα αὐτὴ εἶναι ἡμέρα Κυρίου, ἡμέρα πάντων τῶν ἐν Κύπρῳ διαλαμψάντων Ἁγίων, ἡμέρα τῆς Κύπριδος Ἐκκλησίας, ἡμέρα χαρᾶς, ἀγαλλιάσεως καὶ εὐφροσύνης πνευματικῆς, κατὰ τὴν ὁποία εὐδόκησεν ἡ ἀγάπη καὶ ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ τὴν ἐξύψωσή σας στὸν παλαίφατο Ἀποστολικὸ θρόνο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Παράλληλα, εἶναι ἡμέρα περισυλλογῆς, προσευχῆς ἐκ καρδίας, προβληματισμοῦ καὶ ἀνατάσεως πρὸς τὸν Θεό, ὥστε ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς Κύριος νὰ κατευθύνει πνευματικὰ τὴν πορεία καὶ τὰ ἔργα σας σὲ ὁδοὺς καρποφόρους, πρὸς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, καὶ οἰκοδομῆ τοῦ εὐλογημένου λαοῦ Του.

Ἐπιτρέψτετέ μου, Μακαριώτατε, ὅπως στρέψω γιὰ λίγο τὸν λόγο, πρὸς τὸν μακαριστὸ προκάτοχό σας, τὸν Ἀρχιεπίσκοπό μας κυρὸν Χρυσόστομον Β', ὁ ὁποῖος ἐκοιμήθη, ὄντως ἐν Κυρίῳ, καταλείποντας σὲ μᾶς, τοὺς Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου βαριὰ πνευματικὴ καὶ ποιμαντικὴ κληρονομιά. Ὑπῆρξε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἀγάπης, τῆς ἀνεξικακίας, τῆς προσφορᾶς, τοῦ ὁλοκληρωτικοῦ δοσίματος στὸν Θεὸ καὶ τὸν ἄνθρωπο. Κοιμήθηκε πτωχὸς ἐν σχέσει μὲ τὰ ὑλικά πράγματα καὶ πλούσιος στὰ πνευματικὰ χαρίσματα. Στὴν πορεία πρὸς τὸν θάνατο ἀνέδειξε τὸν πνευματικὸ του κόσμον καὶ πίστη, ἀποκαλύπτοντας τὰ μυστικὰ βιώματα τῆς καρδιάς του μέσω τῆς συνεχοῦς εὐχαριστιακῆς καὶ δοξολογικῆς του διάθεσης, μοιράζοντας πρὸς ὅλους χαρὰ καὶ ἀγάπη. Τὶς τελευταῖες μέρες τῆς ἐπίγειας ζωῆς του ζοῦσε μὲ τοὺς ἁγίους καὶ ἀναφερόταν σ' αὐτούς. Θὰ μείνει στὴ μνήμη μας ἀνεξίτηλο τὸ γεγονός, κατὰ τὸ ὁποῖον τὴν 14ῃ Ὀκτωβρίου, ἐνῶ ἦταν κατάκοιτος καὶ δὲν εἶχε τὴν αἴσθησιν τῶν ἡμερῶν καὶ τοῦ χρόνου μᾶς μιλοῦσε γιὰ τὸν ἅγιο Γερβάσιο καὶ τὸν ἅγιο Λουκιανό, τῶν ὁποίων ἑορταζόταν ἡ μνήμη τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες. Ἀλησμόνητο θὰ παραμείνει τὸ γεγονός ὅτι μετὰ ἀπὸ ἔντονο πόνο, λόγω τῆς ἀσθενείας του, ἕνα πρωινὸ μᾶς εἶπε ὅτι ἔγινε θαῦμα καὶ δὲν θὰ πονάει πλέον, κάτι τὸ ὁποῖο διαπίστωσαν καὶ ἐπιβεβαίωσαν οἱ θεράποντες ἰατροί του. Ἦταν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ποῦ κέντρο ἀνιδιοτελὲς τῆς ζωῆς του ἦταν ἡ Ἐκκλησία, ὄχι μόνον ὡς τοπικὴ, ἀλλὰ ὡς οἰκου-

μενική. Ἡ ἴδια ἀγωνία, ἔγνοια, ἀγάπη καὶ φροντίδα, τὴν ὁποία εἶχε γιὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπικὴ περιφέρεια, ἐπεκτεινόταν πρὸς ὅλες τὶς Ἀρχιερατικὲς Ἐπαρχίες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὅλες τὶς κατὰ τόπους Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες, τὶς ὁποῖες φρόντιζε γιὰ τὴν οἰκονομικὴ καὶ πνευματικὴ τους στήριξη. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἡ θυσιαστικὴ του ἐπίσκεψη στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας, στὴ Δαμασκό, ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου, γιὰ νὰ παρηγορήσει καὶ ἐνισχύσει τὸν Πατριάρχη καὶ τὸ ποίμνιό του, στὴ δύσκολη κατάσταση στὴν ὁποία εὕρισκονταν. Θὰ μπορούσαμε νὰ ἰσχυριστοῦμε, μετὰ βεβαιότητας, ὅτι ἦταν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῶν πτωχῶν, τῶν ἀσθενῶν, τῶν πονεμένων, τῶν νέων, τοῦ ἀνθρώπου γενικά. Ἦταν, τέλος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Πατέρας, πού φρόντιζε γιὰ ὅλους καὶ γιὰ ὅλα, ἀνοίγοντας τὴν ἀπλὴ καὶ καταδεκτικὴ καρδιά του πρὸς τὸν καθένα πού τὸν πλησίαζε. Ἀγαποῦσε τὴν πατρίδα μας καὶ ἀγωνιζόταν γιὰ αὐτὴ ἔχοντας μονίμως τὴν ἀγωνία γιὰ τὴν ἐθνικὴ μας ἐλευθερία καὶ ἐπιβίωση. Αἰωνία του ἡ μνήμη.

Ἀναλαμβάνοντας τὰ ἡνία, Μακαριώτατε Δέσποτα, τῆς καθοδήγησης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἀπὸ αὐτὸν τὸν Ἀρχιεπίσκοπο καὶ ἀναλογιζόμενος τὶς πνευματικὲς περγαμηνὲς τῶν προκατόχων σας, εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἀντιλαμβάνεστε πλήρως τὶς προσδοκίες καὶ ἀνησυχίες τόσο τοῦ κλήρου ὅσο καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ αἰσθάνεσθε ὅτι καὶ τὰ βλέμματα τῆς Πανορθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους εἶναι σήμερα στραμμένα πρὸς τὸ πρόσωπό σας καὶ διὰ τοῦ προσώπου σας στὴ μαρτυρικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου.

Ἔχουμε τὴ βεβαιότητα καὶ σιγουριὰ ὅτι ἡ συνεργασία σας γιὰ πολλὰ χρόνια μὲ τὸν μακαριστὸ Ἀρχιεπίσκοπό μας, ἡ μακροχρόνια ἀρχιερατικὴ σας διακονία, ἡ ἐνασχόλησή σας μὲ τὰ πανορθόδοξα ζητήματα, ἡ πνευματικὴ καὶ λειτουργικὴ σας παιδεΐα ἀπὸ τὴν παιδικὴ σας ἡλικία, ἀφοῦ ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ σᾶς ἀξίωσε νὰ μεγαλώσετε μέσα σὲ εὐσεβῆ ἱερατικὴ οἰκογένεια, ἡ ἀγάπη σας πρὸς τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν Πατρίδα, ἡ ὁποία εἶναι φανερὴ καὶ προσδιορισμένη ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες σας, ἡ ποιμαντικὴ σας ἀγωνία καὶ ἐν γένει ἡ θεολογικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ σας μόρφωση θὰ σᾶς ὀδηγήσουν καὶ ἀναδείξουν, ὄντως, Προκαθήμενο, ἀλλὰ καὶ Πατέρα γνήσιο καὶ ἐμπνευστὴ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ζωῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν δικαίων τοῦ λαοῦ μας.

Ὡς ἐκ τούτου θεωροῦμε ὅτι θὰ ἦταν ἄτοπο καὶ ὑπερβολικὸ νὰ σᾶς ὑποδείξουμε τὸ ποιμαντικὸ, λειτουργικὸ, κατηχητικὸ, φιλανθρωπικὸ, ἐθνικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖο μετὰ βεβαιότητος αἰσθανόμαστε ὅτι καὶ γνωρίζετε καὶ τὴ διάθεση ἔχετε νὰ ἐπιτελέσετε κατὰ τὴν Ἀρχιερατεία σας, ὡς Προκαθη-

μενος τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὅμως, ἐπιτρέψτε μου, ὡς εἶδος ὑπόμνησης, κατὰ τὴν εὐσημη αὐτὴ ἡμέρα, διότι εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ τὸ γνωρίζετε καὶ τὸ ἀντιλαμβάνεστε, νὰ ἀναφερθῶ σ' ἓνα πολὺ ζωτικὸ γιὰ τὴν καθόλου Ἐκκλησία ζήτημα, τὸ ὁποῖο εἶναι αὐτὴ τούτη ἡ φύση καὶ ἡ οὐσία της. **Ἀναφέρομαι στὴ μυστηριακὴ – εὐχαριστιακὴ ἐνότητα.** Εἶναι καίριο τὸ θέμα αὐτό, τόσο γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας ὅσο καὶ γιὰ τὶς σχέσεις μας μὲ τὶς ἄλλες, κατὰ τόπους ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἀφοῦ ὅλοι μαζί ἀποτελοῦμε τὸ ἓνα καὶ μοναδικὸ Σῶμα τῆς ἐν Χριστῷ καθολικῆς ἀνὰ τὴν οἰκουμένη Ἐκκλησίας. Εἶναι δὲ γνωστὸ ὅτι στὸ ζήτημα αὐτὸ τῆς ἐνότητας διερχόμαστε μία κρίση, ἀφ' ἑνὸς γιὰ τὸ ἀντιμετωπίζουμε θεωρητικὰ καὶ ἐπιφανειακὰ μέσα ἀπὸ τὴν ἐφήμερη ἐπικοινωνία, ἐνδεχομένως παραβλέποντας ὅτι τῆς ἐπικοινωνίας προηγεῖται ἡ κοινωνία, καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι σήμερα γιὰ λόγους διεκδικητικὸς καὶ κανονικὸς, ποὺ θεωροῦνται ἐνδεχομένως ὑπέρτεροι, παραθεωρεῖται ἡ εὐχαριστιακὴ κοινωνία μεταξὺ ὀρισμένων κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, δηλαδὴ ἔχει ἐπέλθει ἡ μυστηριακὴ διάσπαση τῆς ἐνότητας μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων καὶ κατ' ἐπέκταση τῶν πιστῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ μέριμνα, ἡ ἀγωνία καὶ ἡ συμβολὴ στὴ διατήρηση τῆς εὐχαριστιακῆς ἐνότητας, ἐνὸς Προκαθημένου εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, καθότι πρωτίστως εἶναι προϊστάμενος τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας καὶ ἐνότητας καὶ δευτερευόντως διοικητικὰ καὶ ποιμαντικὰ.

Ἡ ἐνότητα τῶν πιστῶν ἀποκαλύπτεται στὴ μυστηριακὴ ζωὴ τους καὶ ὅλως ἰδιαιτέρως στὴν Εὐχαριστιακὴ Σύναξη, ὅπου ἐκεῖ πιστοποιεῖται ἡ Ἐκκλησία ὡς Σῶμα Χριστοῦ διὰ τῆς μετοχῆς στὸ κυριακὸν δεῖπνον (Α' Κορινθ. 11,20). Εἶναι πολὺ σημαντικὴ ἡ παρατήρηση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὅτι «συνερχομένων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν ἐκκλησίᾳ» (στὴν εὐχαριστιακὴ σύναξη) «ἀκούω ἐν ὑμῖν σχίσματα ὑπάρχειν» (Α' Κορινθ. 11, 18,20). Ὅποτε ἡ μὴ συνειδητοποίηση καὶ μὲ καθαρότητα συμμετοχὴ στὴν εὐχαριστιακὴ σύναξη, «ἐν ἐκκλησίᾳ στὸ κυριακὸν δεῖπνον», σημαίνει καταφρόνηση τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ (στίχος 22), ἡ ὁποία ἐπιφέρει διαιρέσεις (αἱρέσεις) καὶ σχίσματα (στίχοι 18, 19)¹.

¹ Α' Κορ. α' 16-29. Ὁ Μητροπολίτης Μεσσηνίας Χρυσόστομος, ὀρθὰ παρατηρεῖ ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, στὸ χωρίο Α' Κορινθίους α', 18,19, «ἂν καὶ διαστέλλει τὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τὰ σχίσματα καὶ τὶς αἱρέσεις, ἐν τούτοις τονίζει ὅτι ἡ ὑπαρξὴ τους, ὑπὸ ὁποιαδήποτε μορφὴ διαφοροποίησης καὶ ἂν ἐκφράζεται δὲν συνεπάγεται καὶ τὴν ἀλλοίωση τῆς πραγματικῆς ἐννοίας τῆς Ἐκκλησίας, ἔστω καὶ ἂν δοκιμάζεται προσωρινὰ ἡ ἐνότητά της». Βλ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσόστομου Σαββάτου, «Ἡ περὶ ἐνότητας καὶ καθολικότητας τῆς Ἐκκλησίας δι-

Τὴν ἔννοια αὐτὴ τῆς διαφύλαξης τῆς ἐνότητας ἀπὸ σχίσματα καὶ διαιρέσεις, στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, συναντοῦμε καὶ στὴν καθαρὰ πρῶιμη ζωὴ τῶν πιστῶν. Στὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων παρατηροῦμε τὰ ἐξῆς σημαντικὰ στοιχεῖα: Οἱ πιστεύοντες «ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά», «κλῶν-
τές τε κατ' οἶκον² ἄρτον», «ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας», μετὰ τὴν διευκρινιστικὴν προσθήκην τοῦ συγγραφέως ὅτι διὰ τῆς βίωσης τῆς ἐνότητας αὐτῆς, ἦσαν «αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ Κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ»³. Συνεπῶς, ἡ ἐνότητα ἦταν βασικὴ προϋπόθεση ἐνσωματώσεως καὶ διατηρήσεως στὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα. Φυσικὰ θὰ πρέπει νὰ τονίσουμε ὅτι ἡ ἔννοια τῆς ἐνότητας στὴν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἐκφραζόταν στὸ πλαίσιο τῆς Εὐχαριστίας, ἐπεκτείνετο στὴν πίστη, τὸ ἕνα πνεῦμα καὶ φρόνημα, τὴν ἀγάπη, τὸ Βάπτισμα, στὸν ἕναν Κύριο⁴. Μετὰ ἄλλα λόγια στὴν ὅλη ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας⁵.

Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πεῖ ὅτι ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας γιὰ διασφάλιση καὶ διατήρηση τῆς ἐνότητάς της ἔχει δύο βασικὰ ὄψεις. Ἡ μία ἀφορᾷ τὸ ἰδεῶδες τῆς διδασκαλίας της, τὸ ὁποῖο ἐδραϊώνεται πάνω στὴν ἀρχαία παράδοση (Ἀποστολική, Πατερική)⁶ καὶ ἡ δευτέρη πάνω στὴ μυστηριακὴ ζωὴ καὶ βίωμα, καὶ ὅπως ἰδιαιτέρως στὰ μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος καὶ τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας⁷. Τέτοια εἶναι ἡ σύνδεση καὶ ἐμμονὴ πάνω σὲ αὐτὲς τὶς δύο ὄψεις, ὥστε αὐτὰ νὰ καταστοῦν, θὰ λέγαμε, τὰ βασικὰ κριτήρια τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας⁸.

δασκαλία τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου μετὰ βάση τὴν Παύλεια Ἐκκλησιολογία καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ σημασία της». Ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν Τόμο Πρακτικὰ Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου, «Ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο στὸν Ἱερὸ Χρυσόστομο», Βέροια 2007, σελ. 247.

² Πράξ. β', 2,46

³ Πράξ. β', 44-47.

⁴ Ἐφεσ. δ', 4-6 καὶ 13, 16. Πρβλ. Ρωμ. ιβ', 16· ιε', 5. Β' Κορ. ιγ', 11. Φιλ. β', 2. δ', 2. Ἰωάν. ιγ', 35. Β' Κορ. ε', 14. Ἐπίσης ἐνδεικτικὴ εἶναι καὶ ἡ ἀναφορὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὅτι ὅσοι ἀναγεννήθησαν ἐν Χριστῷ «εἶναι ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ» (Κολ. β', 7) καθότι «ἐν ἐνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἕν σῶμα ἐβαπτίσθημεν» (Β' Κορ. ιβ', 13).

⁵ Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Τὸ Σῶμα τοῦ ζῶντος Χριστοῦ*, ὁ.π., σελ 51 καὶ ἐξῆς. Ἰωάννην Ι. Πέτρου, *Ἡ ἐνότητα καὶ διάσπαση τῆς κοινωνίας τῶν πιστῶν κατὰ τὸν Μέγα Βασίλειο*, μέρος Α', *Τὰ θεμέλια τῆς ἐνότητας*, Θεσσαλονίκη 1983, σελ. 19 καὶ ἐξῆς.

⁶ Νικολάου Α. Ματσούκα, *Γένεσις καὶ οὐσία τοῦ Ὁρθοδόξου Δόγματος*, (Ἀνάλεκτα Βλατάδων 2) ἐκδ. Πατριαρχικὸν Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν, Θεσσαλονίκη 1969, σελ. 90 καὶ ἐξῆς.

⁷ Μητροπολίτου Περγάμου, Ἰωάννου Ζηζιούλα, *Ἔργα Α'*, *Ἐκκλησιολογικὰ μελετήματα*, ἐκδ. Δόμος, Ἀθήνα 2016, σελ. 152 καὶ ἐξῆς.

⁸ Ἰωάννου Ζηζιούλα, *Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας*, ὁ.π., σελ. 117.

Ἡ Ἐκκλησία ἔχοντας μονίμως στραμμένο τὸ βλέμμα στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία⁹ δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ ἔχει τὴ συνείδηση ὅτι εἶναι ἡ μία, ἀγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὴν οἰκουμένην. Ἡ πεποίθησις αὐτὴ τὴν προσανατόλιζε στὴν ἀγωνιώδη προσπάθεια νὰ διασώσει τὴν ἐνότητα ἀπὸ τὴ ρήξη, τὴ διχογνωμία, τὴν ἀλλοίωσι τῆς καθολικῆς πίστεως καὶ νὰ ἐπανορθώσει τὴν κοινωνία, ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ ἐδράζεται πάνω στὴν πίστι καὶ νὰ ἐπισφραγίζεται μὲ τὴν Εὐχαριστιακὴ κοινωνία¹⁰.

Ἡ Ἐκκλησία κατανοεῖται καὶ ἐκφράζεται «ὡς τὸ τῆς κοινῆς οἰκουμένης σῶμα» καὶ οἱ ἐπίσκοποι «ὥσπερ τινὰς ἀρχηγούς τῆς τῶν ἐθνῶν σωτηρίας»¹¹. Ἔτσι, κυρίως, στὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή, ἐπικρατεῖ πολὺ ἔντονα ἡ ἰδέα καὶ τὸ βίωμα, μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων, τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐνὸς οἰκουμενικοῦ σώματος. Ἡ μοναδικότης τῆς ἀλήθειας καὶ ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ἦταν ταυτόσημη μὲ τὴ μοναδικότητα τῆς οἰκουμενικῆς χριστιανοσύνης. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ δογματικά, κανονικά, σχισματικά προβλήματα, λαμβάνουν οἰκουμενικὴ διάστασι καὶ ἀντιμετωπίζονται οἰκουμενικά¹². Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα οἱ ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ οἱ ἀναφορὲς γιὰ μίαν οἰκουμενικὴν ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος τῆς αἵρεσις καὶ τοῦ σχίσματος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκφραστῶν τους.

⁹ Πρβλ. Νικολάου Μαρτσούκα, *Γένεσις καὶ οὐσία τοῦ Ὀρθοδόξου Δόγματος*, ὁ.π. Ἡ ἀρχαιότητα τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κατοχυρώνεται ὡς αὐθεντικὴ στὴν κατ' ἐπανάληψιν ἀδιαίρητη συνέχεια τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς (Παράδοσι).

¹⁰ Σωκράτους, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, I, 7.13, σελ. 15-16 [= PG 67, 57D]: «δύναται γάρ καὶ τὸ τῆς συνόδου τιμίον ὑμῖν ἀκέραιον σῶζεσθαι καὶ μία καὶ ἡ αὐτὴ κατὰ πάντων κοινωνία τηρεῖσθαι». Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Τὸ Σῶμα τοῦ ζώντος Χριστοῦ*, ὁ.π., σελ.: «Ἡ εὐχαριστία εἶναι τὸ μυστικὸν κέντρον καὶ ἡ πνευματικὴ πηγὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς καθολικῆς ἐνότητός της».

¹¹ Εὐσεβίου Καισαρείας, *Εἰς τὸν βίον Κωνσταντίνου βασιλέως*, II, 65 καὶ II, 67, ἔκδ. Friedhelm Winkelmann, Eusebius Werke, Band 1/Teil 1, *Über das Leben des Kaisers Konstantin*, (Griechischen christlichen Schriftsteller der ersten drei Jahrhunderte), ἔκδ. Walter De Gruyter, Berlin – New York 2008, σελ. 74.

¹² Ἰωάννου Ζηζιούλα, *Ἔργα Α'*, *Ἐκκλησιολογικὰ Μελετήματα*, ὁ.π., σελ. 651 καὶ ἐξῆς. Παρουσιάζει μέσα ἀπὸ τίς πηγὰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς συνοδικότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τίς τοπικὲς ἐκκλησιαστικὲς κοινότητες τῆς ἀποστολικῆς καὶ ἀρχαίας Ἐκκλησίας, στὴν μετάβασι τῶν ἐπαρχιακῶν καὶ τοπικῶν Συνόδων τῶν ἐπισκόπων, γιὰ νὰ καταλήξει ὅτι καὶ στὴν Ἀνατολή, «ἀρχισε νὰ ἐπικρατεῖ τὸν 4^ο αἰῶνα ἡ ἰδέα τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐνὸς οἰκουμενικοῦ σώματος, ἀφοῦ ἡ ἰδέα τῆς μοναδικότητός της ἦταν παράλληλη, ἢ πολλὰς φορὰς ταυτόσημη, μὲ τὴν μοναδικότητα τῆς χριστιανικῆς οἰκουμένης». Ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ ἰδέα βρίσκει ρητὴν διατύπωσιν τὴν παραμονὴν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου στὴ συνοδικὴ ἐπιστολὴ τῆς Ἀντιοχειανῆς Συνόδου τοῦ 325, ὅπου δηλώνεται ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἓνα σῶμα σὲ ὅλους τοὺς τόπους, μονολότι τὰ ἐνδιατήματα τῶν συνελούσεων της μπορεῖ νὰ εἶναι πολλά» (σελ. 676).

Στόχος τῆς οἰκουμενικῆς συνεργασίας (συνοδικότητος) στὰ ὄρια τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ κοινὴ καθοδήγηση, ἡ ἐρμηνεία τῆς ἀλήθειας καὶ ὁ καθορισμὸς τῶν ὁρίων τῆς μίας κατὰ τὴν Οἰκουμένην Ἐκκλησίας γιὰ νὰ φθάσουν οἱ πιστοὶ στὴ μυστηριακὴ κοινωνία¹³. Ἐτσι σκοπὸς τῆς συνοδικότητος σὲ τοπικὸ καὶ οἰκουμενικὸ ἐπίπεδο εἶναι νὰ θεραπευθοῦν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία οἱ αἰρέσεις καὶ τὰ σχίσματα μέσα ἀπὸ τὴν οἰκουμενικὴ συμφωνία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὸν θεμέλιο λίθο τῆς ἐνότητος¹⁴.

Ἡ Ἐκκλησία ζώντας μέσα σ' ἕναν κόσμον διηρημένον κοινωνικά, πολιτικά καὶ κυρίως πνευματικά καλεῖται νὰ ἐκφράσει τὴν ἐνότητα, ὡς οὐσιώδη κατάσταση τῆς ὑπαρξῆς της καὶ μάλιστα ὄχι ἐνότητα ἀτόμων, ἢ τύπου συνομοσπονδιακῶν σωματείων, ἀλλὰ ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων καὶ αὐτὴν σὲ οἰκουμενικὸ ἐπίπεδο¹⁵, ἔστω καὶ ἂν εἶναι διεσπαρμένη κατὰ τὴν οἰκουμένην¹⁶. Τὸ βᾶρος αὐτὸ ἐπωμίζονται οἱ ἐπίσκοποι καὶ κυρίως οἱ Προκαθήμενοι τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, μὲ τίς ἐκκλησιαστικὲς τοὺς κοινότητες καὶ κάτω ἀπὸ τὸ βᾶρος τῆς διδασκτικῆς αὐθεντίας, τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς καὶ τῆς εὐθύνης τῆς διαφύλαξης τῆς ἀρχαίας παράδοσης μέσα στὰ νέα δεδομένα¹⁷.

¹³ Ο.π., σελ. 680: «Φαίνεται νὰ ὑπάρχει μιὰ ἐγγενῆς σχέση ἀνάμεσα στὴ συνοδικότητα καὶ στὴ λειτουργικὴ ζωὴ στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία ... σκοπὸς της (τῆς συνοδικῆς συνεργασίας) ἐμφανίζεται νὰ εἶναι πάντοτε ἡ καθοδήγηση τῆς Ἐκκλησίας στὴ μυστηριακὴ ἐνότητα».

¹⁴ Σωκράτους, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, I, 6,27, σέλ. 10 [= PG 67, 52A].

¹⁵ Ἰωάννου Ζηζιούλα, Ἔργα Α', Ἐκκλησιολογικὰ Μελετήματα, ὁ.π., σελ. 570 καὶ ἐξῆς: «Ἐνὸς αὐτοῦ ἀπέδειξε ὅτι τὸ λειτουργημὰ τοῦ ἐπισκόπου ἦταν οὐσιώδες γιὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας στὸ τοπικὸ ἐπίπεδο, οἱ ἀνάγκες γιὰ μιὰ παρόμοια ἐνότητα στὸ παγκόσμιον ἐπίπεδο μποροῦσαν ν' ἀντιμετωπισθοῦν μόνο μέσω τοῦ ἰδίου λειτουργήματος, ἂν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχει πιστότητα στὴν ἀρχικὴ ἐπιλογή γιὰ τὴν πληρότητα τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας ... Αὐτὸ ἔκανε τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας μιὰ ἐνότητα κοινοτήτων καὶ ὄχι ἀτόμων, πράγμα ποῦ θὰ συνέβαινε ἂν δὲν ὑπῆρχε ἐπισκοπικὸ λειτουργημὰ, μέσω τοῦ ὁποίου οἱ χριστιανοὶ ὡς ἄτομα συνδέονται μὲ τὴν Ἐκκλησία μέσα στὸν κόσμον». Πρβλ. καὶ Χρήστου Βούλγαρη, Ἡ ἐνότης τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὁ.π., σελ. 16, 17.

¹⁶ Σωζομενοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, I, 21.4-5, ἔκδ. Joseph Bidez καὶ Gunther Christian Hansen, Sozomenus. Kirchengeschichte, (Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten Jahrhunderte 4), ἔκδ. Walter De Gruyter, Berlin – New York 1995, σελ. 42-43 [= PG 67, 924AB]. Ὁ ἱστορικὸς Σωζομενὸς ἀναφερόμενος στὶς ἀποφάσεις τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τὴ διασφάλισή τους ἀπὸ τὸν Βασιλέα, ἀναφέρει ὅτι αὐτὸς ἔγραψε «τοῖς πανταχῆ ἐπισκόποις καὶ λαοῖς (δηλαδὴ στὴν ἀνὰ τὴν οἰκουμένην Καθολικὴ Ἐκκλησία) νομοθετῶν...». Καὶ λίγο παρὰ κάτω σημειώνει «... τῇ δὲ Νικομηδέων Ἐκκλησίᾳ (δηλαδὴ στὴν τοπικὴ ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα καὶ ὄχι σὲ μεμονωμένα πρόσωπα) ἔγραψεν, ἔχουσα τῆς πίστεως ἦν ἡ σύνοδος παρέδωκεν· ὀρθοδόξους δὲ προβάλλεσθαι ἐπισκόπους καὶ τούτους, καὶ τούτοις (ὡς προεστῶτες τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος) πείθεσθαι».

¹⁷ George Leonard Prestige, Fathers and Heretics, ἔκδ. Society for Promoting Christian Knowl-

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἡ κύρια δραστηριότητα τῶν ἐπισκόπων, καὶ ὅπως ἰδιαιτέρως τῶν Προκαθημένων ἐπικεντρώνεται στὴ διοίκηση, τὴ διδασκαλία καὶ τὴ διασφάλιση τῆς εἰρήνης ἀνάμεσα στὸ ποιμνιό τους καὶ κατ' ἐπέκταση στὸ καθολικὸ σῶμα τῆς ὅλης Ἐκκλησίας¹⁸.

Ὁ κάθε ἐπίσκοπος, ὡς προεστῶς τῆς κοινότητάς του, καὶ φορέας τῆς Ἀποστολικῆς διαδοχῆς καὶ διδασκαλίας ἐμφανίζεται καὶ νοεῖται ὡς ὁ αὐθεντικὸς φορέας τῆς μίας καὶ γνήσιας ἀρχαίας παράδοσης¹⁹. Ὁ ἐπίσκοπος στὴν κοινότητά του ἀποτελεῖ τὴν χαρισματικὴ προσωπικότητα, ἡ ὁποία διασφαλίζει τὴν ἐνότητα καὶ ἀδιάκοπη συνέχεια, διὰ τῆς χειροτονίας του, τῆς πιστοποίησης τοῦ δόγματος τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Εὐχαριστιακῆς κοινωνίας, ἀνάμεσα στὰ μέλη τῆς τοπικῆς κοινότητάς²⁰. Ἡ αὐθεντία καὶ ἡ ἐνότητα δὲν εἶναι θειῶ δικαίῳ στὸ πρόσωπο, ἀλλὰ στὸ καθόλου σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὸν ἕναν ἐπίσκοπο, ὁ ὁποῖος προΐσταται τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας σὲ τοπικὸ ἐπίπεδο καὶ στὴ σύνοδο τῶν ἐπισκόπων ἐκπροσωπούντων τὴν «μίαν ἐκκλησίαν, διασκορπισμένην εἰς ὅλον τὸν κόσμον»²¹, ὡς κατὰ τόπους Ἐκκλησίες, σὲ οἰκουμενικὸ ἐπίπεδο²².

Ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας θεωρήθηκε ἐξ ἀρχῆς καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα ὡς ἐνό-

edge, London 1958, σέλ. 12 καὶ ἐξῆς.

¹⁸ Σωζομενοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, I, 23.1-5, σελ. 44-45 [= PG 67, 922BD]. Ἀναφερόμενος στὸ καθόλου ἔργο τῆς συνόδου τῆς Νικαίας παρατηρεῖ ὅτι, «ἡ δὲ συνόδος (τῶν ἐπισκόπων ὡς προεστῶτων τῶν ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων τῆς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησίας) ἐπανορθῶσαι τὸν βίον σπουδάουσα τῶν περὶ τὰς ἐκκλησίας διατριβόντων ἔθετο νόμους οὓς κανόνας ὀναμάζουσι ... νόμους ἀνεγράφατο, καθ' οὓς πολιτεύεσθαι προσήκει τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα». Ἀκόμα περιγράφει τὰ μετὰ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀθώτητας τοῦ Μ. Ἀθανασίου ἀπὸ τίς κατηγορίες τῶν ἀντιπάλων τῆς συνόδου τῆς Νικαίας, καὶ παρουσιάζει τὸν Βασίλεα νὰ ὑπενθυμίζει στοὺς ἐπισκόπους πῶς εἶναι τὸ καθ' αὐτὸ ἔργο τους: «ἔχεσθε τῆς ἱερῶσύνης ἐπιμελῶς, καὶ τῆς τοῦ λαοῦ εὐταξίας καὶ εὐσεβείας προνοεῖν», II, 23.6, σέλ. 81 [=PG 67, 996A].

¹⁹ Εὐσεβίου Καισαρείας, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, IV, 22.3, ἔκδ. Gustav Bardy, Eusebe de Cesaree, Histoire Ecclesiastique, Livres I-IV, (Sources Chre?iennes 31), ἔκδ. Les Editions du Cerf, Paris 1952, σέλ. 200. Ὁ ἐπίσκοπος ὡς αὐθεντικὸς φορέας τῆς καθόλου παραδόσεως τοποθετεῖται «ἐν ἐκάστη δὲ διαδοχῇ καὶ ἐν ἐκάστη πόλει οὕτως ἔχει ὡς ὁ νόμος κηρύσσει καὶ οἱ προφῆται καὶ ὁ Κύριος».

²⁰ Ἰωάννου Καρμίρη, Ὁρθόδοξος Ἐκκλησιολογία, ὁ.π., σελ. 18 καὶ ἐξῆς.

²¹ Εἰρηναίου, Ἐλεγχος, I, 10.1 PG 7, 549AB.

²² Νικολάου Ματσούκα, Γένεσις καὶ οὐσία τοῦ Ὁρθοδόξου Δόγματος, ὁ.π., σελ. 90: «Ἡ ἀλήθεια συνεπῶς περὶ τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς καὶ τοῦ κανόνος τῆς πίστεως δὲν ἐξαντλεῖται εἰς τινὰ ἐξωτερικὸν ὑλικὸν σκελετόν, ἀλλὰ θεωρεῖται ὑπὸ διπλῆν σημασίαν, ἥτοι ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ γεγονός τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας ἐνυλωμένον ἐντὸς τῶν μορφῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἐπαναλαμβανόμενον ἢ παραδιδόμενον, καὶ ὡς τὸ μέτ' αὐτοῦ ὀργανικῶς καὶ χαρισματικῶς συνδεδεμένον ἐκκλησιαστικὸν σῶμα τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς».

τητα στο πρόσωπο του Χριστού. Το πρόσωπο του Κυρίου καθίσταται κέντρο τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Χριστολογικὴ αὐτὴ προσέγγιση τῆς ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας συνδέθηκε ἀμέσως μὲ τὴν μυστηριακὴ ἐνότητα, ὡς συσσωμάτωση τῶν πιστῶν στο πρόσωπο του Χριστοῦ, γι' αὐτὸ καὶ ἐξ ἀρχῆς λαμβάνει οὐσιώδη σημασία ἡ μυστηριακὴ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅλως ἰδιαίτερος διὰ τῶν μυστηρίων τοῦ Βαπτίσματος καὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας²³.

Ἡ ἐννοια τῆς ἐνότητας τῶν πολλῶν σ' ἓνα σῶμα, ὄχι ὡς ἓνα εἶδος σωματείου κάτω ἀπὸ μία ἰδεολογία καὶ ἰδεοκρατία, ἀλλὰ ὡς μία μυστηριακὴ ἐνότητα μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, εἶναι κυρίαρχο στοιχεῖο στὴ θεολογία τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν. Στὴν Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴ του, μιλώντας γιὰ τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, ποὺ εἶναι καρπὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διευκρινίζει, ὅτι ἡ πνευματικὴ ἐνότητα μεταξὺ τῶν πιστῶν ἐδράζεται στο γεγονός ὅτι «νῦν δὲ (μετὰ τὴν εἰς Χριστὸν μυστηριακὴ ἐνσωμάτωση) πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα ... Ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους». Σημαντικὴ εἶναι καὶ ἡ θέση τοῦ Ἀποστόλου ὅτι ὅλους, ἀνεξαρτήτως τῶν χαρισμάτων ἢ τῆς θέσεως ποὺ ἔχουν, ὁ Θεὸς «ἔθετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ», ἄρα καταργεῖται κάθε ἐννοια καὶ προσπάθεια αὐτονομίας²⁴. Στὴν δὲ κατ' ἐξοχὴν ἐκκλησιολογικὴ του

²³ Χρήστου Βούλγαρη, Ἡ ἐνότης τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὁ.π., σελ. 409 καὶ ἐξῆς. Πέτρου Βασιλειάδη, «Αἰρέσεις ἢ θεολογικὲς τάσεις στὸν ἀρχέγονο Χριστιανισμό», ὁ.π., σελ. 116. Συνοψίζοντας τίς θεολογικὲς τάσεις στὴν πρώτη Ἐκκλησία παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἐκκλησιολογικὸ ὑπόβαθρο τοῦ Εὐαγγελίου, «ποὺ ἀπετέλεσε καὶ τὸν πυρήνα τοῦ Συμβόλου τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, γίνεται αἰσθητὸ στὶς ἐκφράσεις «ἐν Χριστῷ» καὶ «σῶμα Χριστοῦ» τοῦ Παύλου, ὁ ὁποῖος ὅπως εἶναι γνωστὸ ὑπῆρξε ὁ κατ' ἐξοχὴν ὑπέρμαχος τῆς περὶ Σταυροῦ καὶ Ἀναστάσεως χριστολογίας. Ἡ περὶ Ἐκκλησίας ὀρθόδοξη ἀντίληψη, ποὺ πρῶτος ὁ Παῦλος ἐπεξεργάστηκε, ἀποτελεῖ ἐπιστέγασμα καὶ ἀναγκαῖο ἐπακόλουθο τῆς περὶ Σταυροῦ καὶ Ἀναστάσεως ἀρχέγονης χριστιανικῆς ὁμολογίας. Καὶ ἡ ὁμολογία αὐτὴ, ποὺ ἐκφράζεται πολὺ χαρακτηριστικὰ στο φιλολογικὸ εἶδος, «Εὐαγγέλιο», βοήθησε τὴ μεταγενέστερη ὀρθόδοξη χριστιανικὴ φιλολογία νὰ διακηρύξει ἓνα πολὺ βασικὸ στοιχεῖο: πῶς ἡ χριστιανικὴ πίστη εἶναι ἄρρηκτα συνδεδεμένη μὲ τὴν ἱστορία, καὶ πῶς τὸ βασικὸ τῆς κριτήριό εἶναι ὁ ἱστορικὸς Ἰησοῦς». Περισσότερα γιὰ τὸ θέμα τῆς ἱστορικοδογματικῆς πορείας τοῦ σχίσματος στοὺς ἀποστολικούς χρόνους βλέπε Ἀρχιμ. Διονυσίου Χατζηαντωνίου, Ἐννοια καὶ περιεχόμενο τοῦ σχίσματος, ὁ.π., στο κεφάλαιο «Αἵρεση» καὶ «Σχίσμα» στὴν Καινὴ Διαθήκη, σελ. 77-140. Νικολάου Ματσούκα, Ὁρθοδοξία καὶ αἵρεση, ὁ.π., στο κεφάλαιο «Ἀρχέγονη κοίτη τῆς Ἀλήθειας», σελ. 57 καὶ ἐξῆς.

²⁴ Α' Κορ. ιβ', 20-28. Πρβλ. Ἰερομ. Ἀθανασίου Πέβτιτς, Ἡ ἐκκλησιολογία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου κατὰ τὸν Ἱερὸ Χρυσόστομο, ἔκδ. Γρηγόρη, Ἀθήνα 1984, ὅπου σχολιάζει τὸν λόγο τοῦ Ἀπ. Παύλου στὴν Α' Κορινθίους γ, 10-11 «θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστὸς» καὶ σημειώνει ὅτι «ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν δὲν τὸ ἔγραψε αὐτὸ μονάχα γιὰ τοὺς χριστιανούς τῆς Κορίνθου, ποὺ εἶχαν σχίσματα ἀνάμεσά τους, ἀλλὰ γιὰ ὅλους τοὺς χριστιανούς ὄλων τῶν ἐποχῶν, καταδικάζοντας ἔτσι καὶ ὅλες τίς μελλοντικὲς αἰρέσεις καὶ τὰ σχίσματα».

έπιστολή πρὸς Ἐφεσίους συνδέει «τὸ πλήρωμα» τῆς Ἐκκλησίας, ὡς σώματος Χριστοῦ, μὲ τὴ μυστηριακὴ κοινωνία, ἀφοῦ, ἡ Ἐκκλησία, «ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ» (τοῦ Χριστοῦ) εἶναι «τὸ πλήρωμα τοῦ πάντα ἐν πᾶσι πληρωμένου»²⁵.

Π' αὐτὸ «οὐδενὶ γὰρ μέσῳ διείργεται ἡ κεφαλή, καὶ τὸ σῶμα· εἰ γὰρ διείργετο, οὐκ ἂν εἴη σῶμα, οὐκ ἂν εἴη κεφαλή». Ἡ κεφαλή πληροῦται ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν κεφαλή. Μὲ τὴν ἔννοια αὐτὴ «τὸ πλήρωμα τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἐκκλησία», «ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ», συνίσταται ἀπὸ πάντων τῶν μερῶν τῆς καὶ ἔχει ἀνάγκη τὴν παρουσία τοῦ καθενὸς ἀπὸ αὐτὰ ἐντὸς τοῦ σώματός της, καθότι «διὰ πάντων πληροῦται τὸ σῶμα αὐτοῦ (τοῦ Χριστοῦ). Τότε πληροῦται ἡ κεφαλή, τότε τέλειον σῶμα γίνεται, ὅταν ὁμοῦ πάντες ὤμεν συνημμένοι καὶ συγκεκολλημένοι»²⁶.

Τὸ ἔργο αὐτὸ διαβιβάζεται διὰ τῶν ἀποστόλων στοὺς προφῆτες, εὐαγγελιστὲς, ποιμένες καὶ διδασκάλους²⁷, γιὰ νὰ ἐξασφαλίζεται ἡ ἀπρόσκοπτη συνέχεια τῆς διδακτικῆς καὶ μυστηριακῆς ἐνότητας. Ἐὰν ἡ οὐσία τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἀρχῆς εἶναι ἡ ἐνότητα ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ στὴν πίστη καὶ ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ, τότε τὸ σχίσμα ἔχει καὶ δογματικὴ σημασία, ἀφοῦ διασπᾷ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, κάτι τὸ ὁποῖο ὑπαινίσσεται καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος στὴν ἐρμηνεία του στὸ Α' Κορινθίους ια' 18-19: «... συμμορίας ποιησάμενοι καθ' ἑαυτοὺς καὶ αὐτοχειροτόνητοι γενόμενοι τινές, προειστήκεσαν τοῦ πλήθους, καὶ οἱ μὲν τούτοις, οἱ δὲ ἐκείνοις ἑαυτοὺς προσένεμον, τοῖς μὲν ὡς πλουσίοις, τοῖς δὲ ὡς σοφοῖς καὶ πλέον τι δυναμένοις διδάσκειν ... Καὶ ἦν τοῦτο οὐ μικρόν, ἀλλὰ πάντων ὀλεθριώτερον, τὸ διασπάσθαι τὴν Ἐκκλησίαν»²⁸.

Ἔτσι ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀποστολικούς χρόνους ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ἐδραιώνεται στὸ Βάπτισμα, τὴν Εὐχαριστία, τὴν πίστη, τὴν ἀγάπη καὶ τὸν ἁγιασμό²⁹. Ἐκφραστὲς τῆς μυστηριακῆς καὶ πρακτικῆς ἐνότητας μέσα

²⁵ Ἐφεσ. α, 23. Πρβλ. Ἱερομ. Ἀθανασίου Γέβτις, Ἡ ἐκκλησιολογία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὁ.π., σελ. 97 καὶ ἐξῆς.

²⁶ Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους, Γ', β', PG 62, 26.

²⁷ Α' Κορ. ιβ', 28.

²⁸ Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόθεσις τις Πρὸς Κορινθίους Πρώτης Ἐπιστολῆς, PG 61, 11. Ἀρκετοὶ ἐρμηνευτὲς, μελετητὲς καὶ σχολιαστὲς τοῦ σχετικοῦ χωρίου θεωροῦν ὅτι τὰ σχίσματα καὶ οἱ αἱρέσεις δὲν ἔχουν δογματικὴ ἔννοια, οὔτε πρόκειται περὶ ομάδων, ἀλλὰ γιὰ ἄτομα τὰ ὁποῖα προκαλοῦσαν διαιρέσεις στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ φιλαρχία καὶ φιλονεικία. Πρβλ. Ἰωάννου Ζηζιούλα, Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας, ὁ.π., σελ. 121. Ἀρχμ. Διονυσίου Χατζηαντωνίου, Ἐννοια καὶ περιεχόμενο τοῦ σχίσματος, ὁ.π., σελ. 112 καὶ ἐξῆς.

²⁹ Πρβλ. Ἐφεσ. δ', 5, 13, 16. Ρωμ. ιβ', 16· ιε', 5. Β' Κορ. ε', 14· ιγ', 11. Φιλ. β', 2· δ', 2. Ἰωάν. ιγ', 35.

στήν αρχική πορεία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀμέσως διάδοχοί τους ἐπίσκοποι³⁰. Ἡ πίστη καὶ ἡ μυστηριακὴ πράξη ὡς πραγματικὸ γεγονὸς δὲν εἶναι ἓνα ἀτομικὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ κοινωνία ὄλων τῶν πιστῶν, οἱ ὅποιοι συνδέονται μὲ τὴν ἀποστολικὴ διαδοχὴ μέσω τῶν ἐπισκόπων, ὡς προεστῶτων τῆς εὐχαριστιακῆς συνάξεως, κάτι τὸ ὁποῖο ἀναδεικνύει στὴν πράξη καὶ τὴν κανονικὴ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας³¹.

Σύμφωνα μὲ τὸν μακαριστὸ Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Ζηζιούλα, «ὁ ἐπίσκοπος ὡς συνδεόμενος ἀμέσως μὲ τὴ Θεῖαν Εὐχαριστίαν ἐκπροσωπεῖ τὴν τοπικὴν Ἐκκλησίαν, καθ' ὃν τρόπον ὁ ὅλος Χριστὸς ἐκπροσωπεῖ τὴν καθόλου ἢ καθολικὴν Ἐκκλησίαν.... Ἡ παρουσία τῆς (σημ. τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας) εἰς τὴν Ἱστορίαν ἀκολουθεῖ τὴν γραμμὴν, τὴν ὁποῖαν ἐν θαυμαστῇ συντομίᾳ καὶ περιεκτικότητι μᾶς παρουσιάζει ὁ Ἰγνάτιος, καὶ ἡ ὁποία παραδόξως παραβλέπεται ὑπὸ τῆς ἐρεύνης: **μία Ἐκκλησία, μία Εὐχαριστία, μία σὰρξ καὶ ἓν ποτήριον, ἐν θυσιαστήριον, εἷς ἐπίσκοπος ἅμα τῷ πρεσβυτερίῳ καὶ τοῖς διακόνοις**»³². Ἡ διαφοροποίηση ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐκκλησιολογικὴ ἀρχὴ ἐπιφέρει τὴν διάσπαση τῆς καθολικότητος καὶ ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας.

Περαίνοντες τὴν προσαγόρευσίν μας αὐτὴ Μακαριώτατε, στρέφομεν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν μας προσευχητικὰ πρὸς τὸν Κύριον καὶ Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ἐκκλησίας μας, Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Σωτῆρα τοῦ Σώματός της καὶ δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμεν Αὐτόν, διὰ τῶν πρεσβειῶν πάντων τῶν ἐν Κύπρῳ διαλαμπάντων Ἁγίων:

«Πανάγαθε Κύριε, στερέωσον τὸν νέον ἡμῶν Προκαθήμενον ἐν τῇ πίστει τῆς ἀληθείας σου, κόσμησον αὐτὸν διὰ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Παναγίου σου Πνεύματος καὶ τῆς καθόλου ἀρετῆς, ἀνάδειξον αὐτὸν Πατέρα γνήσιον καὶ κατάστησον αὐτὸν καταφυγὴν καὶ παρηγορίαν τῶν πιστῶν, τῶν προσφευγόντων τῇ θεῖᾳ σου ἀγάπῃ καὶ φιλανθρωπία, ἐνίσχυσον αὐτὸν καὶ ἐνδυνάμωσον διὰ τῆς Θεῖας σου Χάριτος, ἐν ὑγιείᾳ καὶ μακροημερεύσει, ὑπομονῇ ἐν ταῖς δοκιμασίαις καὶ θλίψεσι, ἐπιτελοῦντα τὰ ἔργα αὐτοῦ πρὸς πνευματικὴν οἰκοδομὴν τοῦ ποιμνίου

³⁰ Hery Chadwick, "The Role of the Bishop in Ancient Society", στὸ: Heresy and the Orthodoxy in the Early Church, III, (Collected studies series 342), ἔκδ. Variorum, Aldershot, Hampshire 1991.

³¹ Ἰωάννου Ζηζιούλα, Ἔργα Α', Ἐκκλησιολογικὰ Μελετήματα, ὁ.π., σελ. 554 καὶ ἐξῆς. Χρήστου Βούλγαρη, Ἡ ἐνότης τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὁ.π., σελ. 372. Κωνσταντίνου Σκουτέρη, Ἱστορία Δογμάτων, ὁ.π., σελ. 485 καὶ ἐξῆς.

³² Ἰωάννου Ζηζιούλα, Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας, ὁ.π., σελ. 98 καὶ ἐξῆς.

τῆς Ἐκκλησίας, διατηροῦντα ἐν αὐτῇ τὴν μυστηριακὴν καὶ εὐχαριστιακὴν ἐνότη-
τητα, συνεργαζόμενον καὶ συμπορευόμενον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ μετὰ τῶν ἀγί-
ων Ἀρχιερέων καὶ Ἀρχόντων τῆς Πατρίδος ἡμῶν, διαπορευόμενον ἐν ὁμονοίᾳ
καὶ ἐνότητι πνευματικῇ ἄχρι τέλους τὴν Ἀρχιεπισκοπικὴν αὐτοῦ διακονίαν,
προσβλέποντα αὐτόν, ὡς καὶ ἡμᾶς, τὴν μακαρίαν δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, ἣν
παρέχει τοῖς ἀγαπῶσιν τὴν ἐπιφάνειαν Αὐτοῦ, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων». Ἀμήν.

Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα καὶ πνευματικὰ καρποφόρα. Ὡς εὖ παρέστητε εἰς
τὴν καθ' ἡμᾶς Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Κύπρου.

Τέλος, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Γεώργιος εκφώνησε
τον ενθρονιστήριο λόγο του, ο οποίος έχει ως ακολούθως:

Ἐξοχώτατε κύριε Πρόεδρε τῆς Δημοκρατίας,
Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος,
Ἐξοχωτάτη κυρία Πρόεδρε τῆς Βουλῆς,
Ἐξοχωτάτη κυρία Ὑπουργὲ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων
τῆς Ἑλλάδος,
Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀδελφοί, Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
καὶ Ἐκπρόσωποι τῶν κατὰ τόπους ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν,
Ἐκλεκτοὶ προσκεκλημένοι,
Λαὲ τοῦ Θεοῦ περιούσιε,

Ἰστάμενος ἤδη ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς σκοπιᾶς στὴν ὁποία μὲ ὀδήγησε τοῦ
λαοῦ ἡ τιμὰ ψήφος, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἡ ἐπίνευση καὶ τοῦ Θεοῦ ἡ ἄφατος συγκα-
τάβαση, διερευνῶ τῆς Θείας Πρόνοιας τίς δαιδαλώδεις ἀτραποὺς γύρω ἀπὸ τὸ
πρόσωπό μου. Ἀναζητώντας τοὺς τρόπους κλήσης τοῦ Θεοῦ, ἀναμιμνήσκομαι
τὴν εἴσοδο τοῦ πατέρα μου στὴν ἱερωσύνη, μεσοῦντος τοῦ ἐθνικοαπελευθερω-
τικοῦ μας ἀγώνα, καὶ συγκλονίζομαι στὸ γεγονός ὅτι αὐτὴ μὲ συνέδεσε ἀπὸ τότε,
ἀπὸ τὴν παιδική μου ἡλικία, σταθερὰ καὶ εὐεργετικὰ μὲ τὴν Ἐκκλησία. Χάρις
σ' αὐτὴ τὴ σύνδεση μπόρεσα ἀπὸ νωρὶς νὰ σκεφτῶ διαφορετικὰ τὸν κόσμον, νὰ
συνομιλήσω μὲ τὸ παρελθόν, νὰ ἀναζητήσω τὴν οὐσία κάτω ἀπὸ τίς λέξεις, τὸ
πραγματικὸ πίσω ἀπὸ τὴν εἰκόνα. Διερωτῶμαι, ὕστερα, ἂν γι' αὐτὸ τὸν λόγο,
προετοιμάζοντας τὴν ὥρα αὐτὴ ὀδήγησε, ἀργότερα, ὁ Θεὸς τὰ βήματά μου
στὴ Χημεῖα καὶ στὴ Θεολογία, γιὰ τὴν, μὲ ἐπίγνωση, ἐξέταση τοῦ κόσμου καὶ
τῶν θείων. Ἄν μὲ προγύμνασε στὴ Χωρεπισκοπὴ Ἀρσινόης, φέροντάς με σὲ
ἐπαφή, μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ μακαριστοῦ Προκατόχου μου, μὲ τὰ ποικίλα

προβλήματα του λαού κι αν με ώριμασε στη Μητρόπολη Πάφου, προβάλλοντας με ποιμένα στο τοπικό ποίμνιο, πορευόμενον εμπροσθεν των προβάτων. Είναι άραγε όλα αυτά κλήση Θεού, ή Θεού άνοχή; Μά, παραφράζοντας τον Αίσχυλο θα έλεγα: «Τί βροτοίς άνευ Θεού τελείται;».

Ταυτόχρονα αναλογίζομαι από της ύψηλης αυτής επάλξεως το ύψος και το βάθος της ευθύνης που μου αναθέτει σήμερα ο Θεός. Στην άκραιο αυτή Έλληνική γη, στη γωνία αυτή των νοτίων συνόρων του Έθνους, ο Τευκρος και ο Άγαπήνορας, οι διάδοχοι του Μ. Άλεξάνδρου, ο μεσαιωνικός Διγενής έχαραξαν με το πέρασμά τους την εθνική ταυτότητα της Κύπρου. Κι οι Άποστολοι Βαρνάβας και Παύλος, ή χορεία των άσκητών και των μαρτύρων μας, συνέδεσαν με άρρηκτους δεσμούς τον Χριστιανισμό με την Έλληνική ιδέα. Δέν διαφεύγει της προσοχής μου ότι έδω και δύο χιλιάδες χρόνια, στη ζωή της Κύπρου, τον πρώτο λόγο τον έχει ή Έκκλησία της. Κι ότι προς έμέ, ως νέον Προκαθημένον της, στρέφονται όλων, σήμερα, τα βλέμματα.

Στην ιστορική πορεία του ο θεοσεβής λαός μας ευτύχησε να έχει ως προστάτες και καθοδηγητές του, εκκλησιαστικά πρόσωπα ανυπέβλητα. Στους τελευταίους αιώνες έναν υπέροχο έθνομάρτυρα, τον Κυπριανό. Έναν έφάμιλλον εκείνου Λεόντιο, ένα Μακάριο που ένσάρκωσε στο πρόσωπό του τους πόθους γενεών άμέτρητων για άπελευθέρωση. Ο λαός αυτός δέν μπορεί παρά να έχει παρόμοιες απαιτήσεις και από έμένα. Γι' αυτό και αισθάνομαι τον χείμαρρο των άμφιβολιών να με κλονίζει μπροστά στις κολοσσιαίες απαιτήσεις του θρόνου τούτου. Στον θρόνο τούτο ανήλθαν από πολυ νωρίς μορφές άπαραμλλου πνευματικού ύψους. Βαρνάβας ο Άπόστολος, ο όποιος «διά του Ευαγγελίου εις Χριστόν ήμās έγέννησεν». Έπιφάνιος ο Μέγας, ο όποιος εξήλειψε την ειδωλολατρία από τη νήσο. Ανθέμιος ο κλεινός, ο όποιος έγινε αίτιος ή Έκκλησία μας να τιμηθεί «βασιλείοις δωρήμασι και αυτεξουσίοις χαρίσμασιν». Από τον θρόνο τούτο κατήλθεν ο Κυπριανός για να ανέλθει στην άγχόνη του εθνικού μαρτυρίου. Από τον θρόνο τούτο έσύρθη κι ο Μακάριος για να πορευθεί στην πικράν έξοριαν.

Άπ' αυτούς παραλαμβάνω σήμερα τον σταυρό για συνέχιση της σταυρικής πορείας μέχρι την ήμερα της Άνάστασης, την ήμερα της ποθητής άπελευθέρωσης. Στη συνείδηση της Ιστορίας βαρύνει το ένδοξο παρελθόν αυτού του Θρόνου, το όποιον, έχω επίγνωση ότι πρέπει να βιωθεί και ως παρόν για να δημιουργήσει ένα μέλλον άντάξιο του παρελθόντος. Γι' αυτό και τα γόνάτα μου λυγίζουν μπροστά στη μεγάλη ευθύνη.

Σ' όλους τους σκοτεινούς αιώνες της δουλείας ή Ίερά αυτή Άρχιεπισκοπή

πέρα από πνευματικός φάρος ήταν κι ένα εργαστήριο ἐθνικῶν ιδεῶν. Σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἀσέληνους αἰῶνες ἡ καρδιά τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ κτυποῦσε καὶ θερμαινόταν στὴν ἐθνικὴ αὐτὴ ἐστία.

Μπορεῖ σὲ ἄλλους Χριστιανικοὺς λαοὺς οἱ αἰῶνες νὰ ἔχουν μεταβάλει τὸν σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ σὲ θρόνο· τὴ χλαμύδα του σὲ πορφύρα· τὸν στέφανον ἐξ ἀκανθῶν σὲ στέφανον μυρίπνων ἀνθέων καὶ τὸν κάλαμο σὲ σκῆπτρον. **Γιὰ μᾶς, στὴν Κύπρο, καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπό της, ὁ σταυρὸς παραμένει σταυρὸς μαρτυρίου, ἡ χλαμύδα μετατρέπεται σὲ ράκη μὲ τὰ ὁποῖα καλύπτει τὶς πληγὲς τοῦ λαοῦ, ὁ ἀκάνθινος στέφανος καθίσταται ὄρατὸ σημεῖον τῆς ἐπαχθοῦς δουλείας τῆς πατρίδας μας, κι ὁ κάλαμος τὸ μέσον ἀπ' ὅπου διαβιβάζεται τὸ ὄξος τῆς πικρῆς δουλείας στὸν λαό μας.**

Γι' αὐτὸ καὶ ὀρρωδῶ μπροστὰ στὸ ἐγχείρημα. Τὸ ν' ἀκούεις τὸν ἀπόηχο εἴκοσι αἰῶνων ἀποστολικῶν βηματισμῶν πίσω σου, εἶναι ἐξόχως ἐνθαρρυντικό. Ὅταν, ὅμως, μπροστὰ σου προβάλλουν ἀξεπέραστα, κατὰ ἄνθρωπον, ἐμπόδια, ὅταν «ὁ πλοῦς ἐν νυκτὶ καὶ πυρσὸς οὐδαμοῦ», νιώθεις τὴν ἐξουθένωση. Πῶς μὲ σαγήνεψε, στ' ἀλήθεια, τὸ ὕψος τοῦ Γολγοθᾶ κι ἡ λάμψη τοῦ σταυροῦ καὶ δὲν διέκρινα πῶς στεναγμοὶ καὶ πόνοι καὶ αἶμα καὶ δάκρυα εἶναι τοῦ Γολγοθᾶ καὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σημεῖα; Πῶς θὰ μπορέσω κι ἐγώ, μιμούμενος τοὺς γίγαντες προκατόχους μου, νὰ γίνω ὄχι μόνον «θρόνων διάδοχος», ἀλλὰ καὶ «**τρόπων μέτοχος αὐτῶν**»; Νὰ φανῶ κι ἐγώ «λαμπρὸς ἀπὸ τοῦ λόγου καὶ τῶν δογμάτων», ἀλλὰ «καὶ ἀπὸ τοῦ βίου καὶ τῶν πραγμάτων»; Χρειάζεται πίστη σταθερὴ στὸν καλοῦντά με καὶ ὑποσχόμενον ὅτι «μετ' ἐμοῦ ἔσται». Τὸν προτρέποντά με «ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου», «ὅτι μετὰ σοῦ πορεύσομαι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου».

Ἀκούω καὶ τὸν Μέγαν Παῦλο νὰ μὲ διαβεβαιώνει ὅτι «οὐχ ἱκανοὶ ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἰκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ (Β' Κορ. 3, 5), κι ἀναθαρρῶ. Ἐκεῖνος εἶναι ὁ διαιρῶν τὰ χαρίσματα, ὁ ἐκλέγων καὶ ἀποστέλλων τοὺς ποιμένες καὶ διδασκάλους «πρὸς καταρτισμὸν τῶν ἀγίων εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Εφ. 4, 12).

Γι' αὐτὸ, καίτοι «ἄνθρωπος ἀσθένειαν περικείμενος» (Ἐβρ. 5, 13), ἀποδέχομαι τὸ θεῖο πρόσταγμα, ἐλπίζοντας στὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ «ἐν ᾧ ἐπεστηρίχθη ἀπὸ γαστρός, ἐκ κοιλίας μητρός μου» (Ψαλμ. 70, 6). Μέσα στὸ ἐορταστικὸ κλίμα τῶν ἡμερῶν τῆς ἐν Ἰορδάνῃ Θεοφανείας καὶ «ἐν πληθούσῃ Ἐκκλησίᾳ», «ἦκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ Θεός» (Ἐβρ. 10, 7).

Παρὰ τὰ ἔντονα συναισθήματα πὺ κατακλύζουν αὐτὴ τὴ στιγμὴ τὴν ψυχὴ μου, ἀναφωνώντας κι ἐγώ μὲ τὸν ψαλμωδὸ: «εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ ἐγεί-

ρων από γῆς πτωχὸν καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψῶν πένητα, τοῦ καθίσει αὐτὸν μετὰ ἀρχόντων, μετὰ ἀρχόντων λαοῦ αὐτοῦ» (Ψαλμ. 112,7-8), θὰ προσπαθήσω νὰ «πληροφορήσω τὴν διακονίαν μου», νὰ περιγράψω ἀδρομερῶς τὰ πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα ἀπὸ αὐριο θὰ κινηθῶ.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἀσφαλῶς τὸ καταφύγιο ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Σ' αὐτὴν θὰ ἀνατρέξουν ἅπαντες ζητώντας λύση τῶν ποικίλων προβλημάτων τους, ἀπαντήσεις σὲ βασανιστικά ἐρωτήματά τους, προσανατολισμὸ στὰ ποικίλα ἀδιέξοδά τους. Εἶναι φυσικὸ καὶ πρὸς ἐμένα νὰ στρέψουν τοὺς δέκτες τῆς ψυχῆς τους ζητώντας καθοδήγηση. Κι εἶναι καθῆκόν μας νὰ συμπαρασταθοῦμε καὶ νὰ βοηθήσουμε τὸν κάθε συνάνθρωπό μας.

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ 21ου αἰῶνα ἔχει, κυριολεκτικά, ἀπορρυθμιστεῖ. Θεμέλια, τὰ ὁποῖα οἱ αἰῶνες καὶ ὁ ἀγῶνας ὑπέροχων ἀνθρώπων διὰ μέσου πολλῶν χρόνων ἔθεσαν ὡς κρηπίδα τοῦ πολιτισμοῦ, διασαλεύονται καὶ κατακρημνίζονται. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ 21ου αἰῶνα διέρχεται τὸν πλάνητα βίῳ του, ὡς ὁ ἄστος τῆς παραβολῆς, πεθυμώντας νὰ χορτασθεῖ «ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἐσθίουσιν οἱ χοῖροι» (Λουκ.15,16). Διὰ τοῦτο καὶ ζεῖ σήμερα μιὰν τραγωδία. Πάνω στὰ πιὸ ἄστατα πράγματα τῆς ζωῆς προσπαθεῖ νὰ κτίσει τὸ οἰκοδόμημα τῆς εὐτυχίας του, παρασυρόμενος πολλὰς φορὲς ἀπὸ ἐπιτήδειους. Στὶς μέρες μας τὰ πανίσχυρα μέσα ἐπικοινωνίας δὲν μεταδίδουν ἀπλῶς πληροφορίες ἀλλὰ διαμορφώνουν ἀπόψεις γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ νόημά της, κατευθύνουν ἐπιθυμίες καὶ ἀνάγκες, ἐπηρεάζουν τὸν ἀξιολογικὸ προσανατολισμὸ τῶν ἀνθρώπων. Παραδόσεις αἰῶνων ἀποδυναμώνονται, σύμβολα διαβρώνονται, ἡ πρόοδος συγχέεται μὲ τὴν εὐζωΐα. Ἡ ἀνθρωπότητα γίνεται παίγνιον στὰ χέρια τῶν ὀλίγων.

Κι ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἡ νεότητα βαδίζει, σήμερα, ἐν πολλοῖς, χωρὶς τὸν προσανατολισμὸ πὺ ἐπιβάλλει ἡ λογικὴ. Τόσες ἀθλιότητες βλέπει, τόσα ἠχητικὰ σκύβαλα μαζεῦει ἡ ἀκοή της, πῶς νὰ γυμναστεῖ πάνω στὶς ἔννοιες τοῦ εὐγενοῦς καὶ τοῦ καλοῦ; Βίαν καὶ ἀπανθρωπίαν εἰσπράττει, βίαν καὶ ἀπανθρωπίαν ἀνταποδίδει στοὺς δρόμους, στὰ σχολεῖα, στὰ γήπεδα, παντοῦ. Συγχέουν, νέοι καὶ γέροι, εἴτε ἀπὸ ἀμάθεια εἴτε ἀπὸ σκοπιμότητα προπαγανδιστικὴ, τὴν ἔννοια «παράδοση» μὲ τὴν ἔννοια «ὀπισθοδρόμηση» καὶ προχωροῦν σὲ ἀντίδραση.

Ἡ πορεία τῆς ἀνθρωπότητας δείχνει ὅτι ἡ πολυδιάστατη κρίση πὺ μασιτίζει τὸν σύγχρονο κόσμον, θὰ συνεχίσει νὰ ἐπιδεινώνεται καὶ, ἀναπόδραστα, ὅλο καὶ περισσότεροι ἄνθρωποι θὰ ἀναζητοῦν γύρω τους πηγὴ νοήματος ζωῆς. Θὰ ψάχνουν ἐναγωνίως πὺ νὰ στηρίξουν τὴν ἐλπίδα τους καὶ πὺ νὰ βροῦν παραμυθία στοὺς ταλανισμούς τους. Καί, ἀντίστοιχα, θὰ αὐξάνει καὶ

ή δική μας ευθύνη, ή ευθύνη της Ἐκκλησίας ἀπέναντι στὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐπίλυση τῶν προβλημάτων αὐτῶν προϋπέθετε πάντα καὶ τὴ Θεία ἐπέμβαση. Τὴν ἀλήθεια αὐτὴ διατύπωσε μὲ τρόπο προφητικὸ καὶ συγκλονιστικὸ ὁ Αἰσχύλος στὸν Προμηθεΐα Δεσμώτη: «Τοιοῦδε μόχθου τέρμα μῆτι προσδόκα, πρὶν ἂν θεῶν τις διάδοχος τῶν σῶν πόνων φανῆ».

Θεωρῶ πρώτιστο καθῆκόν μου ἀπέναντι στὸν λαὸ νὰ ἐγκύψω μὲ μεγάλη προσοχὴ στὸ θέμα αὐτό. Καὶ νὰ τὸν πληροφορήσω πειστικά, ὄχι ἀπλῶς λεκτικά, πράγμα ποῦ ἤδη τὸ γνωρίζει, **ὅτι Ἐκεῖνος ποῦ προσδοκοῦσε τόσους αἰῶνες ἢ ἀνθρωπότητα, βρῖσκεται ἐδῶ καὶ δύο χιλιάδες χρόνια ἀνάμεσά μας.** Στὸ «δός μοι πιεῖν» τῆς ἀγωνιώδους παράκλησης τῆς ἀνθρωπότητας, Ἐκεῖνος ἀνταποκρίνεται ἄμεσα. Τὸ ὕδωρ του εἶναι ἀνεξάντλητο. Θὰ πρέπει σήμερα ἡ Ἐκκλησία, μιμούμενη τὸν Κύριό της, κι αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ κύριο μέλημά μου, νὰ δώσει τὸ παρόν της στὴ διαλεκτικὴ τῶν πνευματικῶν ρευμάτων, ποῦ διασταυρῶνεται πάνω ἀπὸ τὶς κεφαλές τῶν σύγχρονων ἀνθρώπων, νὰ ἀποφασίσει νὰ διαλεχθεῖ μὲ τὴν ἐποχὴ μας. **Καὶ τότε ἡ μαρτυρία της θὰ γίνῃ ἐρμηνεία ζωῆς καὶ διακονία ψυχῆς. Θὰ δώσει τὸ ὀρθόδοξο ἦθος καὶ τὴ στάση ζωῆς ποῦ ἀναζητεῖ ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος.**

Τὸ παράδειγμά μας θὰ βοηθήσει τὰ μέγιστα τὸν παραπαίοντα ἄνθρωπον. Λέγει χαρακτηριστικὰ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος γιὰ τὸν Μελέτιο Ἀλεξανδρείας ὅτι «οὐ διδάσκων μόνον, οὐδὲ φθεγγόμενος ἀλλὰ καὶ ὀρώμενος ἀπλῶς, ἱκανὸς ἦν ἅπασαν ἀρετῆς διδασκαλίαν εἰς τὴν τῶν ὀρώντων ψυχὴν εἰσαγαγεῖν». Κι ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος γράφει γιὰ τὸν Μέγαν Βασίλειο ὅτι «εἰς αὐτὸν καὶ τὸ μειδιάμα πολλάκις ἔπαινος ἦν καὶ τὸ σιωπᾶν παραίνεσις», ὥστε ὅλη ἡ παρουσία του ἦταν μιὰ διαρκῆς διδαχὴ. Θὰ προσπαθῆσω, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, νὰ γίνω κι ἐγὼ «τύπος τῶν πιστῶν», «μηδενὶ διδοὺς ἀφορμὴν, ἵνα μὴ μωμηθῆ ἢ διακονία».

Ὁ Ἄπ. Παῦλος μέμφεται τὴν ἀσυνέπεια τῶν Χριστιανῶν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι, προκειμένου περὶ τῆς πνευματικῆς τροφῆς, κοινωνοῦν ὅλοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς ποτηρίου, προκειμένου, ὅμως, περὶ τῆς ὑλικῆς τροφῆς καὶ τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, ὁ καθένας ἔχει τὰ δικά του, ὥστε «ὅς μὲν πεινᾷ, ὅς δὲ μεθύει» (Α' Κορ. 11,21).

Καὶ σ' αὐτά, τὰ πιὸ πεζά, θὰ δείξω ἐπιμέλεια, συνεχίζοντας καὶ ἐπεκτείνοντας τὸ φιλανθρωπικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ὅσους ἔχουν ἀνάγκη: Σ' ὅσους δυσκολεύονται λόγῳ τῆς οικονομικῆς ὑφέσης νὰ ἀντεπεξέλθουν στὶς ἀπαιτήσεις τῆς ζωῆς, σ' ὅσους ἀδυνατοῦν νὰ ἐπιμεληθοῦν τῆς ὑγείας τους, σ' ὅσους ἀποροῦν νὰ μορφώσουν τὰ παιδιὰ τους. Θὰ ἐπεκταθεῖ καὶ τὸ κοι-

νωνικό έργο τής Έκκλησίας. **Οι εξαγγελίες για μέτρα έναντίον της ύπογεννητικότητας, πού συνιστᾶ έθνικό πρόβλημα, και δημιουργίας φοιτητικῶν έστιῶν για στήριξη τῶν ἀπόρων φοιτητῶν τίθενται ἀμέσως σέ ἐφαρμογή.**

Στίς μέρες μας πολλοί ἐπηρεάζονται κι ἀπό ἕναν ἐπιστημονισμό, πού ἐκδηλώνεται ὄχι μόνο στό πρακτικό ἐπίπεδο ὡς τεχνολογία, ἀλλά και στό διανοητικό ἐπίπεδο. Οἱ πολλές γνώσεις τής Ἐπιστήμης συντείνουν, μαζί μέ τήν ἐνυπάρχουσα ἀμφισβήτηση τῶν παραδεδομένων δομῶν και καταστάσεων, στή δημιουργία μιᾶς λανθασμένης κοσμοθεωρίας και προκαλοῦν μιάν ἀδικαιολόγητη στάση ζωῆς. Εὐμοίρησα νά τύχω, πέραν τής Θεολογικῆς, και μιᾶς Ἐπιστημονικῆς Παιδείας. Και φροντίζω παράλληλα, ὅσο μπορῶ, νά ἐνημερώνομαι για τίς καθημερινές ἐπιστημονικές ἐξελίξεις. Θά συνεχίσω νά καταθέτω τή θέση τής Ἐκκλησίας στά καιρία θέματα τής ἔρευνας και τής προόδου. Οἱ θέσεις τής Ἐπιστήμης δέν ἔρχονται ποτέ σέ ἀντίθεση πρὸς τήν Ἐκκλησία. Ἡ ἐπιστημονική γνώση δέν μπορεῖ μέ κανένα τρόπο νά εἶναι λόγος για τήν ἄρνηση τοῦ Θεοῦ. Ἄν ὑπάρχουν μερικοί ἐπιστήμονες πού παρουσιάζονται ὡς ἄθεοι, θά πρέπει νά κατανοηθεῖ πῶς ἡ ἀθεΐα τους δέν μπορεῖ νά θεμελιωθεῖ στήν Ἐπιστήμη, ἀλλ' εἶναι ἀπλῶς μιᾶ ὑπαρξιακή τοποθέτησή τους. Τὸ ἴδιο, και ἂν κάποιοι κληρικοί ἢ θεολόγοι ἀμφισβητοῦν τὰ ἐπιτεύγματα τής Ἐπιστήμης, ἡ θέση τους αὐτή δέν μπορεῖ νά στηριχτεῖ στίς θέσεις τής Ἐκκλησίας. Συνιστᾶ μιάν προσωπική τοποθέτησή τους.

Θά προσπαθίσω, ὡς ἐκ τούτου, πειστικά νά μεταδώσω και στοὺς πιστοὺς τὴ δική μου ἀκράδαντη πεποίθηση· ὅτι ἡ Ἐπιστημονική ἀνακάλυψη και ἡ γνώση τής φύσης εἶναι στάδιο ἀποκάλυψης τοῦ ἀπειροδυνάμου Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει, σήμερα, τὸ νόημα τής δημιουργίας μέσω τής Ἐπιστήμης, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο πού ἀποκάλυψε τὸ θέλημά του και μέσω ἄλλων ἐνεργειῶν του στήν Ἱστορία. Δέν θά πρέπει, ἐξάλλου, νά ξεχνοῦμε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται νά ἀκούσει τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ σέ μιᾶ γλώσσα πού καταλαβαίνει και στήν ὁποία ἀνταποκρίνεται. Κι ἀναμφίβολα μιᾶ ἀπὸ τίς διεθνεῖς γλώσσες σήμερα, πού δέν γνωρίζει ἔθνικὰ ἢ ἄλλα σύνορα, εἶναι ἐκείνη τής Ἐπιστήμης.

Ὁ 21ος αἰώνας εἶναι ὁ αἰώνας τῶν Βιοεπιστημῶν. Ἦδη αὐτές, ὅπως ἡ κλωνοποίηση, ἡ ὑποβοηθούμενη ἀναπαραγωγή, οἱ μεταμοσχεύσεις ὀργάνων, τὰ γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα, και γενικά ἡ γενετική τεχνολογία, προκαλοῦν στοὺς πιστοὺς διλήμματα. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νά διατυπώσει τίς ἀποψεις της, νά ὑποδείξει τὰ ὅρια ἀνάμεσα στίς θετικές και ἀρνητικές συνέπειες τῶν Βιοεπιστημῶν και τής Βιοτεχνολογίας στή ζωή μας, νά προβάλει κριτήρια ἐπιλογῆς πορείας μέσα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς και ποικίλους δρόμους πού διανοί-

γονται και να δημιουργήσει αντίστασεις στη συνεχώς αυξανόμενη πίεση για εφαρμογή στη ζωή των ανθρώπων των όποιωνδήποτε νέων εφευρέσεων ή ανακαλύψεων.

Ἐξαγγείλαμε, ἤδη, τὴ σύσταση ἐπιτροπῆς ἀπὸ πιστοὺς Ἐπιστήμονες καὶ Θεολόγους, οἱ ὅποιοι καὶ μὲ τὴ συμμετοχὴ μου, θὰ ἐγκύψουμε στὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὴν Ἱερά μας Παράδοση καὶ μὲ προσευχή, ἐπιμονὴ καὶ σύντονη ἐργασία, θὰ προσπαθήσουμε νὰ βροῦμε τὶς ἀπαντήσεις, ποὺ ἐνυπάρχουν στὴ Γραφή, γύρω ἀπὸ τὰ φλέγοντα ἐρωτήματα τῆς ἐποχῆς. Οἱ ἠθικὲς καὶ πνευματικὲς ἀρχὲς τῆς ζωῆς, ὁ σεβασμὸς στὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο, ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἀξιοπρέπειά του εἶναι οἱ βασικοὶ ἄξονες, γύρω ἀπὸ τοὺς ὁποίους θὰ στραφεῖ ἡ προσπάθειά μας.

Ὡς Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας σ' ἓναν ἀλύτρωτο Ἑλληνικὸ μέρος, μὲ ἀπασχολοῦν ἰδιαίτερα καὶ τὰ θέματα τῆς Παιδείας μας. **Ἡ Παιδεία εἶναι οὐσιωδέστατο στοιχεῖο τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐπιβίωσης ἑνὸς λαοῦ.** Ἡ ἐπίδρασή της ἐκτείνεται σὲ χρόνον ἀφάνταστα μεγάλο, πολὺ πρὸ πέρα ἀπὸ τὰ μαθητικὰ θρανία, καὶ ἐπηρεάζει ἀποφασιστικὰ μικροὺς καὶ μεγάλους, αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ ἔθνος. Ἡ πνευματικὴ ἄνωση ἑνὸς λαοῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἔκταση καὶ τὴν ποιότητα τῆς Παιδείας του.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὑπῆρξε ἡ προστάτις τῆς ἐθνικῆς παιδείας σ' ὅλον τὸν ὑπόδουλο Ἑλληνισμό. Καὶ στὴν Κύπρο, μέχρι τὴν ἴδρυση τῶν πρώτων σχολείων — κι αὐτῶν ἰδρυθέντων ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία — ἱερεῖς ὑπῆρξαν οἱ θεματοφύλακες τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Διατήρησαν, σὰν ἄλλες ἐστιάδες παρθένοι, ἄσβεστο τὸ φῶς τῆς μάθησης, ὅσο ἀμυδρὸ κι ἂν ἦταν αὐτό, προφυλάσσοντάς το ἀπὸ τοὺς ἀνέμους τῶν κατακτητῶν ποὺ βυσσοδομοῦσαν νὰ σβήσουν καὶ τὴν τελευταία ἀναλαμπή του. **Δίχως τὴ δάδα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ ἐπιβιώσουμε.** Ἡ μόνωση ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπο ἑλληνικὸ κορμὸ, ἡ δίωξη, ἡ σκλαβιά, ὁ ἐξανδραποδισμὸς θὰ μᾶς ἀφάνιζαν.

Δὲν εἶναι τυχαῖο πὼς ὁ Ἄγγλος δυνάστης, πολὺπειρος καὶ πολυμήχανος ὅπως ἦταν, προσπάθησε συστηματικὰ, ἀλλὰ μάταια, νὰ ὑποδουλώσει τὴν ἑλληνικὴ παιδεία μας, μὲ σκοπὸ νὰ ἐνσταλάξει τὴ δουλοφροσύνη καὶ νὰ ἀποχρωματίσει τὴν ἐθνικὴ μας συνείδηση.

Δὲν εἶναι μόνον ἱστορικοὶ οἱ λόγοι, τὸ γεγονὸς δηλαδὴ ὅτι γιὰ αἰῶνες ἡ Ἐκκλησία ἐκράτησε τὸ βᾶρος καὶ τὴν εὐθύνη τῆς ἑλληνικῆς παιδείας τοῦ τόπου, ποὺ μᾶς ὠθοῦν νὰ ἐπιζητοῦμε ἀνάμιξη στὰ τῆς παιδείας. Εἶναι καὶ ἡ σημερινὴ καὶ ἡ παντοτινὴ εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι στὸ ἔθνος. Καθὼς ἡ παιδεία ἐπηρεάζει βαθιὰ καὶ διαμορφώνει ἄμεσα τὴν ἐθνικὴ συνείδηση καὶ

καθώς ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς κύριους στυλοβάτες τοῦ Ἔθνους, εἶναι ἀδιανόητο νὰ μείνει μακριὰ ἀπὸ τὰ θέματα αὐτά. Κι ἀκόμα, ὅταν ὡς Ἐκκλησία ἐπιδιώκουμε σύμμετρη ἀνάπτυξη ὕλης καὶ πνεύματος, μπορούμε νὰ σιωπήσουμε σὲ μιὰ ἐκτροπή ἀπὸ τὴν ἀνθρωπιστικὴ στὴν ὠφελμιστικὴ παιδεία;

Δὲν ζητοῦμε, οὔτε ἐπιχειροῦμε ἐκβιαστικά, ποδηγέτηση τῆς Κυβέρνησης τοῦ τόπου στὰ θέματα παιδείας οὔτε καὶ σὲ ἄλλα θέματα. Δὲν ἀπεμπολοῦμε, ὅμως, τὸ δικαίωμα νὰ ἔχουμε ἄποψη ἐπὶ τῶν καιριοτέρων ζητημάτων τοῦ τόπου καὶ νὰ τὴν ἐκθέτουμε ἐλεύθερα, ὅπως τέτοιο δικαίωμα ἔχει σήμερα καὶ ὁ τελευταῖος πολίτης. Ἡ παρέμβασή μας αὐτὴ δὲν συνιστᾷ ἀντιδικία ἢ ἀμφισβήτηση. Μὲ τὴν παρέμβασή της ἡ Ἐκκλησία βοηθᾷ τὴν πολιτεία, ἀλλὰ καὶ τὸν λαὸ νὰ συνειδητοποιήσει καὶ τὶς πνευματικὲς διαστάσεις κάποιων ἐπιλογῶν ἢ τάσεων καὶ νὰ προφυλαχθεῖ ἀπὸ ἐλλοχεύοντες κινδύνους.

Τὴν Ἐκκλησία ἀπασχολεῖ ἰδιαίτερα καὶ τὸ θέμα τῆς γλώσσας μας. Ἡ γλώσσα εἶναι ἕνας βασικὸς τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ἐκδηλώνεται ἀλλὰ καὶ βιώνεται ἡ ἐθνικὴ αὐτοσυνειδησία ἑνὸς λαοῦ. **Ἡ ἐλληνικὴ γλώσσα εἶναι ὁ ἀρραγὴς συνδετικὸς κρίκος τῆς ἱστορίας τους ἔθνους μας, μιᾶς ἱστορίας 35 σχεδὸν αἰῶνων.** Εἶναι ἡ ἴδια γλώσσα τοῦ «Αἰὲν ἀριστεύειν», καὶ τοῦ «Βασιλεῦ Οὐράνιε», τοῦ «Ἴτε παῖδες Ἑλλήνων ... νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών» καὶ τοῦ «Ἀποτίναξέ τους, Πενταδάκτυλέ μου»· ἡ γλώσσα τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Σοφοκλή, ἀλλὰ καὶ τοῦ Παλαιολόγου καὶ τοῦ Ρήγα Φεραίου καὶ τοῦ Γρηγόρη Αὐξεντίου.

Ἡ γλώσσα δὲν εἶναι ἀπλῶς κώδικας ἐπικοινωνίας. Τέτοιους χρησιμοποιοῦν καὶ ἄλλα ἔμβια ὄντα. Ὁ ἄνθρωπος, ὅμως, εἶναι κτίσμα τῆς «ἕκτης ἡμέρας» τῆς Δημιουργίας. Ἐτσι ἡ γλώσσα του συνυφαίνεται καὶ συλλειτουργεῖ μὲ τὴ σκέψη. «Διάνοια καὶ λόγος ταῦτόν» ἀναφέρει ὁ Πλάτων. Ὅσο καλλιεργεῖται ἡ γλώσσα τόσο εὐρύνονται οἱ ὀρίζοντες τῆς σκέψης καὶ τῆς κριτικῆς ικανότητας τοῦ ἀνθρώπου. Ἄν δὲν κατέχεις καλὰ τὴ γλώσσα, δὲν ἔχεις ἐργαλεῖο γιὰ νὰ σκεφτεῖς. Δὲν ἔχεις σχηματίζει τὶς κατάλληλες κατηγορίες γιὰ νὰ συνδέσεις τὶς ιδέες. Ἡ γλώσσα ἀλλάζει τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὁ ἐγκέφαλος ὀργανώνει τὶς κατηγορίες μὲ τὶς ὁποῖες ἐργάζεται.

Ὡς Ἐκκλησία ἔχουμε κι ἕναν ἐπιπλέον λόγο νὰ καυχόμαστε γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ μας γλώσσα. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ κατεγράφη ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴ γλώσσα. Κι ἀργότερα, ὅταν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἔπρεπε νὰ ἐρμηνευθεῖ μὲ τὸν λόγο τοῦ ἀνθρώπου, δὲν ὑπῆρχε στὴ σκηνὴ τῆς Ἱστορίας ἄλλος φιλοσοφικὸς λόγος, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸ καὶ σ' αὐτὸν ἐρμηνεύθηκε καὶ ἀναλύθηκε ἡ Καινὴ Διαθήκη. Μποροῦμε, λοιπόν, οἱ Νεοἔλληνες, νὰ στεροῦμε ἀπὸ τὰ παιδιά μας τὸν θησαυρὸ τῆς γλώσσας μας; Μποροῦμε νὰ τοὺς στεροῦμε τὴν

πνευματική απόλαυση τῆς ἐντρύφησης στὰ κείμενα τῶν προγόνων μας;

Ἀπὸ τὴ θέση αὐτή, ὡς πρῶην ἐκπαιδευτικός, χαιρετίζω μὲ πατρικὴ ἀγάπη ὄλους τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς τῆς νήσου μας. Ἐκτιμῶ ἀφάνταστα τὸ ἔργο τους καὶ τὴν πολυδιάστατη προσφορά τους στὴν κοινωνία καὶ στὴν πατρίδα. Μποροῦν νὰ ἐλπίζουν στὴ συμπαράστασή μου. Ἐπιθυμῶ στενότερη συνεργασία μαζί τους. Ὑπόσχομαι ὅτι θὰ ἐπισκέπτομαι τακτικὰ τὰ ἐκπαιδευτήρια τῆς Πρωτεύουσας, ὄλων τῶν βαθμίδων. Θὰ εἶναι ἡ ἔκφραση τῆς ἔμπρακτης στήριξης τῆς Ἐκκλησίας στὸ ἔργο ποὺ ἐπιτελεῖται σ' αὐτά.

Ὁ λόγος, τώρα, στὴν τάλαινα πατρίδα μας καὶ στὶς βαρύτερες ὑποχρεώσεις μας ἀπέναντι σ' αὐτήν. Εἶναι, ὄντως, ἀνεκδιήγητα τὰ δεινὰ της, παρόλο ποὺ τὴν εἶπαν «Ὀλβίαν», ἴσως, κατ' εὐφημισμὸ. Πέρσες καὶ Φοίνικες, Ἄραβες καὶ Λατίνοι, Τοῦρκοι καὶ Ἄγγλοι, ἄφησαν ἐμφανῆ στὸ σῶμά της τὰ ἴχνη τῆς τυραννικῆς διέλευσής τους. Σήμερα, διατρέχει τὸν ἔσχατο τῶν κινδύνων, τὸν κίνδυνο τοῦ ἐκτουρκισμοῦ. Σ' αὐτοὺς τοὺς χαλεποὺς καιροὺς, ποὺ τὴν πατρίδα μας κυκλώνουν «κύνες πολλοί» καὶ «πονηρευομένων συναγωγή», ἐπιβάλλεται ἡ ἐγρήγορη ὄλων, ἰδιαίτερα τῆς Ἐκκλησίας. Μπορεῖ ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας νὰ εἶναι πρωτίστως πνευματικός, στὴν προκειμένη περίπτωση, ὅμως, δὲν εἶναι μόνον ἡ πατρίδα ἀλλὰ καὶ ἡ πίστη ποὺ διακυβεύονται. Καὶ ἡ Ἐκκλησία γνωρίζει πολὺ καλά ὅτι «καὶ τοῦτο ἔδει ποιῆσαι, κάκεῖνα μὴ ἀφιέναι» (Ματθ. 23, 23). Ποιὸς ἐξάλλου μπορεῖ νὰ πείσει τὸν ἀπλὸ Ἕλληνα ὅτι ἡ πίστη του στὸν Χριστὸ χωρίζεται ἀπὸ τὴν ταυτότητά του ὡς Ἕλληνα;

Προσωπικὰ τρέμω σὲ μιὰν πιθανὴ μελλοντικὴ κριτικὴ ποὺ θὰ ἀποτιμοῦσε τὴ γενιά μας ὡς κατώτερη τῶν περιστάσεων καὶ ὡς μοιραία γιὰ τὴν Κύπρο. Γι' αὐτὸ καὶ μ' ὄλες μας τίς δυνάμεις θὰ πρέπει νὰ ἀγωνιστοῦμε γιὰ ματαίωση τῶν τουρκικῶν στόχων γύρω ἀπὸ τὴν Κύπρο.

Δὲν εἶμαστε λαὸς νεοφερμένος στὸ προσκήνιο τῆς Ἱστορίας. Ἐχουμε μιὰν ἔνδοξη ἱστορικὴ πορεία τρεισήμισι χιλιάδων ἐτῶν. Διαθέτουμε τὸ βάθος ἑνὸς πολιτισμοῦ χιλιετιῶν. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία, παρόλο ποὺ εἶναι μία καὶ συνεχῆς, εἴτε τὴν ἐνέπνεε τὸ δόρυ τῆς Παλλάδας εἴτε τὴν ὀδηγοῦσε ἡ εὐλογία τῆς Παναγίας καὶ τὴν προστάτευε ὁ Τίμιος Σταυρός, ταύτισε ἐδῶ καὶ δύο χιλιάδες χρόνια τὰ βήματά της μὲ τὴν Ὁρθοδοξία. **Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία λειτουργεῖ σὰν ἀσπίδα προστασίας, ποὺ διαφύλαξε τὴν πολιτιστικὴ καὶ τὴν ἐθνικὴ ταυτότητα τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ καὶ δὲν τὸν ἄφησε νὰ ἀφομοιωθεῖ ἀπὸ τοὺς κατακτητές του. Γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνες τῆς Κύπρου, σ' ὄλους τοὺς μακροὺς αἰῶνες τῆς δουλείας, ἡ Ὁρθοδοξία ἦταν κάτι παραπάνω ἀπὸ θρησκευτικὸ**

δόγμα. Ήταν τὸ πνευματικὸ πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο ἐκφραζόταν ἡ ἐθνικὴ μας συνείδηση, ὁλόκληρος ὁ κόσμος μας, ποὺ ἔκλεινε μέσα του τὸ ἔνδοξο παρελθὸν καὶ τὶς ἐλπίδες τῆς ἀπολύτρωσης.

Σήμερα ποὺ κινδυνεύουμε, ὅσο ποτὲ ἄλλοτε, ἀπὸ τὴν τουρκικὴ βουλιμία, ἡ ὁποία δὲν ἀποκρύβει τὶς ἐπιδιώξεις της γιὰ κατάκτηση καὶ τουρκοποίηση ὁλόκληρης τῆς Κύπρου, ἡ Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ νὰ σταθεῖ στὶς κερκίδες ἀπλὸς θεατῆς. Ἄν γιὰ νὰ κρατήσῃ τὸν τόπο Ἑλληνικό, μέσα στοὺς αἰῶνες τῆς μαύρης σκλαβιάς, ἡ Ἐκκλησία δὲν λογάριασε θυσίες καὶ αἵματα, εἶναι δυνατὸν νὰ κωφεύσῃ σήμερα στὸν θρῆνο τῶν προγόνων μας καὶ στὴν ἀγωνιώδη ἐκζήτηση βοήθειας τῶν παιδιῶν της; Μπορεῖ νὰ διαγράψῃ ἢ νὰ παραβλέψῃ τὴν κατοχή, τὴν προσφυγιά, τοὺς ἀγνοοῦμενους, τὴν καταστροφὴ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ὁσίων μας;

Ἡ Ἐκκλησία, φορέας καὶ προασπιστῆς τῶν ἀξιῶν τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δημοκρατίας, δὲν μπορεῖ νὰ συναινέσῃ μὲ κανένα τρόπο, καὶ κάτω ἀπὸ ὅποιεσδήποτε συνθήκες, στὴν ἀποδοχὴ λύσης ποὺ νὰ μὴν προνοεῖ, γιὰ ὅλους τοὺς νόμιμους κατοίκους τῆς Κύπρου, σεβασμὸ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῶν βασικῶν ἐλευθεριῶν, ποὺ ἀπολαμβάνουν ὅλοι οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ ὅλος ὁ ἐλεύθερος κόσμος. Δὲν μᾶς χωρίζει τίποτα μὲ τοὺς Τουρκοκύπριους συμπατριῶτές μας. Ζήσαμε καὶ πρὶν μαζὶ εἰρηνικὰ καὶ μαζὶ θὰ ξαναζήσουμε στὴν κοινὴ μας πατρίδα. Οὔτε καὶ μᾶς ἐνοχλεῖ ἡ φωνὴ τοῦ μουεζίνου. Μᾶς ἐνοχλεῖ, ὅμως, ἀφάνταστα, ἡ παράνομη κατοχή καὶ μᾶς προκαλεῖ ἡ βάνανυση καταπάτησης τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων μας ἀπὸ τὴν Τουρκία, τὴν κατοχικὴ δύναμη.

Ἡ κυβέρνηση τῆς Δημοκρατίας θὰ μπορεῖ νὰ ὑπολογίζει καὶ στὴ δική μας ὑποστήριξη στὴ διεκδίκηση τῶν δικαίων τοῦ λαοῦ μας καὶ στὴν ἀπελευθέρωση τῶν κατεχομένων ἐδαφῶν μας. Δὲν θὰ διστάσουμε, ὅμως, νὰ ἐπισημάνουμε καὶ νὰ ἐλέγξουμε κάθε τυχὸν ἐκτροπὴ καὶ θὰ ἀγωνιστοῦμε νὰ ἀποτρέψουμε «λύσεις» ποὺ θὰ θέτουν σὲ κίνδυνο τὴν ἐπιβίωσή μας στὴν πατρογονικὴ γῆ.

Οἱ Ἕλληνες ἤμασταν πάντα ἀριθμητικὰ λίγοι ἀπέναντι σ' ὅσους ἐπιβουλεύονταν τὴν ἐλευθερία μας. Συχνὰ στὴν Ἱστορία μας, ὑστερούσαμε σὲ πλῆθος πολεμιστῶν κι ἀξιολογηθήκαμε ὡς ἀκίνδunami ἀπὸ τὴν ἀλαζονεία τῶν ἀντιπάλων μας. Ὡστόσο, ὅποτε χρειάστηκε, ἡ Ἱστορία ἔδινε πάντα τὸν ἀληθινὸ ὀρισμὸ τῆς ὑπεροχῆς, ὅπως στὶς Θερμοπύλες καὶ τὴ Σαλαμίνα. Ὀφείλουμε νὰ μὴν ξεχνοῦμε καὶ σήμερα πῶς οἱ λεγόμενες ἰσορροπίες δυνάμεων δὲν εἶναι μεγέθη ποὺ μετροῦνται μὲ τὴ ζυγαριά. Ἐλάχιστες, στρατηγικὰ τοποθετημένες δυνάμεις, ὑπὸ ἰκανὴ διοίκηση, μποροῦν νὰ ὑποχρεώσουν σὲ ταπεινωτικὴ ἤττα ἕναν ἀριθμητικὰ ὑπέρμετρο στρατό. Καὶ τὰ λεγόμενα ἔξυπνα πολεμικὰ μέσα

μπορούν να γίνουν στα χέρια του Δαβίδ ή σφενδόνα που θα καταβάλει τον πανίσχυρο Γολιάθ. Η νίκη δεν είναι απαραίτητα ζήτημα αριθμών. Είναι πρωτίστως ζήτημα θάρρους, αποφασιστικότητας και πίστης στη δικαίωση.

Ὡς Ἐκκλησία θὰ συμβάλουμε ἐνεργά, ἐρχόμενοι σὲ συνεννόηση μὲ τὶς ἀρμόδιες ἀρχὲς τοῦ κράτους, στὴν ἀμυντικὴ θωράκιση τῆς Κύπρου. Εἶναι τοῦτο ἀδήριτη ἀνάγκη. Καὶ κάνουμε ἔκκληση γιὰ ἐνεργοποίηση τοῦ δόγματος τοῦ ἐνιαίου ἀμυντικοῦ χώρου Ἑλλάδος - Κύπρου. Θὰ ἱκανοποιήσει τοῦτο τὸ αἶσθημα ἀσφαλείας τοῦ λαοῦ μας, θὰ ἀποτρέψει νέες ἐπεκτατικὲς κινήσεις τῆς Τουρκίας καὶ θὰ συντηρήσει καὶ θὰ ἐμπεδώσει τὸν πόθο τῆς ἀπελευθέρωσης.

Δὲν εἴμαστε φιλοπόλεμοι· ἀντίθετα ἡ Ἐκκλησία διακηρύσσει καθημερινὰ τὴν προσήλωσή της στὴν εἰρήνη. Οὔτε κι ἀπορρίπτουμε τὸν συμβιβασμὸ στὸ πρόβλημά μας. Κανένας, ὅμως, συμβιβασμὸς, καμιὰ ὑποχώρηση καὶ κανένας ρεαλισμὸς δὲν μποροῦν νὰ ὑπερβαίνουν κάποια ὄρια, πέραν τῶν ὁποίων ὑπάρχει μόνον ἡ βεβαιότητα τῶν ἀδιεξόδων καὶ ἡ ἀβεβαιότητα τῆς ἐπιβίωσής μας. Καὶ νὰ μὴν ξεχνοῦμε ὅτι ἡ ἐλευθερία δωρήθηκε μὲν ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ μόνον μὲ ἀγῶνες ἐπίμονους καὶ συνεχεῖς ἐξαναγκάζονται οἱ κυρίαρχοι νὰ τὴν ἀποδώσουν στοὺς ὑπόδουλους τους. Οἱ Τουρκοκρατίες δὲν φεύγουν μὲ εὐχολόγια. «Οὐδεὶς καθεῦδων τρόπαιον ἔστησε» μᾶς διδάσκει ὁ Μέγας Βασίλειος. Σ' αὐτὸ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ τόπου δὲν ὑπάρχουν ἐξέδρες γιὰ ἐπισήμους οὔτε γιὰ θεατές. **Ὑπάρχουν μόνον ἐπάλξεις χρέους. Ἡ Ἐκκλησία θὰ εὐλογεῖ καὶ θὰ βοηθᾷ σ' ὅλη αὐτὴ τὴν προσπάθεια.**

Ἡ σκέψη μου στρέφεται νοερά αὐτὴ τὴ στιγμή καὶ πρὸς τὴν κατεχόμενη γῆ μας. Ἐκεῖ που οἱ λιγότεροι, σήμερα, ἀπὸ ἐκείνους που φύλαξαν τὶς παλαιὲς Θερμοπύλες, ἀκούουν «τὸ προσταχθὲν μυστικῶς» ὑπὸ τοῦ χρέους καὶ συμβιώνουν μὲ τὴ γοητεία τῆς Ἱστορίας καὶ τοὺς εὐκλεεῖς προγόνους τους. Τοὺς στέλλουμε ἀπ' ἐδῶ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη μας καθὼς καὶ τὶς πατρικὲς εὐλογίες μας.

Ὑποκλίνομαι, ὀφειλετικά, στὴ θυσία τῶν ἡρώων τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ μας ἀγῶνα που μᾶς ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ στεκόμαστε ἐδῶ καὶ νὰ μποροῦμε ἐλεύθερα νὰ ἐκφέρουμε τὴ γνώμη μας. **Ὁ θρυλικὸς ἀγῶνας τοῦ 55-59 κοσμεῖ τὴν Ἱστορία μας ὡς μιὰ κορυφαία ἐκδήλωση ἀγωνιστικοῦ ἤθους καὶ ἀρετῆς καὶ ὡς ἡ τρανότερη ἀπόδειξη τῆς ἐθνικῆς ἐλληνικῆς καταγωγῆς μας.** Χαιρετίζω μὲ ἐκτίμηση καὶ τοὺς ἡρωικοὺς νεκροὺς τοῦ 1974. Περιτρέχοντας τὰ ἁγιασμένα χώματά μας ἐναποθέτω στοὺς τάφους ἢ καὶ στὰ γυμνὰ λειψα-

νά τους τὰ ἄνθη τῆς εὐγνωμοσύνης μου. «Ἑλλήνων Κυπρίων προμαχοῦντες» ἐκεῖνοι, καὶ «τῆς πατρίδος ῥήμασι πειθόμενοι», ἔμειναν ἐκεῖ, διαμηνύοντες σ' ὅλους τὸ βαρὺ χρέος μας.

Προσφέρω καὶ τὸ θυμίαμα τῆς εὐλάβειάς μου στὶς βουβές καὶ συλημένες Ἐκκλησίες μας. Γονυκλινῆς ἀπευθύνω θερμὴ τὴν παράκληση πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστό:

«Μύλας συντρίψας δράκοντος βροτοκτόνου
 ῥώμη κραταιᾶ ἐν Ἰορδάνου ρείθροις
 Κύπριδος λύσον δούλειον Σῶτερ ἡμαρ».

Ἀποστέλλω ἀπὸ τῆ θέση αὐτὴ ἀδελφικὸ ἀσπασμὸ τιμῆς καὶ βαθυτάτης ἐκτίμησης πρὸς τὸν ἐν **Κωνσταντινουπόλει δαδοῦχο τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο**. Ὅσες φορές ἐπισκεπτόμαστε τὴ μαρτυρικὴ καθέδρα του, νιώθουμε τὸ σταυρικὸ κλίμα ποὺ κυριαρχεῖ ἐκεῖ κάθε στιγμή, κάθε εἰκοσιτετράωρο, ὅλο τὸν χρόνο. Προσευχὴ μας διάπυρη πρὸς τὸν Θεὸ εἶναι νὰ τὸν ἐνισχύει στὴν ἱστορικὴ ἀποστολὴ Του. **Τὰ σύμβολα τῆς αὐτοκρατορίας, τὰ ὁποῖα παρέλαβα μὲ ἰδιαίτερη συγκίνηση σήμερα, σὲ μιὰ πολυαῖωνη σκυταλοδρομία ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ζήνωνα καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀνθέμιο, καὶ τὰ ὁποῖα ἔντονα μᾶς παραπέμπουν στὴ Θεοφρούρητη Πόλη, θὰ τὰ κρατήσω μὲ ζήλο ἱερό, ἔχοντας πάντα μπροστά μου συνειρμικά, μορφές ἁγιασμένες καὶ χώρους περιπόθητους.**

Πρὶν ἀποδώσω τὶς ὀφειλόμενες εὐχαριστίες, θὰ θεωροῦσα παράλειψή μου, ἂν ἀπὸ τῆ θέση αὐτὴ δὲν ἐξέφραζα τὴν, ὄντως, μεγάλη καὶ εἰλικρινῆ λύπη μου, γιὰτὶ ἀποχωρίζομαι ἀπὸ τὸ ποιμνίό μου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου, λαὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόπατρι. Ἐζήσα μαζί του 27 ὀλόκληρα ἔτη, 11 ὡς Χωρεπίσκοπος Ἀρσινόης καὶ 16 ὡς Μητροπολίτης Πάφου. Ἀγάπησα ὅλους πατρικὰ καὶ ἀγαπήθηκα ἀπὸ αὐτοὺς υἱικά. Ἀπὸ τὰ βάρη τῆς καρδίας μου εὐχομαι, ὅπως προκόπτουν ἐν Χριστῷ καὶ προοδεύουν συνεχῶς.

Εὐχαριστῶ πρῶτα, πάντοτε, ἀλλὰ καὶ μεταθανατίως, τὸν προκάτοχό μου τόσο στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ ὅσο καὶ στὴ Μητρόπολη Πάφου, τὸν αἰοίδιμο Χρυσόστομο τὸν Β'. Ἐκεῖνος μοῦ ἔδωσε ἔπαλξη γιὰ νὰ ἀγωνιστῶ, προβάλλοντάς με ὡς Χωρεπίσκοπο Ἀρσινόης καὶ γινόμενος γιὰ μένα παράδειγμα ἡθους καὶ ἐργατικότητας. Εἶθε νὰ ἀγάλλεται «ἐν οὐρανίοις θαλάμοις διηνεκῶς».

Εὐχαριστῶ τὴν Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδο τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας μας, τοὺς ἀγαπητοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς καὶ συνεπισκόπους μου γιὰ τὴν ἐμπιστοσύνη

πού μου ἐπέδειξαν διὰ τῆς ψήφου των. Τοὺς διαβεβαιῶ ὅτι θὰ συνεχίσω νὰ ἐργάζομαι μαζί τους, ὅπως καὶ πρὶν γιὰ τὸ καλὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ λαοῦ μας.

Εὐχαριστῶ ἐσᾶς κ. Πρόεδρε τῆς Δημοκρατίας γιὰ τὴν ἐδῶ παρουσία σας καὶ τὸν χρόνο πού διαθέσατε, παρὰ τὸ βεβαρημένο πρόγραμμά σας

Εὐχαριστῶ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμο γιὰ τὴν ιδιαίτερη τιμὴ πού μου προσδίδει μὲ τὴν παρουσία καὶ τὴν προσφώνησή του. Εὐχαριστῶ καὶ τοὺς Ἐκπροσώπους τῶν κατὰ τόπους Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, πού μὲ τὴν ἐδῶ παρουσία τους λαμπρύνουν τὴ σημερινὴ τελετὴ καὶ ἐπαυξάνουν τὴ χαρὰ τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας.

Εὐχαριστῶ τὴν Ὑπουργὸ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων τῆς Ἑλλάδος κ. Νίκη Κεραμέως γιὰ τὰ πολλὰ μηνύματα πού δίνει ἢ ἐδῶ παρουσία της. Εὐχαριστῶ, ἐπίσης, τὸν Ὑφυπουργὸ Παιδείας τῆς Ἑλλάδος κ. Ἄγγελο Συρίγο καὶ τὸν φίλο πρῶην Ὑφυπουργὸ Παιδείας κ. Νίκο Καλτεζιώτη πού μὲ τιμοῦν μὲ τὴν παρουσία τους.

Εὐχαριστῶ καὶ ὄλους ἐσᾶς, ἐκλεκτοὶ προσκεκλημένοι καὶ λαὸ τοῦ Θεοῦ περιούσιε. Οἱ εὐχὲς καὶ οἱ προσευχὲς σας στὸν Θεὸ θὰ μὲ στηρίζουν στὴν πρωθιεραρχικὴ διακονία μου.

«Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἐκλεξάμενος καὶ θέμενός με εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, ὁ διδὸς ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ πρὸς τὴν τοῦ Εὐαγγελίου τελείωσιν, Αὐτὸς κρατήσῃε τῆς χειρός μου τῆς δεξιᾶς καὶ τῆ βουλῆ Αὐτοῦ ὁδηγήσῃε, ποιμαίνων ἐμὲ τὸν ποιμαίνοντα καὶ ὁδηγῶν ὁδηγοῦντα».

Αὐτῷ ἢ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Μετὰ τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον, ὁ Α΄ Διάκονος ἐκφωνεῖ τὴν φήμην τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου:

ΓΕΩΡΓΙΟΥ

**τοῦ Μακαριωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου,
Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, Πατρὸς ἡμῶν,
Ποιμένος καὶ Ἐθνάρχου, Πολλὰ τὰ ἔτη.**

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εὐλογεῖ τὸν λαὸν μετὰ δικηροτρικῆρων, τῶν Χορῶν ψαλλόντων τὴν φήμην Αὐτοῦ.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ποιεῖ τὴν Ἀπόλυσιν τῆς Πεντηκοστῆς:

Δόξα σοι, ὁ Θεός, ἢ ἐλπίς ἡμῶν, δόξα σοι.

Ὁ ἐν εἶδει πυρίνων γλωσσῶν οὐρανόθεν καταπέμψας τὸ πανάγιον Πνεῦμα ἐπὶ τοὺς ἀγίους αὐτοῦ Μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους, Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ταῖς πρεσβείαις τῆς παναχράντου καὶ παναμώμου ἀγίας αὐτοῦ Μητρός, δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, προστασίαις τῶν τιμίων ἐπουρανίων δυνάμεων ἀσωμάτων, ἱκεσίαις τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἀγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων, τοῦ ἀγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Βαρνάβα, ἰδρυτοῦ καὶ προστάτου τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας, τῶν ἀγίων ἐνδόξων καὶ καλλινίκων μαρτύρων, τοῦ ἀγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἀγίων καὶ δικαίων θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης καὶ πάντων τῶν Ἁγίων, ἐλεῆσαι καὶ σῶσαι ἡμᾶς ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

Δι' εὐχῶν τῶν ἀγίων Πατέρων ἡμῶν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀμήν.

Ταύτης γενομένης, ὁ Μακαριώτατος κατέρχεται τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου καί, στὰς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, εὐλογεῖ τὸ ἐκκλησίασμα, τῶν Χορῶν ψαλλόντων:

«Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα ἡμῶν...».

Ληξάσης τῆς τελετῆς τῆς Ἐνθρονίσεως, ἐξέρχονται πάντες ἐκ τοῦ καθεδρι-

κοῦ ναοῦ διὰ τῆς δυτικῆς θύρας καί, κρουομένων τῶν κωδῶνων τοῦ ναοῦ, οἱ Χοροὶ ψάλλουσι τὸ:

Τριαδικόν. Ἦχος β΄

Ἵμνήσωμεν πάντες θεοπρεπῶς, ἄσμασιν ἐνθέοις, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, καὶ Πνεῦμα τὸ θεῖον, τρισυπόστατον κράτος, τὴν μίαν Βασιλείαν, καὶ Κυριότητα.

ΟΙ ΧΟΡΟΙ ΨΑΛΛΟΥΣΙΝ, ΕΠΙΣΗΣ, ΥΜΝΟΥΣ ΤΩΝ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ

Εἶτα, ἀνέρχονται ἅπαντες ἐν πομπῇ εἰς τὸ Μέγα Συνοδικὸν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅπου ψαλλομένου τοῦ Πολυχρονισμοῦ τοῦ Μακαριωτάτου, Οὗτος, δέχεται τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῶν ἀγίων Ἀρχιερέων, τῶν Ἐπισήμων, τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ.

Ἐνα νέον κεφάλαιον ἀνοίγει διὰ τὴν παλαίφατον καὶ ἱστορικὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα.

Τοὺς οἴακας ἔχει ὁ ἀπὸ Πάφου Γεώργιος.

ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ

**Πολυχρόνιον ποιῆσαι Κύριος ὁ Θεός,
Τὸν Μακαριώτατον καὶ Σεβασμιώτατον τῆς Κύπρου
Ποιμενάρχη, καὶ σεπτὸν ἡμῶν Ἐθνάρχη,
κύριον κύριον Γεώργιον τὸν Πρώτον.
Κύριε φύλαττε Αὐτόν,
Εἰς πολλὰ ἔτη, Εἰς πολλὰ ἔτη, Εἰς πολλὰ ἔτη.**

Ἡ Σύνταξις τοῦ περιοδικοῦ μας συμμετέχουσα ὀλοψύχως εἰς τὴν πνευματικὴν χαρὰν τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας μας, διότι ψήφοις κανονικαῖς καὶ θεῖα ἐπινεύσει «ἡ νύμφη Κύπρις Ἐκκλησία τῆς χηρείας τὸν πέπλον ἀπέβαλε», καὶ τοὺς οἴακας ἀνέλαβεν ὁ ἀπὸ Πάφου Γεώργιος, ἐκφράζει πρὸς τὸν νέον Ἀρχιθύτην τὰ αἰσθήματα τοῦ υἱικοῦ της σεβασμοῦ καὶ τοῦ εὔχεται ἐγκαρδίως πᾶσαν χριστιανικὴν καρποφορίαν ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου καὶ εὐόδωσιν τῶν ἐθνικῶν του ὀραματισμῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
23 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2023**

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου συνήλθε σήμερα, Πέμπτη, 23 Φεβρουαρίου 2023, στήν πρώτη τοῦ ἔτους τακτική συνεδρία, ὑπό τήν προεδρίαν τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου καί ἐργάσθηκε ὡς ἑξῆς:

- 1) Ἀπεφάσισε τήν κατ' ἐξαιρέσιν, μόνον διὰ τὸ παρὸν ἔτος, τέλεσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, κατὰ τήν περίοδον τῶν Νηστειῶν τῶν Χριστουγέννων, μέχρι τῆ 12^{ης} Δεκεμβρίου 2023.
- 2) Ἐνημερώθηκε ἀπὸ τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς εἰς τοὺς Διορθοδόξους, Διαχριστιανικούς καί Διαθρησκειακοὺς διαλόγους Ἀρχιερεῖς, γιὰ τὴ συμμετοχὴ τοὺς στοὺς ὡς ἄνω διαλόγους. Ἐγινε συζήτηση καί ἐλήφθησαν σχετικὲς ἀποφάσεις.
- 3) Ἐπεκύρωσε τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν γιὰ τὴν ἀνάδειξη Μητροπολίτου Πάφου, ποὺ ἔγιναν τὴν Κυριακῇ, 19 Φεβρουαρίου 2023.
- 4) Κατήρτισε τὸ τριπρόσωπον μὲ βάση τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν ὑπὸ τοῦ λαοῦ, τῆς 19^{ης} Φεβρουαρίου 2023, γιὰ τὴν ἐκλογή τοῦ νέου Μητροπολίτη Πάφου. Τὸ τριπρόσωπον ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν:

Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου,
Πανοσιολογιώτατου Ἀρχιμανδρίτου κ. Ἰωάννη Ἰωάννου,
καὶ τοῦ Πανοσιολογιώτατου Ἀρχιμανδρίτου κ. Τυχοῦ Βρυώνη.

5) Προέβη, διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας, στὴν ἐκλογή νέου Μητροπολίτη Πάφου. Ἐκ τῆς ψηφοφορίας, νέος Μητροπολίτης Πάφου ἀναδείχθηκε ὁ Ἀρχιμ. Τυχικὸς Βρυώνης, διὰ ψήφων 15 ἔναντι 1 τοῦ Ἀρχιμ. Ἰωάννη Ἰωάννου.

Τὸ Μῆνυμα τῆς Ἐκλογῆς τοῦ νέου Μητροπολίτου Πάφου θὰ γίνῃ τὸ Σάββατο, 11 Μαρτίου 2023 καὶ ὥραν 16:00, πρὸ τοῦ ἑσπερινοῦ, εἰς τὸν παλαιὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου στὴ Λευκωσία.

Ἡ εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία θὰ γίνῃ τὴν ἐπομένη, Β' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν, 12 Μαρτίου 2023, εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Ἀποστόλου Βαρνάβα Λευκωσίας.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 12ης Μαρτίου 2023 καὶ ὥραν 16:00, θὰ γίνῃ ἡ ἐνθρόνιση τοῦ νέου Μητροπολίτου Πάφου στὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸ Ἁγίου Θεοδώρου Πάφου.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκφράζει τὴ συμπάθειά της πρὸς τοὺς ὑφισταμένους τὰς ταλαιπωρίας ἀπὸ τοὺς σεισμούς, στὰς περιοχὰς Τουρκίας καὶ Συρίας καὶ εὐχεται, ὅπως ὁ Θεὸς ἀπαλύνη τὸν πόνο τους. Ἡ βοήθεια ποὺ ἔχει συλλεγεῖ ἀπὸ τὸν ἔρανο εἰς τοὺς ναοὺς θὰ ἀποσταλῇ προσεχῶς πρὸς τοὺς πληγέντας.

Τέλος, ἐν' ὄψει τῆς εἰσόδου μας στὴ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστή, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εὐχεται στὸ Χριστεπώνυμο πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου «Καλὸν Στάδιον», καὶ ὅπως ὁ Θεὸς ἐνισχύη ὅλους στὸν πνευματικὸ ἀγώνα, πρὸς τὸν Σταυρὸ καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου,

23 Φεβρουαρίου 2023.

**ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΑΡΞΕΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ**

(2023)

**+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,
ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΤΧΩΡΗΣΙΣ**

Τιμώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς καί τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα,

Εὐδοκία καί χάριτι τοῦ πανοικτίρμονος καί πανδώρου Θεοῦ, διάγοντες ἤδη τήν εὐλογημένην περίοδον τοῦ Κατανυκτικοῦ Τριωδίου, εἰσερχόμεθα αὐριον εἰς τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, εἰς τό στάδιον τῆς παθοκτόνου νηστείας καί τῆς «πανσέπτου ἐγκρατείας», κατά τό ὅποιον ἀποκαλύπτεται τό βάθος τοῦ πλούτου τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Παραδόσεως καί ἡ ἀνύστακτος μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας διά τήν πνευματικήν προκοπήν τῶν τέκνων της. Ὡς ὑπενθυμίζει ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Κρήτης (Ιούνιος, 2016), «ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπαρεγκλίτως στοιχοῦσα εἰς τε τά ἀποστολικά θεσπίσματα καί τούς συνοδικούς κανόνας καί εἰς τήν καθ' ὅλου πατερικήν παράδοσιν, διεκήρυξε πάντοτε τήν ὑψίστην ἀξίαν τῆς νηστείας διά τόν πνευματικόν βίον τοῦ ἀνθρώπου καί τήν σωτηρίαν αὐτοῦ» (Ἡ σπουδαιότης τῆς νηστείας καί ἡ τήρησις αὐτῆς σήμερον, § 1).

Τά πάντα εἰς τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν ἄσειστον θεολογικόν θεμέλιον

καί σωτηριολογικήν ἀναφοράν. Οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ἀσκοῦν τό «κοινόν ἄθλημα» τῆς ἀσκήσεως καί τῆς νηστείας «ἐν παντί εὐχαριστοῦντες» (Θεοσ. Α' ε', 18). Ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τά τέκνα της νά διατρέξουν τόν δόλιχον τῶν ἀσκητικῶν γυμνασμάτων ὡς πορείαν πρὸς τό Ἅγιον Πάσχα. Ἀποτελεῖ κεντρικήν ἐμπειρίαν τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ὅτι ὁ γνήσιος ἀσκητισμός δέν εἶναι ποτέ σκυθρωπός, ἀφοῦ διαποτίζεται ἀπό τήν προσδοκίαν τῆς ἀναστασίμου εὐφροσύνης. Ἡ ὑμνολογία μας ἀναφέρεται εἰς τό «ἔαρ τῆς νηστείας».

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, μακράν τῶν παγίδων τοῦ νεοπλατωνίζοντος δυϊσμοῦ καί τῆς ἀλλοτριωτικῆς «σωματοκτονίας», ὁ γνήσιος ἀσκητισμός εἶναι ἀδιανόητον νά ἀποβλέπη εἰς τήν ἐξουθένωσιν τοῦ «κακοῦ σώματος» χάριν τοῦ πνεύματος καί τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς ψυχῆς ἐκ τῶν βασανιστικῶν δεσμῶν του. Ὅπως τονίζεται, «ἡ ἄσκησις, στήν αὐθεντική ἐκφρασί της, δέν στρέφεται κατά τοῦ σώματος, ἀλλά κατά τῶν παθῶν, ἡ ρίζα τῶν ὁποίων εἶναι «πνευματική», ἀφοῦ «πρωτοπαθής» εἶναι ὁ νοῦς. Μᾶλλον τό σῶμα δέν εἶναι ὁ μέγας ἀντίπαλος τοῦ ἀσκητῆ».

Ἡ ἀσκητική προσπάθεια ἐπιδιώκει τήν ὑπέρβασιν τοῦ ἐγκεντρισμοῦ, χάριν τῆς «οὐ ζητούσης τά ἑαυτῆς» ἀγάπης, ἄνευ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος παραμένει ἐγκλωβισμένος εἰς τόν ἑαυτόν του, εἰς τό «ἀδηφάγον ἐγώ» καί τās ἀκορέστους ἐπιθυμίας του. Ὁ ἐγκεντρικός ἄνθρωπος συρρικνώνεται, χάνει τήν δημιουργικότητά του, κατά τό ἔξοχον, «ὅ,τι δίνουμε πολλαπλασιάζεται, ὅ,τι κρατᾶμε γιά τόν ἑαυτό μας εἶναι χαμένο». Διά τόν λόγον αὐτόν, ἡ σοφία τῶν Πατέρων καί ἡ πείρα τῆς Ἐκκλησίας συνδέουν τήν περίοδον τῆς νηστείας μέ τήν «δαψίλειαν τῆς ἐλεημοσύνης», μέ ἔργα εὐποιίας καί φιλανθρωπίας, τά ὁποία εἶναι ἔνδειξις ὑπερβάσεως τῆς φιλαυτίας καί ὑπαρξιακῆς πληρότητος.

Ἡ ὀλιστικότης εἶναι ἐν παντί καιρῷ τό χαρακτηριστικόν τῆς ζωῆς ἐν Ἐκκλησίᾳ. Λειτουργική ζωή, ἄσκησις καί πνευματικότης, ποιμαντική μέριμνα καί ἐγκόσμιος καλή μαρτυρία, εἶναι ἐκφρασις τῆς ἀληθείας τῆς πίστεώς μας, στοιχεῖα ἀλληλένδετα καί ἀλληλοσυμπληρούμενα τῆς χριστιανικῆς μας ταυτότητος, μέ κοινόν σημεῖον ἀναφορᾶς καί κατεύθυνσιν τήν Βασιλείαν τῶν Ἐσχάτων καί τήν ἐν αὐτῇ πλήρωσιν καί πληρότητα τῆς Θείας Οἰκονομίας. Ἐνῶ ἡ ἐκκλησιαστική ζωή εἰς ὅλας τās ἐκφάνσεις της ἀντανακλᾷ καί εἰκονίζει τήν ἐρχομένην Βασιλείαν τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι τό μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἐκεῖνο τό ὁποῖον, ὅπως ὑπογραμμίζει μετ' ἐμφάσεως ὁ προσφάτως ἐκδημήσας πρὸς Κύριον μακαριστός Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης «εκφράζει τήν Ἐκκλησία στήν πληρότητά της» (Βασιλείας Θεοῦ ἐκτύπωμα, Μέγαρο 2013, σ. 59). Ἡ «καθαρά κοινωνία»,

ή έκκλησιοποίησις τῆς ὑπάρξεώς μας, ὡς μετοχή εἰς τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν, εἶναι τὸ «τέλος» τῆς νηστείας, ὁ «στέφανος» καὶ τὸ «βραβεῖον» τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων (βλ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Εἰς τὸν Ἡσαΐαν Ὁμιλία στ': Εἰς τὰ Σεραφεῖμ, PG 56, 139).

Σήμερον, εἰς ἐποχὴν ἀποϊεροποιήσεως τῆς ζωῆς, ὅπου ὁ ἄνθρωπος «προσδίδει μεγάλη σημασία σέ ἐντελῶς ἀσήμαντα πράγματα», ἡ χριστιανικὴ μας ἀποστολή εἶναι ἡ ἔμπρακτος ἀνάδειξις τοῦ ὑπαρξιακοῦ βάθους τοῦ ὀρθοδόξου «τριπτύχου τῆς πνευματικότητος», ὡς ἀδιασπάστου ἐνότητος λειτουργικῆς ζωῆς, ἀσκητικοῦ ἥθους καὶ ἀλληλεγγύης, τῆς πεμπτουσίας τῆς ἀξιολογικῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὸν χῶρον τοῦ ἥθους καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν ὁποῖαν συγκροτεῖ ἡ πίστις εἰς Χριστὸν καὶ ἡ θεοδώρητος ἐλευθερία τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Θεωροῦμεν ἰδιατέρως σημαντικόν, νὰ ζῶμεν τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Τεσσαρακοστήν ὡς ἀποκάλυψιν καὶ βίωσιν τοῦ ἀληθοῦς νοήματος τῆς ἐλευθερίας «ἢ Χριστός ἡμᾶς ἠλευθέρωσε» (Γαλ. ε', 1).

Μέ αὐτάς τὰς σκέψεις καὶ μέ αἰσθήματα ἀγάπης καὶ τιμῆς, εὐχόμεθα εἰς ὑμᾶς τοὺς Τιμιωτάτους ἐν Χριστῷ ἀδελφούς καὶ εἰς τὰ ἀνά τὴν οἰκουμένην πνευματικά τέκνα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας εὐδρομον τὸ στάδιον τῆς νηστείας, ἐπικαλούμενοι ἐπὶ πάντας ὑμᾶς τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ αἰεὶ εὐφραινομένου ἐπὶ τοῖς ἀσκητικοῖς ἄθλοις τοῦ λαοῦ Αὐτοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, Οὗ τὸ κράτος τῆς Βασιλείας εἶη εὐλογημένον καὶ δεδοξασμένον, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστή, βκγ'
 † Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
 διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Κάθε χρόνο, τέτοιες μέρες, που τιμούμε τη μνήμη των τριών μεγάλων διδασκάλων και ιεραρχών της Εκκλησίας μας, του Βασιλείου του Μεγάλου, του Γρηγορίου του Θεολόγου και του Ιωάννου του Χρυσοστόμου, αναλογιζόμαστε πόσο δίκαιο είχε ο Μητροπολίτης Ευχαΐτων Ιωάννης ο Μαυρόπους που καθιέρωσε τον κοινό εορτασμό τους, στις 30 Ιανουαρίου, παρόλο που ο καθένας τιμάται και σε ξεχωριστή ημερομηνία.

Μπορεί για πολλούς ο σκοπός του Μητροπολίτη Ευχαΐτων, τον 11ο αιώνα, να ήταν η κατάπαυση της διαμάχης των πιστών, διότι «ἐγένετο φιλονεικία» μεταξύ τους «τὸ τίς αὐτῶν εἶναι μείζων» (Λουκ. κβ' 24).

Ο Ιωάννης Μαυρόπους, όμως, ο οποίος είχε μελετήσει και το θεολογικό αλλά και το κοινωνικό τους έργο είχε και άλλο σκοπό. Ήθελε να προβάλλει την ταυτότητα του θεολογικού λόγου τους. Πεποίθησή του ήταν ότι πράγματι «οὐκ ἔστι δευτερεῖον ἐν τοῖς τρισί».

Επαινούμε ολοθύμως και την ορθότητα της απόφασης των πνευματικών ταγών του Ελληνισμού, να θεσπίσουν από το 1843, 6 χρόνια μετά την ίδρυση του Πανεπιστημίου Αθηνών, και να καθιερώσουν την 30ή Ιανουαρίου, ως ημέρα των Ελληνικών Γραμμάτων **αναγνωρίζοντας και προβάλλοντας τους τρεις Ιεράρχες ως Προστάτες της Ελληνικής μας Παιδείας.**

Μελετώντας το έργο τους συνειδητοποιούμε πόσο πλατιά αλλά και πόσο βαθιά είναι η σκέψη τους. Κάτοχοι της μέχρι τότε γνώσης σε όλους τους τομείς, ασχολήθηκαν με κάθε πτυχή της ζωής και έδωσαν απαντήσεις σε όλα τα ανθρώπινα προβλήματα. Με κάποιες προϋποθέσεις, λόγω και της μεγάλης χρονικής απόστασης που μας χωρίζει από την εποχή τους, προστρέχουμε και τώρα στη σκέψη τους και στις λύσεις που έδωσαν σε όλα προβλήματα για αντιμετώπιση παρόμοιων καταστάσεων.

Παρόλο που τα τελευταία χρόνια επιχειρήθηκαν πολλές και εκθεμελιωτικές αλλαγές στην Παιδεία μας, εν τούτοις, μέχρι σήμερα, δεν επιχειρήθηκε ποτέ η αποκαθήςωση των Τριών Ιεραρχών από τον θρόνο τους, ως Προστατών της Παιδείας μας.

Θεωρούνται από όλους, και δικαίως, ως προστάτες της Ελληνικής μας Παιδείας, όχι απλώς της Εκπαίδευσης. Ο όρος «**εκπαίδευση**» αναφέρεται μόνο σ' ένα μέρος της παιδείας, σ' εκείνο που προσφέρεται, για έναν περιορισμένο διάστημα χρόνου, στο σχολείο ή στο εργαστήριο. Βασική επιδίωξη της εκπαίδευσης είναι να προσφέρει συγκεκριμένες γνώσεις και δεξιότητες για την επαγγελματική και την κοινωνική, γενικότερα, αποκατάσταση των νέων μελών μιας κοινωνίας.

Ο όρος «**παιδεία**», όμως, αναφέρεται σε μίαν πολύ πιο πλατιά έννοια, που περιλαμβάνει τόσο τον πολιτισμό μιας κοινωνίας όσο και όλες τις ανθρώπινες σχέσεις, που επηρεάζουν έναν άτομο από τη γέννηση μέχρι τον θάνατό του. Όλα τα μέλη μιας κοινωνίας είναι φορείς της παιδείας. Την ασκούν με τον τρόπο που ζουν και συμπεριφέρονται. Γι' αυτό και μιλούμε για παιδεία, έστω κι αν δεν υπάρχουν σχολεία.

Ως εκ τούτου, η παντοτινή ευθύνη της Εκκλησίας απέναντι στο έθνος, την ωθεί στο να ενδιαφέρεται πάντοτε για την παιδεία του τόπου, διότι αυτή επηρεάζει βαθιά και διαμορφώνει άμεσα τη θρησκευτική και εθνική συνείδηση. Και, επειδή η Εκκλησία είναι ένας από τους κύριους στυλοβάτες του Έθνους, είναι αδιανόητο να μείνει μακριά από τα θέματα αυτά. Κι ακόμα όταν, ως Εκκλησία, επιδιώκουμε μια σύμμετρη ανάπτυξη ύλης και πνεύματος, μπορούμε να σιωπήσουμε όταν διαπιστώνουμε ότι η Παιδεία μας τείνει να γίνει καθαρά ωφελιμιστική αντί να επιδιώκει, πρωτίστως, την καλλιέργεια των χριστιανικών και διαχρονικών αξιών της ζωής;

Συνεπώς, κρίνουμε ότι είναι χρέος επιτακτικό, όχι μόνον της Εκκλησίας, αλλά και της Πολιτείας και όλων μας, να προστατεύσουμε ως κόρην οφθαλμού την Ελληνοχριστιανική μας Παιδεία. Στην αντιπνευματική ατμόσφαιρα της κρίσης των αξιών, που παρατηρείται σήμερα στα εκπαιδευτικά μας πράγματα, οφείλουμε να αντιτάξουμε τις διαχρονικές αυτές αξίες που ανέπτυξαν οι σοφοί πρόγονοί μας και που καλλιέργησαν οι Τρεις Ιεράρχες, ο Μέγας Φώτιος και όλοι οι Πατέρες της Εκκλησίας μας.

Με αυτές τις σύντομες σκέψεις συγχαίρουμε τους διοργανωτές της σημερινής εκδήλωσης, το Ινστιτούτο Ελληνικού Πολιτισμού, το Κυπριακό Κέντρο

Μελετών καθώς, επίσης, την Πρεσβεία της Ελλάδος.

Θερμά ευχαριστούμε τον εκλεκτό μας φίλο και Πρέσβη της Ελλάδος κ. Ιωάννη Παπαμελετίου για την προθυμία του να μας μιλήσει σήμερα για «Τοὺς τρεῖς Μεγίστους Φωστήρας τῆς τρισηλίου Θεότητος», και τον τιμώμενο Καθηγητή κ. Γεώργιο Ξενή για την προσφορά του στα Ελληνικά γράμματα και την παιδεία της Κύπρου.

Μετ' ευχών εγκαρδίων

Ο ΚΥΠΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου
30 Ιανουαρίου, 2023

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΑΝΗΣ κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Γ'

Εορτάζουμε τήν σεπτήν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, θεοφόρων ἀγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καί Οἰκουμενικῶν Διδασκάλων, μνήμην καί σύναξιν, μέ ιερήν ἐγκαύχησιν. Καί, ὄχι μόνον οἱ θεολογοῦντες καί οἱ παιδεῖας μετασχόντες ὀφείλουν θαυμασμόν πρός αὐτούς καί μελέτην τῶν συγγραμμάτων τους, ἀλλά καθεῖς φίλος τῆς ἀληθείας δέον ὅπως ἐορτάζει τήν 30^η Ἰανουαρίου καί μετά πολλῆς τῆς εὐγνωμοσύνης ν' ἀναφέρει τά χρυσέα ὀνόματά τους.

Τῶ ὄντι, οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι, Μέγας Βασίλειος, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καί Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὑπῆρξαν ἀστέρες πολύφωτοι τοῦ νοητοῦ στερεώματος, μελίρρυτοι ποταμοί σοφίας, ἄνθη μυρίπνοα καί τερπνότατα, περιφανεῖς διδάσκαλοι, στῦλοι τῆς εὐσεβείας, οὐρανοβάμονες ἐπίγειοι Ἄγγελοι, μεγάλα προπύργια τῆς Ἐκκλησίας. Ἀληθῶς, ὁ ἱερός ὑμνογράφος δίδει πανευ-

φροσύνως τό σύνθημα «σαλπίσωμεν ἐν σάλπιγγι ἀσμάτων», διά τό ὕψος τῆς προσωπικότητός των (βλ. Μηναῖον Ἰανουαρίου Λ').

1. Ὁ Μέγας Βασίλειος

Λαμπρότατος τῆς Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας ποιμήν, μιμητής τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, τοῦ Καλοῦ Ποιμένος. Ἐπεδείξατο βίον ἀγνόν, καθαρόν, ἀνεπίληπτον, μέ καρδίαν στοργικὴν καί ἐλεήμονα, μέ φρόνημα ἀγωνιστικόν, ἥρωϊκόν καί ἀτρόμητον ἐνώπιον πάσης κοσμικῆς ἐξουσίας. Κάτοχος λιπαρᾶς παιδείας θύραθεν τε καί χριστιανικῆς, κατέχων πλοῦτον γνώσεως, ἔχων καλλιέπειαν λόγου μετ' ἀποδεικτικῆς ἰσχύος καί δυνάμεως. Ἀπό τήν μίαν πλευράν ἤλεγξε τούς κακοδόξους καί δυσσεβεῖς Ἀρειανούς καί Εὐνομιανούς καί ὀρθοτόμησε τόν λόγον τῆς ἀληθείας, στερεώσας τά ἱερά δόγματα τῆς Ἐκκλησίας καί ἀπό τήν ἄλλην ἐμερίμνησε ὑπέρ τῶν πτωχῶν, τῶν ὀρφανῶν, τῶν χηρῶν, τῶν ἀστέγων, τῶν ξένων, τῶν ἀσθενῶν, τῶν πασχόντων συνανθρώπων του, ἀφ' ἑνός μέν δαπανήσας τήν πατρικὴν του περιουσίαν, ἀφ' ἑτέρου δέ ἰδρύσας σπουδαιότατον συγκρότημα φιλανθρωπίας καί ἀγάπης, τό ὅποιον καί ἔλαβε ἀπό τόν λαόν τό ὄνομα «Βασιλείας».

Δικαίως τόν ἀπεκάλεσαν «θεῖον μύστην», «φωστήρα τῆς οἰκουμένης», «οὐρανοφάντορα». Ὁ Μέγας Φώτιος γράφει διά τήν προσωπικότητά του: «Ἄριστος μέν ἐν πᾶσι τοῖς αὐτοῦ λόγοις ὁ μέγας Βασίλειος· λέξει τε γάρ καθαρᾶ καί εὐσήμῳ καί κυρία καί ὄλως πολιτικῇ καί πανηγυρικῇ δεινός, εἴ τις ἄλλος, χρῆσασθαι, νοημάτων τε τάξει καί καθαρότητι πρῶτος, ἄλλ' οὐδενός δευτέρος ἄδεται· πιθανότητος δέ καί γλυκύτητος καί γε λαμπρότητος ἐραστής, καί ρέων τῷ λόγῳ, καί ὥσπερ ἐξ αὐτοσχεδίου πηγάζων τό ρεῖθρον». Καί συνεχίζει: «Οὐδενός αὐτόν ἑτέρου δεήσεσθαι οἶμαι, οὔτε Πλάτωνος οὔτε Δημοσθένους» (PG 103, 420-21).

Ὁ καθηγητής τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς καί ἱστορικός Φιλάρετος Βαφείδης (†1933) γράφει: «Ὁ Βασίλειος παρίσταται ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς φαινόμενον σπάνιον καί ἀληθῶς βασιλικόν... εἶναι μέγας καί διά τά συγγράμματα αὐτοῦ, μαρτυροῦντα τήν βαθεῖαν αὐτοῦ κλασικὴν παιδείου καί τήν σπανίαν γνώσιν τῶν Γραφῶν καί τοῦ κόσμου» (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τ.Α', ἐν Κωνσταντινουπόλει 1884, σελ. 350-351).

Ὁ καθηγητής τῆς Πατρολογίας Δημ. Μπαλάνος (†1959) τόν χαρακτηρίζει ὡς μίαν τῶν μεγαλυτέρων μορφῶν τῆς Ἐκκλησίας καί τονίζει ὅτι «ἐφημίσθη διά τήν φιλανθρωπίαν του, τήν εὐστάθειάν του ἐν τῇ πίστει, τήν σωφροσύνην

του καί τήν σοφίαν του» (Πατρολογία, ἐν Ἀθήναις 1930, σελ. 294). Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομος (ὁ Παπαδόπουλος, †1938) καί ἀκαδημαϊκός ὑπογραμμίζει σέ ὁμιλία του: «Ἐν ταῖς ὁμιλίαις (τοῦ Μεγ. Βασιλείου) διαφαίνεται ἡ ὑπέροχος προσωπικότης, ἡ ἀριστοκρατική μεγαλοπρέπεια καί ὁ ἠθικός χαρακτήρ» (περ. «Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι», ἀριθμ. φύλλον 1478, Ἰαν.- Φεβρ. 1995).

Ὁ τῶν νεωτέρων χρόνος ἔγκριτος πατρολόγος, καθηγητής Στυλιανός Παπαδόπουλος (†2012), ἀναφέρει πολὺ χαρακτηριστικῶς εἰς τήν Πατρολογίαν του: «Ὁ Μέγας Βασίλειος ἀνήκει στά ρηξικέλευθα πνεύματα τῆς ἱστορίας, πού κυριολεκτικὰ δημιουργοῦν τήν ἱστορία καί τήν ὀρίζουν» (Πατρολογία Β', Ἀθήνα 1990, σελ. 355).

Δέν εἶναι ἀνάξιον λόγου νά εἰπωθῆ ὅτι ἡ πραγματεία του «Πρός τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων» ἐντὸς πενήκοντα ἐτῶν (1450-1500 μ.Χ.) εἶδε τό φῶς τῆς ἐκτυπώσεως εἴκοσι φορές, καθ' ὅτι ἐθεωρήθη ὡς ἡ ἐγκυροτάτη μαρτυρία περὶ τῆς ἀξίας τῆς κλασικῆς παιδείας καί τῶν γραμμάτων.

Κατ' ἀκολουθίαν, θαυμασίως ὁ ἱερός ὕμνογράφος ἀναγράφει: «Ζῆ Βασίλειος καί θανῶν ἐν Κυρίῳ. Ζῆ καί παρ' ἡμῖν, ὡς λαλῶν ἐκ τῶν βιβλῶν» (Μηναιὸν Ἰανουαρίου Α').

2. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος

Ἀπεκλήθη «θεολόγος»! Ὅποιος τιμητικός τίτλος, τόν ὁποῖον τρεῖς μόνον κατέχουσι ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ! Τόν εἶπαν «θεοφόρον διδάσκαλον», «μεγαλῶνυμον», «θεολογίας πηγὴν», «λαμπρὸν ἀπὸ τοῦ βίου καί τῶν πραγμάτων, λαμπρὸν ἀπὸ τοῦ λόγου καί τῶν δογμάτων», «μεγάλον ποιητὴν» καί «μεγάλον ρήτορα».

Κατ' ἐξοχὴν δέ ὁ ἱερός ὕμνογράφος χρησιμοποιεῖ ὠραιοτάτας φράσεις διὰ νά ἐγκωμιάσει τόν μέγαν αὐτόν Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας. Γράφει ὅτι ὑπῆρξε: «Ὁ τῶν δογμάτων ἀκριβῆς φύλαξ ἔννομος», «ὁ τῆς εὐσεβείας μεγαλόφωνος κῆρυξ καί εὐσημος θεολογίας θεολόγος» (Μηναιὸν, Ἰανουάριος, ΚΕ'). Εἶναι δέ χαρακτηριστικόν ὅτι πολλοὶ προσήρχοντο καί ἐκ τῆς Δύσεως εἰς τήν Κωνσταντινούπολιν, ἵν' ἀκροασθῶσιν αὐτοῦ καί πολλοὶ λόγοι του ἐχρησίμευσαν ὡς πηγαῖον ὑλικόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὕμνογραφίας.

Ταπεινὸς ἅγιος καί θεολόγος τῆς ἐμπειρίας, ἄφησε ὑπέροχα ἀποφθέγματα

ἐξόχως διδακτικά, ὅπως: «Βούλει θεολόγος γενέσθαι ποτέ καί τῆς θεότητος ἄξιος; τὰς ἐντολάς φύλασσε, διὰ τῶν προσταγμάτων ὄδευσον· πρᾶξις γάρ ἐπίβασις θεωρίας» (PG 36, 317). Εἰς τόν περίφημον «Περὶ φιλοπτωχίας» λόγον του τονίζει: «Ἔως ἐστὶ καιρὸς, Χριστὸν ἐπισκεψώμεθα, Χριστὸν θεραπεύσωμεν, Χριστὸν θρέψωμεν, Χριστὸν ἐνδύσωμεν, Χριστὸν συναγάγωμεν, Χριστὸν τιμήσωμεν» (PG 35, 909). Καὶ ἀκόμη, ἡ συγκλονιστικὴ φράση του: «Μνημονευτέον Θεοῦ μᾶλλον ἢ ἀναπνευστέον» (PG 36, 16). Ὁ Γρηγόριος, γράφων ἐπιστολάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπὸ τὰ ωραιότερα μνημεῖα τῆς χριστιανικῆς γραμματείας - καὶ ἔγραψε περὶ τὰς 246 - ἀποδεικνύεται ἀληθῆς πνευματικὸς πατήρ, μέ πλούσια αἰσθήματα ἀγάπης καὶ ἠθους. Ἴδου τί γράφει πρὸς τόν πρεσβύτερον Σακερδῶτα: «Προσαγορεύω σε, τὴν νέαν ἡμῶν ἐλπίδα, τόν πολίον ἐν νεότητι· καὶ πᾶν ὅ,τι σοι κάλλιστον βούλομαί τε καὶ εὐχομαί. Τῶν δέ καλῶν τό πρῶτον οὐκ ἀγνοεῖς· ὅπερ ἐστὶν αἰεὶ Θεὸν κτᾶσθαι καὶ γενέσθαι κτῆμα Θεοῦ διὰ τῆς πρὸς αὐτόν οικειώσεώς τε καὶ ἀναβάσεως» (PG 37, 349). Ἀλλὰ καὶ τό ποιητικόν του ἔργον εἶναι ἀπαύγασμα τῆς πλήρους Θεοῦ ψυχῆς του. Μοναδικοῦ κάλλους ποιητικοὶ στίχοι, ἔπη περὶ τὰ 396, δογματικά, ἠθικά, ἱστορικά, ἐπιγράμματα, ἐπιτάφια.

Εἶναι γεγονός, ὅτι ὁ Καππαδόκης οὗτος Πατήρ τῆς Ἐκκλησίας, μέ τοὺς πέντε θεολογικοὺς λόγους του εἰδικώτερον, οἱ ὁποῖοι τυγχάνουν ἐκ τῶν θαυμασίων δογματικῶν ἔργων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐξεφωνήθησαν ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας ἐν Κων/λει, ἀνεδείχθη «θεία λύρα» τοῦ πνεύματος, «Πατήρ Πατέρων καὶ Ποιμὴν Ποιμένων καὶ δόξα Πιστῶν, Ἱερέων φωστήρ, οἰκουμένης τό κλέος». Κατέστη, ὁ θεῖος Γρηγόριος, συνελόντ' εἰπεῖν, μέτρον Ὁρθοδοξίας καὶ κανὼν πίστεως. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἱστορικὸς Ρουφῖνος (4^{ος} αἰ.) ἔγραφε: «Τὸ νά μή συμφωνῇ κανεῖς μέ τὴν πίστιν τοῦ Γρηγορίου εἶναι φανερά ἀπόδειξις πλάνης εἰς τὰ ζητήματα τῆς πίστεως καὶ εὐσεβείας» (PG 36, 736).

3. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

Ὁ χρυσοῦς τὴν τε διάνοιαν καὶ τὴν γλῶτταν Ἱεράρχης, ὁ διὰ τὴν ὑπέροχον αὐτοῦ ρητορικὴν δεινότητα καὶ εὐγλωττίαν «χρυσοῦν στόμα», «Χρυσολόγος», «Χρυσορρήμων» καὶ «Χρυσόστομος» δικαίως ἐπικληθεῖς, ὑπῆρξε οὐχὶ μόνον ἐκ τῶν ἀρίστων ἐρμηνευτῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, Παλαιᾶς τε καὶ Καινῆς Διαθήκης, ἀλλὰ καὶ ἀρετῆς πρότυπον τοῖς πᾶσι. Προσέτι, ὑπῆρξε καὶ θερμὸς προστάτης τῶν ἀδικουμένων καὶ τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν ἀρωγὸς καὶ ἀντιλήπτωρ.

Τὸν Ἱερόν Χρυσόστομον, εἴτε τόν ἴδωμεν ὡς θερμουργὸν κήρυκα τοῦ θείου

λόγου, πρύτανιν τῶν ἱεροκηρύκων καί συνάμα συγγραφέα πολυτιμοτάτων πραγματειῶν εἴτε ὡς ποιμένα τῶν λογικῶν προβάτων τῆς ποιμένης τοῦ Χριστοῦ εἴτε ἀκόμη ὡς τόν θαυμάσιον ἱεουργόν τῶν θείων Μυστηρίων, κατανοοῦμεν διατί ἔλαμψε μέ τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων.

Ἀριστοτέχνης τοῦ χειρισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἔχων φυσικήν εὐφράδειαν λόγου, ὠμιλοῦσε, πολλάκις καί δίς τῆς ἡμέρας, πρὸς τόν λαόν, παρακολουθοῦντα μετ' ἀδιαπτώτου προσοχῆς καί συγκινήσεως, ἐνίοτε δέ καί μέχρι δακρύων καί χειροκροτημάτων. Ὄταν ὠμιλοῦσε διά τήν ἀγάπην, γινόταν «δύο φορές Χρυσόστομος» καί ἐπυρπόλει τās καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ὥστε πολλοί προχωροῦσαν αὐθωρεῖ εἰς διακονίαν τῶν πενήτων. Τά συγγράμματά του εἶναι σελίδες ἀριστουργηματικά λόγου καί πνευματικοῦ βάρους. Ἑρμηνευτής ἀριστος περικοπῶν καί χωρίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, μέ πολλήν τήν ἐμβάθυνσιν εἰς τόν μέγαν Ἀπόστολον τῶν Ἐθνῶν Παῦλον, ποιμαντορικά συγγραφαί, ὅπως οἱ περίφημοι ἕξι λόγοι Περί Ἱερωσύνης, ἄλλα ἔργα δογματικά, παιδαγωγικά, ἠθικά, ἀπολογητικά ἀλλά καί ἐγκώμια εἰς μάρτυρας καί πλῆθος ἐπιστολῶν, ὅπως πρὸς τήν διακόνισσαν Ὀλυμπιάδα δέκα καί ἑπτὰ συμβουλευτικά ἐπιστολαί.

Ἵπεράνω ὄλων ἴσταται ἡ ὑπ' αὐτοῦ συγγραφή τῆς Θείας Λειτουργίας. Ἀπαράμιλλον κείμενον, ἀριστούργημα θείας μυσταγωγίας, προσφορά ὄντως λογικῆς καί ἀναιμάκτου λατρείας. Καί δέν ἦταν μόνον συγγραφή τῆς χρυσοστομικῆς πένας ἡ Θεία Λειτουργία του, ἀλλά πρωτίστως ἓνα συγκλονιστικόν βίωμα ὀλοκλήρου τοῦ εἶναι του. Ὄταν ἐτέλει τήν Θ. Λειτουργία, ἦτο ἐξαῦλωμένος ὑπεράνω γῆς, «ὄλος ἱερωμένος Θεῶ» καί ἔλεγε προσφυέστατα: «Ἐνταῦθα γάρ σοι τήν γῆν οὐρανόν ποιεῖ τουτί τό μυστήριον. Ἀναπέτασον γοῦν τοῦ οὐρανοῦ τās πύλας, καί διάκυσσον' μάλλον δέ οὐχί τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλά τοῦ οὐρανοῦ τῶν οὐρανῶν, καί τότε ὄψει τό εἰρημένον. Τό γάρ πάντων ἐκεῖ τιμιώτερον, τοῦτο σοι ἐπί τῆς γῆς δεῖξω κείμενον. Ὡσπερ γάρ ἐν τοῖς βασιλείοις, τό πάντων σεμνότερον οὐχ οἱ τοῖχοι, οὐκ ὄροφος χρυσοῦς, ἀλλά τό βασιλικόν σῶμα τό καθήμενον ἐπί τοῦ θρόνου' οὕτω καί ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τό τοῦ βασιλέως σῶμα. Ἀλλά τοῦτο σοι νῦν ἔξεστιν ἐπί γῆς ἰδεῖν. Οὐ γάρ ἀγγέλους οὐδέ ἀρχαγγέλους οὐδέ οὐρανοῦς οὐρανῶν, ἀλλ' αὐτόν τόν τούτων σοι δείκνυμι Δεσπότην. Εἶδες πῶς τό πάντων τιμιώτερον ὄρας ἐπί γῆς; καί οὐχ ὄρας μόνον, ἀλλά καί ἄπτη; καί οὐχ ἄπτη μόνον, ἀλλά καί ἐσθίεις, καί, λαβῶν, οἴκαδε ἀναχωρεῖς;» (PG 61, 205).

Διά τόν λόγον αὐτόν ἔγραφε, σχετικῶς μέ τήν ἱερωσύνην: «Ἡ γάρ ἱερωσύνη τελεῖται μέν ἐπί τῆς γῆς, τάξιν δέ ἐπουρανίων ἔχει ταγμάτων. Οὐ γάρ

ἄνθρωπος, οὐκ ἄγγελος, οὐκ ἀρχάγγελος, οὐκ ἄλλη τις κτιστή δύναμις, ἀλλ' αὐτός ὁ Παράκλητος ταύτην διετάξατο τήν ἀκολουθίαν καί ἔτι μένοντας ἐν σαρκί τήν τῶν ἀγγέλων ἔπεισε φαντάζεσθαι διακονίαν. Διό χρή τόν ἱερωμένον, ὡσπερ ἐν αὐτοῖς ἐστῶτα τοῖς οὐρανοῖς μεταξύ τῶν δυνάμεων ἐκεινῶν, οὕτως εἶναι καθαρόν» (PG 48, 642).

Ὁ σύγχρονος μελετητής τῶν ἔργων τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου, Μητροπολίτης Μύρων Χρυσόστομος, γράφει: «Δέν εἶναι τυχαῖος ἐκκλησιαστικός ἄνδρας ὁ Ἱερός Χρυσόστομος ἔπηρέασε τήν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας ὅσον ἐλάχιστοι... Οὔτε ἔπαυε οὔτε θά πάψει νά προκαλεῖ τό ἐνδιαφέρον καί νά συγκινεῖ τοὺς χριστιανούς ἢ σεπτὴ μορφή καί τό ἔργο τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου...». Λίαν ἀξιόλογοι τυγχάνουν ἐπίσης οἱ χαρακτηρισμοί διὰ τόν Ἱ. Χρυσόστομον, ὡς τοὺς ἀπαριθμεῖ ὁ ἐν λόγῳ Ἱεράρχης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Παρουσιάζει τοὺς κάτωθι χαρακτηρισμούς:

α) «Διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας» κατὰ τήν Στ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, β) «Μέγας τῆς Οἰκουμένης Διδάσκαλος» κατὰ τόν πάπα Ρώμης Ἰννοκέντιον, γ) «τό τῆς Ἐκκλησίας στόμα καί ὁ τῆς εὐσεβείας ἀνθρώπων ὀφθαλμός», κατὰ τόν ἱστορικόν Θεοδώρητον Κύρου, δ) «ὁ Νέος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής», ἐπίσης κατὰ τόν Θεοδώρητον Κύρου, ε) «ὁ τρισμακάριστος ἄνθρωπος», κατὰ τόν Ἱερόν Φώτιον, στ) «ὁ τῆς οἰκουμένης ἀπάσης διδάσκαλος καί φωστήρ», κατὰ τόν Γεώργιον Ἀλεξανδρείας, ζ) «ὁ ἀληθὴς τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος καί γνήσιος τῆς μετάνοιας κήρυξ», κατὰ τόν Συμεῶν τόν Μεταφραστήν, η) «ὁ τῆς θείας εὐσπλαχνίας μιμητής καί ἐγγυητής», κατὰ τόν Λέοντα τόν Σοφόν, θ) «ὁ Οἰκουμενικός διδάσκαλος», κατὰ τόν Θεοδόσιον τόν Μικρόν, ι) «ὁ τῶν τοῦ Θεοῦ ἀπορρήτων σοφός ὑποφήτης Ἰωάννης, ὁ τῆς ἐν Βυζαντίῳ Ἐκκλησίας καί πάσης ὀφθαλμός», κατὰ τόν Ἰσίδωρον Πηλουσιώτην καί ια) «ὁ Διδάσκαλος τῶν διδασκάλων», κατὰ τόν Νικόδημον τόν Ἀγιορείτην. Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος ἀνήκει εἰς τοὺς μεγαλυτέρους ἄνδρας τῆς ἱστορίας» (βλ. Μητρ. Μύρων Χρυσοστόμου Καλαϊτζῆ, Ἱεροῦ Χρυσοστόμου Ἀπάνθισμα, ἔκδοσις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μύρων, 2018, σελ. 9 καί 23-24).

Ἀληθῶς, οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι δέν ἦσαν συνήθεις ἄνθρωποι. Ἦσαν πανεπιστήμονες παιδεῖας καί ἰδιαιτέρως τῆς χριστιανικῆς ἀρετῆς. Καί τοῦτο ἔχει βαρύνουσαν σημασίαν δι' ὅλους μας.

Ἄς εὐφημήσωμεν, λοιπόν, «τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου Θεότητος».

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ κ. ΓΙΑΝΝΑΚΗ Λ. ΟΜΗΡΟΥ
ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΑΓΑΠΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ΄

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΧΡΥΣΟΡΡΟΓΙΑΤΙΣΣΗΣ, 19 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023
ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΘΝΑΡΧΗ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ΄ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Ελληνίδες και Έλληνες,

Βαριά η ευθύνη και δύσκολο το χρέος που επωμίσθηκα για να απευθύνω το λόγο εδώ στη γενέτειρα του Παναγιά. Στην καθιερωμένη «πορεία αγάπης» σήμερα 19 Ιανουαρίου, ημέρα κατά την οποία ο Εθνάρχης Μακάριος συνήθιζε να γιορτάζει τα ονομαστήρια του.

Όμως, η αναφορά σε μια απαστράπτουσα προσωπικότητα που τίμησε την Κύπρο, τον Ελληνισμό και την Εκκλησία, που λάμπρυνε την Προεδρία της Δημοκρατίας και που την κατέστησε αγωνιστική έπαλξη, δεν είναι εύκολο καθήκον. Και τα λόγια μοιάζουν φτωχά και ανήμπορα, να περιγράψουν το ανάστημα και τις διαστάσεις της προσωπικότητας και της προσφοράς του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου.

Και δηλώνω αδύναμος να απαριθμήσω τις αρετές και να καταγράψω την κορυφαία και πολυσήμαντη συμβολή του στους αγώνες και τις προσπάθειες του Κυπριακού Ελληνισμού για ελευθερία, για απόκρουση των δόλιων ενεργειών υπονόμευσης της Κυπριακής Δημοκρατίας αλλά και για την προώθηση του οράματος τερματισμού της τουρκικής κατοχής και μιας λύσης στο Κυπριακό που θα διασφαλίζει τη φυσική και εθνική επιβίωση του Κυπριακού Ελληνισμού.

Και είναι ακόμα βαριά η ευθύνη και δύσκολο το χρέος αναφοράς στο Μακάριο, γιατί το καθήκον μας είναι να καταθέτουμε και τον απολογισμό για τα έργα και τις ημέρες μας, για τα επιτεύγματα και τις παραλείψεις μας, σε αυτόν

που εκδαπάνησε ολόκληρη τη ζωή του ως συνεχή προσφορά και θυσία για την Κύπρο.

Όμως, ο απολογισμός είναι σχεδόν αδύνατος, γιατί στην Κύπρο της αγχόνης των αποικιοκρατών, της συνεχιζόμενης τουρκικής κατοχής, της αντίστασης στην προδοσία και το έγκλημα του 1974, τα μηνύματα δεν είναι αυτά που θα έπρεπε να είναι.

Υπό τη βαριά σκιά της απουσίας του Μακαρίου, πώς να αρθρώσουμε το λόγο χωρίς τον κίνδυνο του υποκριτικού εκπεσμού και μιας επιφανειακής και επιδερμικής αναφοράς, όταν η Κύπρος βρίσκεται ακόμα διχοτομημένη, με πρόσφυγες, αγνοούμενους, με εγκλωβισμένους. Πώς θα μιλήσουμε στο Μακάριο με την Κερύνεια, την Αμμόχωστο και τη Μόρφου κατεχόμενες, με τα ιερά και τα όσια μας συλημένα από τον κατοχικό στρατό και με τους πρόσφυγες να φεύγουν από τη ζωή με τον αβάστακτο καημό του γυρισμού; Και τι αναφορά θα του δώσουμε όταν για μια ακόμα φορά εγκυμονούνται κίνδυνοι με τις θρασυτάτες αξιώσεις Τουρκίας και υποχείριας Τ/Κ ηγεσίας για «λύση δύο κρατών», «κυριαρχική ισότητα» και με απειλές για εποικισμό της Αμμοχώστου και συνεχείς αμφισβητήσεις των θαλασσίων συνόρων της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά κυνική παραβίαση του διεθνούς θαλασσίου Δικαίου.

Αλλά εδώ, παρεμβαίνει ο ποιητής. Γράφει λοιπόν, ο Νίκος Κρανιδιώτης στο ποίημα του «Κερύνεια» το 1986.

« Πώς θες να πάμε,
Που ορθώνεται τώρα μπροστά μας
Η ματωμένη σημαία;
Πώς θες να πάμε τώρα
Σε αυτή της σπαρμένη με κόκκαλα γη της πατρίδας
Χωρίς μια πικρή – πικρή μεταμέλεια
Μια προσευχή εκδίκησης,
Χωρίς τα δίκαια άρματα της οργής και της νέμεσης»;

Λέγεται ως κοινοτοπία ότι η κοινή μοίρα των ανθρώπων είναι ο θάνατος. Όμως για μεγάλες προσωπικότητες που καθόρισαν καταλυτικά την πορεία των εξελίξεων, ο θάνατος δεν είναι το τέρμα. Είναι η αφετηρία ευρύτερης καταξίωσης και κυρίως αναγόρευσης τους ως συμβόλων που εμπνέουν και καθοδηγούν με το παράδειγμά τους.

Έτσι ο Μακάριος παραμένει ζωντανός στη συνείδηση του λαού και παρών στις ιστορικές εξελίξεις.

Η χρονική απόσταση από τη βιολογική του απουσία, αναδεικνύει ακόμα πιο έντονα το μέγεθος της προσωπικότητας του, προβάλλει πιο επιτακτικά τις εθνικές και πολιτικές του υποθήκες, επιβεβαιώνει τις προβλέψεις του και δικαιώνει τους οραματισμούς του.

Υπό αυτή την έννοια ο Μακάριος, υπήρξε μια προσωπικότητα η οποία δια της μνήμης εξουδετερώνει τον χρόνο και τον θάνατο. Τα τεκμήρια της αθανασίας του, δηλαδή της καταγραφής του στη συλλογική συνείδηση, υπήρξαν τα έργα και οι ημέρες του. Οι αγώνες και οι αγωνίες του. Η σχέση του με τους πολλούς που συγκρότησαν το δημόσιο χώρο του. Η σχέση του με τον κόσμο και την ιστορία. Με την Κύπρο, την Ελλάδα, τον κόσμο με την έννοια της πολιτικής. Με τον αγώνα αποτίναξης του αποικιοκρατικού ζυγού, της διάσωσης της Κυπριακής Δημοκρατίας από την τουρκική απόπειρα κατάλυσης της το 1963-64, της εθνικής τραγωδία του 1974, της αντίστασης σε επιβολή απαράδεκτων και αντεθνικών λύσεων.

Σαράντα έξι και πλέον χρόνια από τον θάνατο του Μακαρίου. Τι να πούμε και τι να παραλείψουμε; Τη μεγάλη του μαρτυρική πορεία για την ελευθερία και την προκοπή του λαού μας; Το παγκόσμιο κύρος του και το διεθνές του εκτόπισμα που κατέστησε την Κύπρο γνωστή σε ολόκληρη την ανθρωπότητα; Και πώς να διαγράψουμε την απόπειρα διαγραφής της μνήμης, της παραχάραξης της αλήθειας και της πραγματικής ιστορίας; Όταν επιχειρούνται παραμορφώσεις και στρεβλώσεις σε ό,τι αφορά τις αρχές, τις αξίες και τις πολιτικές στις οποίες πίστευε και τις οποίες υπηρέτησε σε όλη τη διάρκεια της μαρτυρικής του πορείας, επικεφαλής του κυπριακού λαού. Τι να πούμε και τι να παραλείψουμε, όταν κυριαρχούν οι μισές αλήθειες και οι μεγάλες αλήθειες χάνονται;

46 και πλέον χρόνια από τον θάνατο του Μακαρίου. Και η ενότητα είναι απολύτως αναγκαία. Η εθνική λαϊκή συστράτευση και συμπόρευση είναι όρος επιβίωσης του λαού και της πατρίδας. Με εθνική λαϊκή ενότητα που πρέπει να οικοδομείται, όχι με τη διαγραφή των εθνικών υποθηκών του Μακαρίου και με την παραχάραξη και διαστρέβλωση των πολιτικών του, αλλά με τη διαφύλαξη της αλήθειας. Ούτε με την απόπειρα συμψηφισμού και εξομοίωσης των ευθυνών για την προδοσία του 74 με τους εθνικούς ολετήρες που άνοιξαν τις κερκόπορτες στον καραδοκούντα «Αττίλα».

Είναι αξίωμα ότι η απουσία των μεγάλων ιστορικών φυσιογνωμιών γίνεται πιο έκδηλη και αισθητή με την πάροδο του χρόνου. Στην περίπτωση του

Μακαρίου αυτό το αξίωμα παίρνει ακόμα πιο έντονες διαστάσεις. Γιατί ο Μακάριος, με τους σταθερούς στόχους, την ευέλικτη στρατηγική, τον αγωνιστικό ρεαλισμό αλλά και με το παγκόσμιο κύρος και τη συντριπτική υποστήριξη της τεράστιας πλειοψηφίας του Κυπριακού Ελληνισμού, υπήρξε ηγέτης που σφράγισε ανεξίτηλα την ιστορική πορεία της Κύπρου.

Ενώ ξεκίνησε σαν ένας φλογερός επαναστάτης, χωρίς τη μετέπειτα αποκτηθείσα πολιτική ωριμότητα και πείρα, εξελίχθηκε σε μια παγκόσμιας εμβέλειας πολιτική φυσιογνωμία που τοποθετούσε την Κύπρο, στο προσκήνιο των διεθνών εξελίξεων. Ο Μακάριος, ως νέος, εμπνευσμένος με τις ελληνικές παραδόσεις, τίμησε τον τίτλο της Εθναρχίας και ηγήθηκε πολιτικά του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-59 που δεν οδήγησε μεν στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, όμως έθεσε τέρμα στην αποικιοκρατία και υπήρξε η απαρχή της ανεξαρτησίας. Μιας ανεξαρτησίας δυστυχώς ελλειμματικής, με δοτό Σύνταγμα που ενσωμάτωνε πρόνοιες που το καθιστούσαν μη λειτουργικό με τα αδιέξοδα αναπόφευκτα.

Η Μεγάλη Βρετανία, στην προσπάθεια της να συντηρήσει πολιτικο-στρατιωτική παρουσία στην Κύπρο, πρώτα ενέπλεξε την Τουρκία με την τριμερή για να αξιοποιήσει τους Τ/Κ και τέλος επέβαλε ένα μη λειτουργικό σύνταγμα. Ο Μακάριος, σε μια προσπάθεια αποφυγής αδιεξόδων και κρίσεων, πρότεινε τα δεκατρία σημεία. Είναι ανιστόρητο, να θεωρούνται οι προτάσεις αυτές ως έναυσμα για τις καλούμενες διακοινοτικές ταραχές. Από πότε προτάσεις, αντί να οδηγούν σε διάλογο, οδηγούν σε κρίση; Άλλωστε, είναι γνωστή η προπαρασκευή της Τουρκίας να οδηγήσει στην κατάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ο ίδιος ο τότε Γ.Γ. του ΟΗΕ, Ου Θάντ, χαρακτήρισε τα γεγονότα ως προσπάθεια υλοποίησης της πάγιας τουρκικής πολιτικής. Ο δε, Γκάλο Πλάζα, στην Έκθεση του προς το Συμβούλιο Ασφαλείας για τα τότε γεγονότα, αναφέρει ότι ο στόχος της Τουρκίας ήταν ο βίαιος διαχωρισμός και η διχοτόμηση.

Η αποτυχία διάλυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1963-64, οδήγησε στη συνωμοσία του 1974. Από τα αποκαλυφθέντα έγγραφα διαφαίνεται ότι στόχος ήταν ένα πραξικόπημα, η δολοφονία του Μακαρίου, η εισβολή, ο βίαιος φυλετικός και γεωγραφικός διαχωρισμός και η επιβολή μιας πολιτικής εξουσίας, πρόθυμης να νομιμοποιήσει τα τετελεσμένα του δίδυμου εγκλήματος.

Η σωτηρία του Μακαρίου και ο αγώνας του λαού για επάνοδό του, διαφοροποίησε μεν τα αρχικά σχέδια, αλλά δεν απέφυγε την εθνοκάθαρση και την de facto διχοτόμηση από τις τουρκικές κατοχικές δυνάμεις. Ο Μακάριος

σε μια προσπάθεια να οδηγήσει σε μια ανεκτή λύση, άρχισε το διακοινοτικό διάλογο. Στη συνέχεια, διαπίστωσε το αδιέξοδο. Στην τελευταία δραματική του ομιλία στην πλατεία Ελευθερίας, διακήρυξε ότι ο διακοινοτικός διάλογος διέδραμε τη χρησιμότητα του και χρησιμοποιείται ως άλλοθι από την Τουρκία και ότι υπερέβημεν τα όρια ασφάλειας σε υποχωρήσεις.

Τα λόγια του Μακαρίου, λίγες μόνο εβδομάδες πριν από το θάνατό του, περιγράφουν ανάγλυφα τη θεώρηση του για τη λύση του Κυπριακού και τα όρια των υποχωρήσεων: «**Η Ελληνοκυπριακή πλευρά, δεν έχει περιθώρια άλλων υποχωρήσεων γιατί έκαμεν ήδη πολλές και έφθασε σε όρια που δεν μπορεί να υπερβεί. Και επομένως, οι πολιτικές συνταγές ή συμβουλές περί αμοιβαίων υποχωρήσεων δεν πρέπει να απευθύνονται προς τους Έλληνες Κυπρίους. Υποχωρήσεις πρέπει να ζητούνται μονάχα από την τουρκική πλευρά, αν υποχώρηση μπορεί να ονομασθεί, στην περίπτωση αυτή, η επιστροφή κατακτηθέντων δια στρατιωτικής βίας**».

Και απαντώντας ο Μακάριος σε όσους συμβούλευαν ρεαλιστική δήθεν αποδοχή των τετελεσμένων, διακήρυττε στο Όμοδος, το 1975: «**Πιθανώς να λεχθεί ότι υπάρχουν σήμερα εν Κύπρω τετελεσμένα γεγονότα, τα οποία δεν απογίνονται και δεν ανατρέπονται. Και δεν πρέπει ταύτα να παραγνωρίζονται. Δεν παραγνωρίζομεν, αλλά δεν αναγνωρίζομεν και δεν αποδεχόμεθα και δεν νομιμοποιούμεν δια της υπογραφής μας τετελεσμένα γεγονότα**».

Στο συλλαλητήριο της 20^{ης} Ιουλίου 1976 προσέθετε: «**Η μόνη προσφερόμενη σύντομος λύσις, είναι η αναγνώρισις και αποδοχή της «ντε φάκτο» καταστάσεως. Ποία όμως, η ωφέλεια εκ της τοιαύτης συντομίας; Μήπως δια να αποφευχθεί η τουρκοποίηση των κατεχομένων εδαφών; Αλλά, θα γίνει τότε τη συγκαταθέσει και δια της υπογραφής μας. Μήπως δια να αισθανώμεθα ασφαλείς εις το υπόλοιπον τμήμα της νήσου; Πιστεύω, αντιθέτως, ότι η νομιμοποίησης των τετελεσμένων γεγονότων θα διεγείρει την τουρκικήν βουλιμίαν και θα ενθαρρύνει τα επεκτατικά σχέδια της Τουρκίας εις την Κύπρον**».

Ελληνίδες, Έλληνες,

Σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, οφείλουμε να στραφούμε προς το Θρονί, για προβληματισμό, έμπνευση και διάνοιξη προοπτικών. Η σημερινή κρίσιμη εθνική συγκυρία, απαιτεί αξιοποίηση του βασικού διαχρονικού μηνύματος του Μακαρίου που υπήρξε η εμμονή σε στόχους και αρχές, με ανάλογη τακτική, που ωστόσο δεν αναιρεί τις βασικές εθνικές επιδιώξεις.

Η τιμή στο Μακάριο δεν μπορεί να εξαντλείται σε επιμνημόσυνες δεήσεις και επετειακούς λόγους. Απότιση τιμής στη μνήμη του μεγάλου ηγέτη, σημαίνει να αντλούμε παράδειγμα από την αγωνιστική του πορεία και να σηκώνουμε με σεβασμό την κιβωτό με τις εντολές του. Χρέος μας να επιμεινουμε σε λύση που να εγγυάται την ενότητα κράτους και χώρου, την απομάκρυνση των στρατευμάτων και των εποίκων και τη διασφάλιση των βασικών ελευθεριών και δικαιωμάτων του συνόλου του λαού.

49 και πλέον χρόνια από την εθνική τραγωδία του 1974, το καθήκον μας είναι να παραμείνουμε σε εγρήγορση και κινητοποίηση σε όλη την κλίμακα του Ελληνισμού για τη διασφάλιση των αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων της πατρίδας και του λαού μας. Δεν είμαστε ούτε αρνητικοί, ούτε απορριπτικοί. Αλλά με σαφήνεια πρέπει να δώσουμε το μήνυμα, ότι δεν πρόκειται να συναινέσουμε σε εθνικό αυτοχειρισμό.

Μέσα στις σημερινές συνθήκες είναι απαραίτητη η ενότητα. Όχι, σαν άχρωμη ευχή, αλλά ως κοινό μέτωπο για αγώνα επιβίωσης και απελευθέρωσης. Επιβάλλεται να πρυτανεύσει φρόνημα αγωνιστικό και πνεύμα ομοψυχίας και αδιάσπαστης εθνικής ενότητας. Γιατί στο δύσκολο αγώνα που διεξάγει ο Κυπριακός Ελληνισμός, καμιά συμπαράσταση δεν μπορεί να αξιοποιηθεί και κανένας στόχος δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς καθολική και ανεπιφύλακτη συσπείρωση γύρω από τον υπέρτατο σκοπό της σωτηρίας της Κύπρου.

Μια ενότητα στη βάση συλλογικής διαβούλευσης για συνδιαμόρφωση αποφάσεων στρατηγικού και τακτικού χαρακτήρα. Μια ενότητα στη βάση συμμόρφωσης προς τη λαϊκή βούληση. Με αναδιαμόρφωση της στρατηγικής μας, για να αποφύγουμε τους εξόφθαλμους κινδύνους. Να αποκαταστήσουμε τον πραγματικό χαρακτήρα του κυπριακού προβλήματος και να επαναποθετήσουμε την Τουρκία στο εδώλιο του κατηγορουμένου, ως παραβάτη του Διεθνούς και του Ευρωπαϊκού Δικαίου. Σε πλήρη και αδιάσπαστη ενότητα με την Ελλάδα που αποτελεί τον μόνιμο, φυσικό και ανιδιοτελή συμπαραστάτη μας στον αγώνα για εθνική δικαίωση.

46 και πλέον χρόνια, μετά που ο μεγάλος ηγέτης έφυγε νωρίς. Εκατό δέκα χρόνια από τη γέννησή του. Και όμως είναι παρών, δικαιωμένος και υπερήφανος. Λιτός πάντα, σαν αρχαίο επίγραμμα. Σεπτός, όπως το βυζαντινό εξωκλήσι. Και εμείς παραμένουμε, με φορτισμένες τις μνήμες, με οράματα τραυματισμένα, μέσα στους επάλληλους και φαύλους κύκλους της κρίσης αξιών, της ανατροπής των προτεραιοτήτων μας, του άγους της κατοχής, των

καταπατουμένων δικαιωμάτων του λαού μας, της λησμοσύνης του μεγάλου μας χρέους. Αναζητώντας συνειρμούς της δικής του μεγαλοσύνης και θυσίας με το σημερινό μας καθήκον. Καθήκον το οποίο επιτάσσει να ξεφύγουμε οριστικά από το σύνδρομο της εθνικής ταπείνωσης του 1974. Οφείλουμε να επανακαθορίσουμε τα μεγάλα οράματα και να επανασυνδέσουμε τα κομμένα νήματα των προσπαθειών και των αγώνων του Κυπριακού Ελληνισμού. Να ολοκληρώσουμε τον ιστορικό κύκλο που ξεκινά από την αγχόνη του αποικιοκρατή, φτάνει στη δημοκρατική αντίσταση του λαού μας το 1974, εκτείνεται στην τραγωδία της εισβολής και ολοκληρώνεται, πρέπει να ολοκληρωθεί, με πράξη μόνο μία. Πράξη απόσυσης της κατοχής. Πράξη ελευθερίας.

Ο Κωνσταντίνος Τσάτσος στο λόγο αποχαιρετισμού του Μακάριου, το 1977, είπε με τη χαρακτηριστική του γλαφυρότητα: **«Αδελφοί, οι μεγάλοι νεκροί δεν εκλείπουν. Η παρουσία τους γίνεται στη μεταθανάτια πορεία τους μέσα στην ιστορία ακόμη πιο έντονη. Κλαίμε, διότι πέθανε ο Μακάριος. Και ξεχνάμε, ότι ο Μακάριος Ζει. Ζει στην ψυχή όλων σας, στη θέληση σας να πραγματοποιήσετε τη δική του θέληση. Δεύτε, πονεμένοι αδελφοί, να λάβετε θάρρος, δύναμη και πίστη. Η Κύπρος δεν πεθαίνει».**

Αυτή είναι η υπόσχεση μας και σήμερα προς το μεγάλο ηγέτη του λαού μας. Η Κύπρος δεν θα γονατίσει και δεν θα υποκύψει στη βία, στο άδικο και στην αυθαιρεσία. Θα αγωνιστούμε για να μην περάσουν τα αποτελέσματα της προδοσίας, της τουρκικής εισβολής και κατοχής. Θα παλέψουμε μέρα και νύκτα, ωστόσο από τα σκοτάδια αναβλύσει φως.

ΦΩΣ ΑΠΛΕΤΟ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ!

ΤΟ «ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΜΒΙΟΡΙΧ. ΕΝΑ ΝΕΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ» ΣΤΗ ΔΥΣΗ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Οαοίδιμος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κυρός Χρυσόστομος Β' κατά την περίοδο της Αρχιερατείας του, ρηξικέλευθος καθώς ήταν, αγόρασε ένα μεγαλοπρεπές κτήριο στις Βρυξέλλες, προκειμένου να εγκατασταθεί εκεί ο αντιπρόσωπος της Εκκλησίας της Κύπρου με τη συνοδεία του, για την προώθηση των απαράγραπτων δικαίων του κυπριακού Ελληνισμού και για τη διεκδίκηση των εκκλησιαστικών μας θησαυρών που οι Τούρκοι αρχαιοκάπηλοι καταλήστευσαν.

Πράγματι, εγκαταστάθηκε εκεί ο Επίσκοπος Νεαπόλεως κ. Πορφύριος, ο οποίος ήταν και καλός γνώστης της Αγγλικής Γλώσσας και εργάστηκε φιλοπόνως δια την επίτευξη των στόχων της Εκκλησίας μας.

Όταν ο Μακαριώτατος έκρινε ότι οι βασικοί στόχοι των οραματισμών του επιτεύχθηκαν στον καλύτερο δυνατό βαθμό, τότε αποφάσισε, όπως δωρίσει το εν λόγω κτήριο στο Οικουμενικό Πατριαρχείο. Τις σκέψεις του ανέπτυξε προς την Ιερά Σύνοδο, η οποία και ενέκρινε την απόφασή του.

Η τελετή των εγκαινίων τελέστηκε στις 10 Ιανουαρίου 2023 στο εν λόγω κτήριο και έλαβε χαρακτήρα πανηγυρικό. Τα εγκαινία τέλεσε ο Σεβασμιώτα-

τος Μητροπολίτης Βελγίου και Έξαρχος Κάτω Χωρών και Λουξεμβούργου κ. Αθηναγόρας στην παρουσία πολυαριθμών προσωπικοτήτων και εκπροσώπων διαφόρων φορέων. Η τελετή άρχισε με Αγιασμό και ακολούθησε Τρισάγιο για τον αείμνηστο Αρχιεπίσκοπο Κύπρου κυρό Χρυσόστομο Β', τον οποίο ο Μητροπολίτης Βελγίου χαρακτήρισε **«Μεγάλο Ευεργέτη της Μητροπόλεως»**.

Πιο κάτω παραθέτουμε την ομιλία του Μητροπολίτη Βελγίου κ. Αθηναγόρα.

Σεβασμιώτατοι,
 Θεοφιλέστατοι,
 Έξοχώτατοι κύριοι Πρόεδροι,
 Αγαπητοί πατέρες,
 Επίσημοι προσκεκλημένοι ανάλογα με τόν τίτλο, βαθμό και την ιδιότητά σας,

Με μεγάλη χαρά και ιδιαίτερη τιμή σās καλωσορίζω εις τὸ Ὅρθόδοξο Κέντρο', πὸν εὐρίσκεται εις τὴν ὑπέροχη πλατεία Ambiorix. Ἀπευθύνω εις ὄλους τὶς πὸν θερμὲς εὐχὲς μου, γιὰ ὑγεία ἀδιάπτωτη καὶ εὐημερία κατὰ τὸ Νέο Ἔτος. Προσευχόμεθα διὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης στὸν κόσμον! Σκεφτόμαστε τὸν καταστροφικὸ πόλεμο πὸν μαίνεται εις τὴν Οὐκρανία ἐδῶ καὶ ἕνα χρόνο σχεδόν. Αὐτὸ τὸ κέντρο εὐρίσκεται εις ἀπόσταση ἑκατὸ περίπου μέτρων μόνο, ἀπὸ τὸ νευραλγικὸ κέντρο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, ἢ ὁποία ἰδρύθηκε με τὴν ἰδέα τοῦ «Ποτὲ πόλεμος ξανά». Πράγματι τὸ 1950 οἱ Εὐρωπαϊκὲς χώρες ἐξακολουθοῦσαν νὰ ἀντιμετωπίζουν τὶς καταστροφικὲς συνέπειες τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, πὸν εἶχε τελειώσει πέντε χρόνια νωρίτερα. Οἱ εὐρωπαῖοι ἠγέται ἀπεφάσισαν νὰ μὴν ἐπαναληφθῆ πλέον μιὰ νέα τόσο τρομερὴ τραγωδία. Ἐὰν συνδύαζαν τὴν παραγωγή τοῦ ἄνθρακα καὶ χάλυβα, ὁ πόλεμος μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν ἀντιπάλων Γαλλίας καὶ Γερμανίας θὰ ἀπέβαινε γεγονός «ἀδιανόητο, ἀλλὰ καὶ στὴν πραγματικότητα χωρὶς νόημα». Καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ ἕνας ἀκόμη πόλεμος μαίνεται στὴν Εὐρώπη.

Ὡς ὀρθόδοξοι χριστιανοί, ὅμως, προσευχόμεθα συνεχῶς «ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως». Ἐργαζόμεθα με ὅλες μας τὶς δυνάμεις γιὰ μιὰ καλύτερη κοινωνία, γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη καὶ σεβασμὸ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ σās προσκαλέσαμε σήμερα ἐδῶ, γιὰτι με τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Κέντρου μας αὐτοῦ, σās γνωρίζουμε ὅτι θὰ συνεχίσουμε νὰ ἐργαζόμεθα μαζί σας γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν ἀνωτέρω ἰδανικῶν. Τὸ

Κέντρο αυτό στοχεύει να γίνη τόπος συναντήσεων, τόσο μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, ὅσο καὶ συναντήσεων Οἰκουμενικῶν καὶ Διαθρησκειακῶν· τόπος ὅπου τόσο οἱ ὀρθόδοξοι πιστοὶ μας καθὼς καὶ ὅλοι οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ ὠφελοῦνται ἀπὸ ὀμιλίες πνευματικές· τόπος ὅπου θὰ πραγματοποιοῦνται καὶ πολλὰ δραστηριότητες τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως, ὅπως παιδαγωγικαὶ ἡμερίδαι δι' ἐκπαιδευτικούς τοῦ ὀρθοδόξου θρησκευτικοῦ μαθήματος, διὰ τοὺς κληρικούς μας, διὰ φιλανθρωπικούς σκοπούς, ἀλλὰ καὶ διὰ πολιτιστικὰς καὶ ἄλλας δραστηριότητας.

Ἐπὶ πλέον, εὐρισκόμενοι εἰς τὸ κέντρο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, θὰ πραγματοποιήσουμε εἰς τὸ Ὁρθόδοξο Κέντρο μας συναντήσεις ὀρθοδόξων ἐκπροσώπων καὶ ὑπευθύνων ἐκπροσώπων ἄλλων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καὶ θρησκειῶν καὶ πεποιθήσεων στὰ εὐρωπαϊκὰ θεσμικὰ ὄργανα. Εἶναι ζωτικῆς σημασίας νὰ ἀκουσθῇ ἡ λόγος μας σὲ μία κοινωνία ποὺ συχνὰ ἀγνοεῖ τὰ πνευματικὰ μηνύματα. Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος ποὺ τὸ σύνθημα ποὺ ὁ Jacques Delors παλαιότερα εἰσήγαγε - «Πρέπει νὰ δώσουμε ψυχὴ στὴν Εὐρώπη» εἶναι πάντοτε ἐπίκαιρο καὶ σήμερα. Θὰ προσπαθήσουμε νὰ δημιουργήσουμε περισσότερες ἀκόμη εὐκαιρίες συμμετοχῆς σὲ πραγματικὸν Διάλογο μὲ τοὺς ἡγέτες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως.

Αὐτὴ τὴν ἐπίσημη στιγμή θὰ ἤθελα νὰ ἀναφερθῶ εἰς τὸν ἀείμνηστο Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου κυρὸ Χρυσόστομο Β', ὁ ὁποῖος πρὸ ἑνὸς περιπτου ἔτους ἐδώρισε τὸ ἀκίνητο τοῦτο εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ πῶς συγκεκριμένα εἰς τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Βελγίου καὶ Ἑξαρχία Κάτω Χωρῶν καὶ Λουξεμβούργου. Τὸ εἶχε ἀνακοινώσει εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν μας Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαῖον καὶ τὴν περὶ Αὐτὸν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Πάντοτε θὰ προσευχόμεθα ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κυροῦ Χρυσοστόμου Β', τοῦ Μεγάλου Εὐεργέτου τῆς Μητροπόλεώς μας, ὁ ὁποῖος ἔκανε πολλὰ καλὰ στὴ ζωὴ του. Ὁ Θεὸς νὰ ἀναπαύῃ τὴν ψυχὴν του! Αἰωνία ἡ μνήμη του!

Θερμὲς εὐχαριστίες ἐπίσης εἰς τὸν διάδοχόν του - ποὺ ἐξελέγη τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ ἐνεθρονίσθη προχθές - τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κ.κ. Γεώργιον τὸν Γ', ποὺ ἔστειλε ἐκπρόσωπόν του ἐδῶ, τὸν Πανοσιολογιώτατον Ἀρχιμανδρίτην Γεώργιον Χριστοδούλου, Γραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου,

ό οποίος θα ἀναγνώση μήνυμά του ἐν συνεχείᾳ. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Γεώργιος Γ' μετέβη ἐδῶ εἰς τὰς Βρυξέλλας πρὸ ἑνὸς περιήτου χρόνου, διὰ τὴν ἐπίσημον παράδοσιν-δωρεᾶν τοῦ ἀκινήτου τούτου εἰς τὴν Ἱερὰν μας Μητρόπολιν καὶ παρέμεινε ἐπὶ μερικὰς ἡμέρας εἰς τὸ Βέλγιο. Εὐχόμεθα νὰ ἔχη μίαν μακρὰν καὶ καλλίκαρπον Διακονίαν ὡς Ἐπικεφαλῆς τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Ἐλπίζουμε σύντομα νὰ τὸν ὑποδεχθῶμε εἰς τὰς Βρυξέλλας.

Ἰδιαιτέρας εὐχαριστίας ἐκφράζω πρὸς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν μας Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαῖον διὰ τὴν πατρικὴν του ὑποστήριξιν καὶ φροντίδα. Βοήθησε πολὺ νὰ διασφαλισθῇ ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος τοῦ ἀκινήτου τούτου μὲ ἀσφάλειαν. Τὸ ἔτος τοῦτο εἶναι ξεχωριστὸ διὰ τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν μας Πατριάρχην, διότι κατὰ τὴν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων, θὰ ἐορτάσῃ, Θεοῦ θέλοντος, τὸ Χρυσοῦν Ἰωβηλαῖον του ἀπὸ τῆς εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονίας του. Μόνον ὀλίγοι ἔχουν τοιαύτην εὐλογίαν. Συνεχίζει νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν πνευματικὴν καθοδήγησιν πολλῶν ἑκατομμυρίων ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἀνὰ τὸν κόσμον, οἱ ὅποιοι ὑπάγονται εἰς τὴν κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου· διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας - ἀκόμη κι ἂν αὐτὸ δὲν εἶναι ἐμφανὲς εἰς τὴν Οὐκρανίαν ἐν καιρῷ πολέμου· ἐργάζεται διὰ τὴν ἐνότητα τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν· διὰ τὸν Διαθρησκειακὸν Διάλογον· διὰ τὴν Προστασίαν τῆς Δημιουργίας τοῦ Θεοῦ!

Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου νὰ κλείσῃ τὸ Γραφεῖό της παρὰ τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ἐνώσει δὲν σημαίνει εἰς καμίαν περίπτωσιν ὅτι δὲν θὰ συμμετέχη πλέον εἰς τὸν Διάλογον ποὺ διεξάγουμε μὲ τοὺς ἡγέτας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως. Μέσω τοῦ Γραφείου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας παρὰ τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ἐνώσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου θὰ συνεχίσῃ νὰ συμμετάσχῃ ἐνεργᾶ εἰς τὰ δρώμενα τοῦ Διαλόγου τούτου. Τοῦτο θὰ ἐξασφαλίξεται διὰ τῆς ἀποστολῆς περιστάσιακῶς ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου εἰς Βρυξέλλας διὰ τὴν συμμετοχὴν του εἰς τὰς συναντήσεις ταύτας. Πράγματι αὐτὴ ἦτο καὶ ἡ ἀρχικὴ ἰδέα ὅτι δηλαδὴ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δέον ὅπως ὁμιλῇ μὲ μίαν φωνὴν εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν πραγματικότητα.

Ευελπιστοῦμε ὅτι πλέον θὰ συνεχίσουμε ἀπρόσκοπτα τὸ πρόγραμμα τῶν Διαλέξεων «Ὁρθόδοξος Λόγος» ὑποδεχόμενοι διακεκριμένους ὁμιλητὲς ἐπ' ὠφελεία τῶν ψυχῶν μας μὲ τοὺς ἐμπνευσμένους λόγους τους. Θεολόγοι, ἐπιστήμονες, λαϊκοὶ καὶ κληρικοὶ, ἐπίσκοποι καὶ μοναχοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, σὲ γλώσσα προσιτὴ πρὸς τὴν πλειοψηφία τοῦ ἀκροατηρίου τους θὰ πραγματοποιοῦν Διαλέξεις.

Ὅλοι ἔχουμε ἀνάγκη μιᾶς πνευματικῆς τροφοδοσίας, εἰδικὰ στοὺς δύσκολους σημερινούς καιροὺς μὲ τοὺς πολυάσχολους ἀνθρώπους· σὲ ἓναν κόσμον ὅπου ἡ ἐκκοσμίκευση ἐπιταχύνεται – συχνὰ ἀσυνείδητα - καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀπομακρύνονται ὅλο καὶ περισσότερο ἀπὸ τὸν Ζωοδότη Κύριο καὶ Θεό μας, ὁ Ὅποιος μᾶς προσκαλεῖ συνεχῶς σὲ Κοινωνία μαζί Του, καὶ στὴν κοινοτικὴ ζωή.

Εὐχομαι ἀκόμη μία φορὰ σὲ ὅλους Εὐλογημένο τὸ Νέο Ἔτος 2023, καὶ παρακαλῶ νὰ ἀκούσουμε ἀμέσως, πρῶτα τὸ μήνυμα τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου καὶ στὴν συνέχεια τὴν ὁμιλία τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου Χριστοδούλου, ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

Καλὴ Χρονιά !

Ἀκολούθησε ἡ ἀνάγνωση εἰδικοῦ μηνύματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου ὑπὸ τοῦ βοηθοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Βελγίου, Θεοφιλεστάτου Ἀπολλωνίας κ. Ἰωακείμ, το ὁποῖο ἔχει ως ἀκολούθως:

Ο αποσταλείς υπό της Εκκλησίας της Κύπρου, Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. Γεώργιος Χριστοδούλου, Αρχιγραμματεὺς της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας Κύπρου ανέγνωσε το ακόλουθο μήνυμα εκ μέρους του Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ. κ. Γεωργίου.

Σεβασμιώτατε μητροπολίτα Βελγίου
καὶ Ἐξαρχε Κάτω Χωρῶν καὶ Λουξεμβούργου,
κ. Ἀθηναγόρα,

Τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ γεγονός περιποιεῖ τιμὴ στὴν μνήμη τοῦ ὀνόματος τοῦ αἰοιδίμου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσοστόμου Β΄ ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὴν Κωνσταντινούπολη, τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, τοῦ ἔτους 2020, ἀνακοίνωσε πρὸς τὰ Μέλη τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὴν ἀπόφασή του νὰ δωρήσει τὸ κτήριο αὐτὸ, ἰδιοκτησία τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ἡ ἐπίσημη Πράξη μεταβίβασης τοῦ κτηρίου πρὸς τὴν Ἱερά Μητρόπολη Βελγίου, κατ' ἐντολὴν τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὑπεγράφη ὑφ' ἡμῶν ὡς μητροπολίτου Πάφου.

Διαβεβαιώνουμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου καὶ ὁ Προκαθήμενός της θὰ συνεχίσουν νὰ λειτουργοῦν στὸ πλευρὸ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ὡς συγκυρηναῖοι, αἴροντας τὸν σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου, ἔχοντας πάντοτε τὴ συναίσθηση ὅτι ἡ πίστις ἐρείδεται οὐχὶ ἐπὶ τοῦ Καίσαρος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, γι' αὐτὸ ἔστω εὐλογημένη ἡ κοινὴ ὁδὸς τοῦ μαρτυρίου τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος καὶ τῆς Κύπριδος Ἐκκλησίας.

Ἡ Κύπρος, ἡ ὁποία ἀνάγει τὴν ἱστορία της στὸ μακρὸν παρελθὸν τῶν ἀρχαιοτέρων χωρῶν τοῦ πλανήτη μας, ἀπὸ αἰῶνες προμηθεύει Ἁγίους, κατοίκους τοῦ οὐρανοῦ. Κοινὴ ἀγία γῆ, γιὰ τὴν ὁποία κολακευόμαστε ὅτι πίνουμε νερὸ ἀπὸ τὶς ἴδιες πηγές πού ξεδίψασαν οἱ Ἅγιοί μας, ἀναπνέουμε τὸν ἴδιο ἀέρα τῶν δένδρων μας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀτμόσφαιρα τῶν προσευχῶν τους. Ὑποφέρομε στὸ ἴδιο σκοτάδι τῆς νύκτας καὶ ἀπολαμβάνομε τὸ ἴδιο φῶς τῆς

ἀνατολῆς. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς πνευματικῆς ζωῆς, γι' αὐτὸ καὶ μέσα σὲ μιὰ τέτοια ἀτμόσφαιρα ἐλπίζομε μὲ μεγάλη πεποίθηση στὸν παράδεισο.

Ὁ βίος τῶν ἁγίων συντίθεται μέσα, ἀλλὰ καὶ πέρα ἀπὸ τὶς συμβατικότητες τῆς φυσιολογικῆς ζωῆς, αὐτὸ συνιστᾷ τὴν πολιτεία τους. Βαρνάβας ὁ ἀπόστολος ἐντάσσεται σὲ αὐτὸ τὸ κλίμα. Ὅχι μόνον χειραγωγεῖ τὸν ἀπόστολο τῶν ἐθνῶν Παῦλο, πρὸς τοὺς Ἀποστόλους, ἀλλὰ καὶ ὅταν μαζί ὀδηγοῦν τὰ βήματά τους στὴν ἰδιαίτερη πατρίδα του τὴν Κύπρο, παραδίδει τῆς ὁποίας ὁ λόγος τοῦ εὐαγγελίου παραδίδεται στὰ ἔθνη. Ἡ ἐξ Ἰουδαίων ἐκκλησία μεταβάλλεται στὴν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία. Γι' αὐτὸ καθοριστικὸς εἶναι ὁ τίτλος τοῦ Βαρνάβα, ὡς οἰκονόμου, τοῦ πιστῶς οἰκονομοῦντος τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα.

Αὐτὸ τὸν ρόλο διεδραμάτισε ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β' παραχωρώντας τὸ κτήριο αὐτὸ ποῦ εὐρίσκεται στὴν πρωτεύουσα τῶν ἐθνῶν, πρὸς τὴ πρωτόθρονη Ἐκκλησία, καθὼς ἔλεγε «*ἐκ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν*». Χωρὶς οὐδόλως νὰ ἀφίσταται τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ὡς νέος Βαρνάβας παραχωρεῖ τὴν ἡγεσίαν τοῦ λόγου στὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν σεπτὸν αὐτοῦ Προκαθήμενον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη Βαρθολομαῖον.

Ὁ ἴδιος «ἔσπευσεν ἐκ μέσου τῆς πονηρίας» μὲ τρόπο μαρτυρικό. Μὲ τὴ ζυγαριὰ τῆς δικαιοσύνης ἔκρινε τὸ δίκαιο, προσηνῆς κατὰ τὴν συναναστροφὴ του, μὲ ὠραιότερη ἀρετὴ τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν ἀμνησικακία του. Μὲ πολλοὺς μοιράστηκε τὴ φιλία του. Καὶ ὅπως ὁ ἥλιος κτυπᾷ μὲ τὶς πρωινὲς ἀκτίνες του γλυκά, καὶ μὲ τὶς μεσημβρινὲς γίνεται λαμπρότερος, ἔτσι καὶ ὁ μακαριστὸς ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β', ἔλαμψε περισσότερο μὲ τὸ τελευταῖο του φῶς. Κατὰ τὴν φράση, ὅτι ὁ χριστιανὸς νὰ ζήσῃ ἀπολύτως χριστιανικὰ εἶναι ἀδύνατο, νὰ ἀποθάνῃ ὅμως χριστιανικὰ εἶναι δυνατόν, ἐτοίμασε ἐκ τῶν προτέρων τὴν πνευματικὴ παρακαταθήκη του γιὰ νὰ τὸν συνοδεύει ὡς ἐντάφιον ἐφόδιο, καὶ ἔφυγε, κατὰ τὸν ποιητὴ, ντυμένος μεσ' τὴν πίστη του σεμνότατα.

Εὐχόμεθα, Σεβασμιώτατε μητροπολίτα Βελγίου καὶ Ἑξαρχε Κάτω Χωρῶν καὶ Λουξεμβούργου, ὅπως ὁ χῶρος τοῦ κτηρίου λειτουργήσῃ κατὰ τὴν

πνευματικήν παρακαταθήκην και ἐπιθυμίαν τοῦ δωρήσαντος αὐτό, μακαριστοῦ ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσοστόμου Β΄, πρὸς τὸ πιστῶς οἰκονομεῖν τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα. «Τῷ δὲ οἶκῳ τούτῳ, εὐχόμεθα, τὴν κατὰ Θεὸν εὐπρέπειαν ἐν ᾧ παρ' αὐτῷ Κύριος»...ἀύλισθήσεται.

Εὐχέτης πρὸς Κύριον,

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου,
10 Ἰανουαρίου 2023.

†: Κύπρος Ἱερός

Μεταξὺ των παρισταμένων παρευρέθησαν ὁ κ. Μαργαρίτης Σχοινάς, Ἀντιπρόεδρος τῆς Ευρωπαϊκῆς Επιτροπῆς. ὁ κ. Vincent Houssiau, Διευθυντῆς τοῦ ἰδιαίτερου γραφείου τοῦ Βασιλέως τοῦ Βελγίου, ὁ Πρέσβυς τῆς Ελλάδος κ. Διονύσιος Καλαμβρέζος, ὁ κ. Πέτρος Μαυρίκιος, Πρέσβυς τῆς Μονίμου Ἀντιπροσωπείας τῆς Κύπρου στὴν Ευρωπαϊκὴ Ἐνωση, ὁ Ρωμαιοκαθολικὸς Νούτσιος στὸ Βέλγιο, Ἀρχιεπίσκοπος κ. Franco Corroia, ἄλλοι διπλωμάτες καὶ εκπρόσωποι τοῦ ποιμνίου τῆς Μητροπόλεως Βελγίου.

Στὸ ἐξῆς τὸ «ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΜΒΙΟΡΙΧ» αναμένεται ὅτι θα ἀποτελέσει, ὄντως, μιὰ νέα πνευματικὴ ἐπαλξὴ γιὰ τὴν ἀγλαόθρονη Ὀρθοδοξία μας, διότι θα ἔχει τὶς δυνατότητες νὰ φιλοξενεῖ πολλὰ δραστηριότητες γιὰ τὴν προώθησι τῶν ὁραματισμῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μέσα στα πλαίσια τοῦ «ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΛΟΓΟΥ» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βελγίου.

Ἐνα νέο κεφάλαιο ἀνοίξε γιὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, χάρις στὶς ἀγαστὲς σχέσεις τῆς Κύπριδος Ἐκκλησίας καὶ τῶν πνευματικῶν τῆς ταγῶν, τοῦ αοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Χρυσοστόμου Β΄ καὶ τοῦ νυν Ἀρχιεπισκόπου κ. κ. Γεωργίου με τὸν δαδούχο τῆς Ὀρθοδοξίας κ.κ. Βαρθολομαίῳ.

ΤΟ ΙΕΡΟ ΚΟΥΒΟΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ ΣΤΟ ΝΑΟ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΣΤΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ-Η ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ (ΕΜΠ)

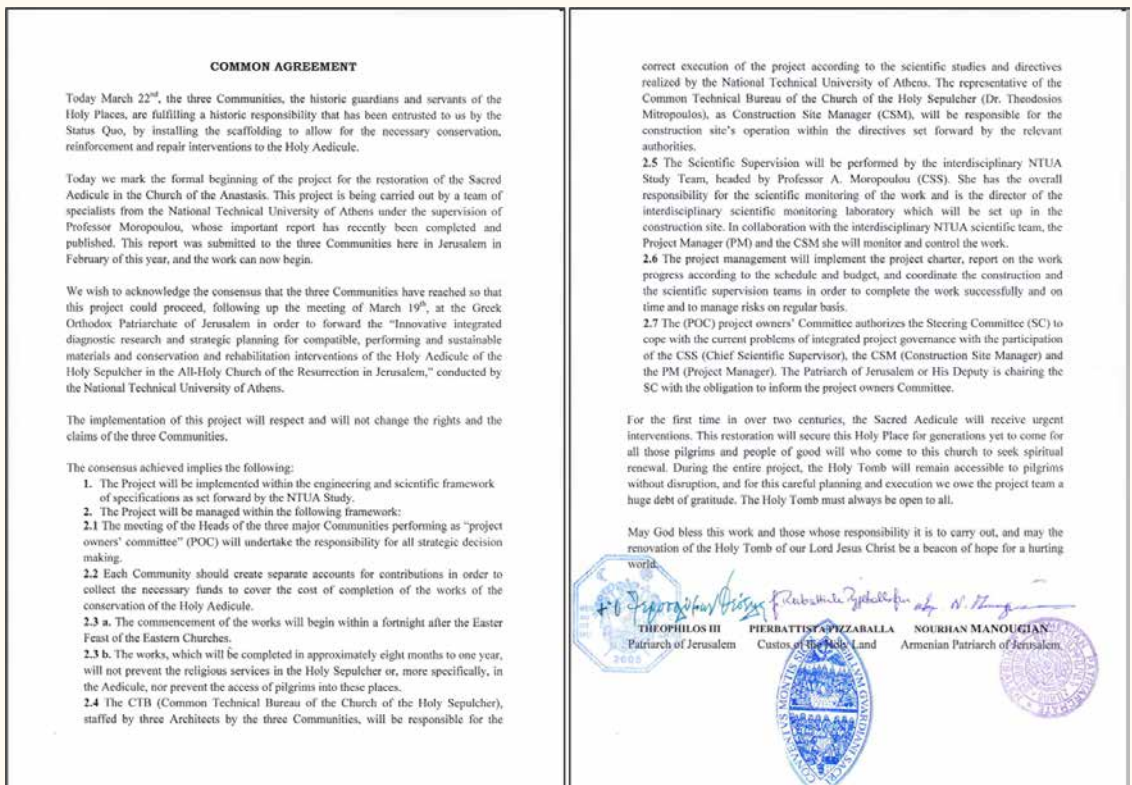

ΓΡΑΦΕΙ Η ΑΝΤΩΝΙΑ ΜΟΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΟΜΟΤΙΜΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΕΤΣΟΒΙΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ, ΜΕΛΟΣ ΔΕ ΤΕΕ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΚΟΥΒΟΥΚΛΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ

Το εμβληματικότερο μνημείο του Χριστιανισμού και όχι μόνον, ο Πανάγιος Τάφος, λαξευμένος στον βράχο, αποκαλύφθηκε από τον Μεγάλο Κωνσταντίνο και περικλείστηκε από κιβώριο, οκταγωνικό αρχικά, με πεσσούς αργότερα, ως άμβωνας ή ως μαυσωλείο μετά από μία αλληλουχία καταστροφών και αναστηλώσεων, που αναδεικνύουν την ιστορική συνέχεια όλων των πολιτισμών στο Ναό της Αναστάσεως.

Ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων, ο Θεόφιλος ο Γ', με κάλεσε τον Μάρτιο του 2015, προκειμένου να διαγνωστούν και να αντιμετωπιστούν οι μεγάλες παραμορφώσεις του Ιερού Κουβουκλίου του Παναγίου Τάφου. Προς τούτο συγκροτήθηκε η Διεπιστημονική Ομάδα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου από τους: Ομ. Καθ. Ε. Κορρέ, Σχολή Αρχιτεκτόνων, Καθ. Α. Γεωργόπουλο, Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών, Καθ. Α. Μοροπούλου, Σχολή Χημικών Μηχανικών, Καθ. Κ. Σπυράκο, Αν. Καθ. Χ. Μουζάκη, Σχολή Πολιτικών Μηχανικών. Η διαγνωστική μελέτη και η πρόταση αποκατάστασης ολοκληρώθηκαν αρχές του 2016 και παρουσιάστηκαν στις 8 Μαρτίου στα Ζάππειο Μέγαρο στην Αθήνα από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, παρουσία των επικεφαλής των τριών Χριστιανικών Κοινοτήτων. Με γεωμετρική τεκμηρίωση, με τρισδιάστατα μοντέλα, με χαρακτηρισμό των υλικών, με επιτόπου μετρήσεις, με

μη καταστροφικές μεθόδους, που μας επέτρεψαν να δούμε μέσα από τις ορθομαρμαρώσεις, διαγνώσαμε την κρίσιμη κατάσταση της δομικής συμπεριφοράς του μνημείου και διαμορφώσαμε την πρόταση αποκατάστασης με μια αλληλουχία συμβατών και επιτελεστικών υλικών και ελάχιστα παρεμβατικών επεμβάσεων. Στηριγμένη στον διάλογο, η ιστορική κοινή απόφαση των τριών Χριστιανικών Κοινοτήτων στις 22 Μαρτίου του 2016, επέτρεψε να αρχίσει το έργο, ορίζοντας με επικεφαλής και επιστημονικά υπεύθυνη, αναθέτοντας δε στην Διεπιστημονική Ομάδα ΕΜΠ την υψηλή επιστημονική επιστασία (Εικόνα 1).

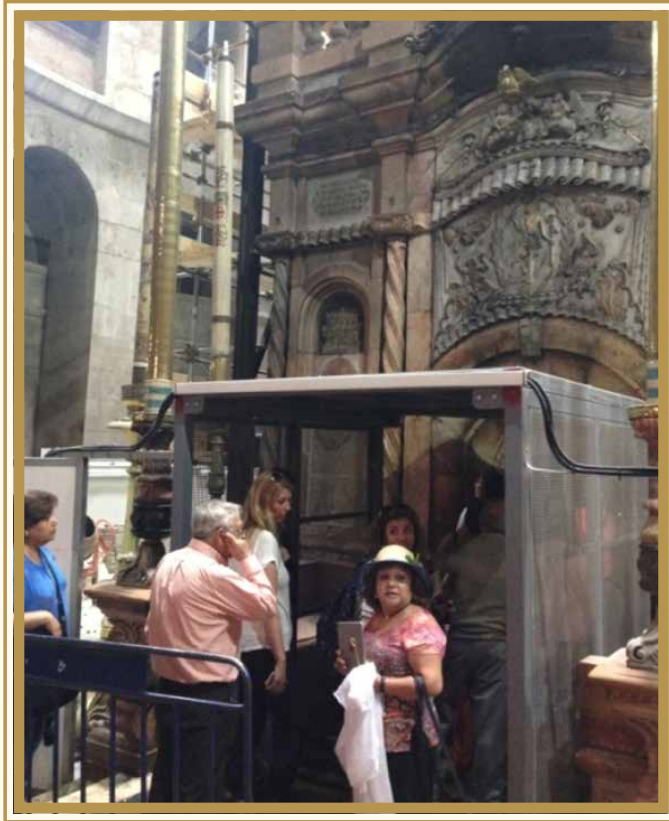

Εικόνα 1. Ιστορική συμφωνία μεταξύ των τριών χριστιανικών κοινοτήτων.

ΤΟ ΕΡΓΟ

Το εργοτάξιο (Εικόνα 2) στήθηκε με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορούν αδιάλειπτα οι προσκυνητές να προσκυνούν τον Πανάγιο Τάφο, οι δε Χριστιανικές Κοινότητες να πραγματοποιούν τις λατρευτικές λειτουργίες τους.

Παράλληλα με το εργοτάξιο οργανώθηκε στη γαλαρία των Λατίνων το Εργαστήριο Συντήρησης (Εικόνα 3) και ένα Διεπιστημονικό Εργαστήριο (Εικόνα 4), ώστε αδιάλειπτα η Διεπιστημονική Ομάδα του ΕΜΠ να υποστηρίζει επιστημονικά τις εργασίες, να τις αποτιμά και να εισηγείται στην ομάδα διοίκησης του έργου, η οποία συνδύαζε την επιστημονική υποστήριξη στη λήψη αποφάσεων με τη διαχείριση του εργοταξίου, καθώς και τη θρησκευτική και διοικητική διαχείριση.

Εικόνα 2. Η οργάνωση του εργοταξίου επιτρέπει την αδιάλειπτη προσκυνηματική και λατρευτική λειτουργία.

Εικόνα 3. Το Εργαστήριο Συντήρησης εγκαταστάθηκε και λειτουργεί στη Γαλαρία των Λατίνων.

Εικόνα 4. Σε δύο χώρους του Ελληνορθόδοξου Πατριαρχείου στη Ροτόντα εγκαταστάθηκε το Εργαστήριο Διεπιστημονικής Παρακολούθησης και Τεκμηρίωσης, σε διαρκή λειτουργία υπό την ευθύνη της Διεπιστημονικής ομάδας του ΕΜΠ.

Η Διοίκηση του έργου ήταν ολοκληρωμένη. Μετείχαν μαζί με τους Χριστιανικούς Ηγέτες, η Διεπιστημονική Ομάδα και η Διοίκηση του Εργοταξίου (Εικόνα 5)

Εικόνα 5. Ολοκληρωμένη διοίκηση του Έργου.

Η ΔΟΜΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η αποκατάσταση του Ιερού Κουβουκλίου συντελείται μέσα από συγκεκριμένα στάδια (Εικόνα 6). Όταν απομακρύνθηκαν τα φατνώματα, οι πέτρες μεταφέρθηκαν στο εργαστήριο συντήρησης για να συντηρηθούν, ενώ, ταυτόχρονα, άρχιζε στο εργοτάξιο η απομάκρυνση των αποσαθρωμένων κονιαμάτων, η αποκατάσταση της τοιχοποιίας – μέχρι και τη μερική της ανοικοδόμηση – για να προχωρήσει με την ενεμάτωση με συμβατά ενέματα, προκειμένου να ενοποιηθούν οι διαφορετικές δομικές φάσεις και κυρίως να στερεωθεί ο Ιερός Βράχος. Τα ενέματα αποτιμήθηκαν με τις μη καταστροφικές μεθόδους, που μας επέτρεψαν να περάσουμε στην επόμενη φάση, δηλαδή στην ανάταξη των πεσσών, ώστε να επανέλθουν στην κατακόρυφο και να συμβάλλουν στην αποκατάσταση της δομικής ακεραιότητας του Ιερού Κουβουκλίου, μετά την τοποθέτηση βλήτρων και αγκυριών τιτανίου.

Εικόνα 6. Τα στάδια αποκατάστασης του Ιερού Κουβουκλίου.

Όταν επανατοποθετήθηκαν οι ορθομαρμαρώσεις, οι πέτρες ήρθαν μία - μία αριθμημένες και συντηρημένες από τη Γαλαρία των Λατίνων, προστέθηκαν κονιάματα και σκυροδέματα, και έκλεισε το Ιερό Κουβούκλιο. Τότε αποκαταστάθηκε ο τρούλος του, μετά από απεντόμωση, με υψηλή τεχνολογία και υλικά, στερέωση και συντήρηση, και βέβαια αποκατάσταση της συμβολικής εικόνας του, αυτής που αναδείκνυε τις σπές διάχυσης του Αγίου Φωτός.

Η εσωτερική συντήρηση, τόσο του Θόλου του Ταφικού θαλάμου, όσο και του Παρεκκλησίου του Αγγέλου, επέτρεψε να ολοκληρωθεί εσωτερικά το έργο, με παράλληλη ανάταξη των εσωτερικών πεσσών και σύνδεση των ορθομαρμαρώσεων, ενώ εξωτερικά καθαρίστηκε και συντηρήθηκε, προστατεύθηκε δηλαδή, το αρχιτεκτονικό σύνολο και αναδείχθηκαν οι αξίες του. Όταν ολοκληρώθηκε η δομική αποκατάσταση, ελέγχθηκε η ακεραιότητά της. Είδαμε ότι το Κουβούκλιο επανήλθε στην κατακόρυφο για πρώτη φορά από το 1947, που η Αγγλική Αρμοστεία τοποθέτησε τον σιδηρού κλωβό. Αποτιμήσαμε ότι τα υλικά και οι εργασίες αποκατάστασης του ενίσχυσαν την αντισεισμική θωράκιση του Ιερού Κουβουκλίου. Και τότε απομακρύναμε με ασφάλεια τον σιδερένιο κλωβό (Εικόνα 7)

Εικόνα 7. Η αποτίμηση των υλικών και των επεμβάσεων αποκατάστασης.

ΟΙ ΑΞΙΕΣ

Από το Ιερό Κουβούκλιο, ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων μεταδίδει το Άγιο Φως σε όλη την Ανθρωπότητα. Για πρώτη φορά, κατά τη διάρκεια των επεμβάσεων από τη Διεπιστημονική Ομάδα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, έγινε ορατός ο Ιερός Βράχος, το αρχέτυπο υλικό του ταφικού μνημείου και θα μείνει για πάντα ανοιχτό το «παράθυρο» που θα τον φέρνει κοντά στους προσκυνητές (Εικόνα 7).

26 Οκτωβρίου του 2016. Ιστορική μέρα. Ανοιξαμε τον Πανάγιο Τάφο, μετά από επτά, ή κατά άλλους πέντε αιώνες, για να τον προστατεύσουμε από τα ενέματα. Και ήταν Εκείνος που προστάτευσε όλο το έργο και εμάς (Εικόνα 7). Η μετάδοση εκείνο το βράδυ από το National Geographic σε όλη την Ανθρωπότητα έφερε στον Πανάγιο Τάφο περισσότερους από δύο δισεκατομμύρια, προσκυνητές νοερά μαζί μας. Κι εμείς, με την έγκριση των τριών Προκαθημένων και όλου του Ιερατείου, που με αγωνία παρακολουθούσε το άνοιγμα του Παναγίου Τάφου, είχαμε τη δυνατότητα να πάρουμε για πρώτη φορά στην ιστορία μετρήσεις και δείγματα, ώστε να τεκμηριώσουμε την ιστορία και τη μορφολογία του ιερού μνημείου με μη καταστροφικές και αρχαιομετρικές μεθόδους και αρχαιογεννητική. Έτσι επιβεβαιώσαμε επιστημονικά ότι ο Μεγάλος Κωνσταντίνος

και η Αγία Ελένη ήταν αυτοί που ανέδειξαν και ορθομαρμάρωσαν τον Πανάγιο Τάφο. Ταυτόχρονα η αρχαιομετρική διερεύνηση επιβεβαίωσε την ιστορική εξέλιξη του μνημείου, στις περιόδους του Βυζαντίου, των Σταυροφόρων, της Αναγέννησης και της τελευταίας αποκατάστασης το 1810 από τον Κάλφα Κομνηνό τον Μυτιληναίο, και συνέβαλλε με τον μη καταστροφικό έλεγχο και την τρισδιάστατη τεκμηρίωση στη διερεύνηση της κατάστασης διατήρησης του υπόγειου χώρου και του Ιερού Βράχου μέχρι το βάθος της Ροτόντας.

«Οι Μυροφόρες ήρθαν ξανά, μύρα προσφέροντας, στον Χριστό». Ήρθαν ξανά, γιατί δεν τις έβλεπε κανείς, ήταν μαύρες τόσους αιώνες.

Ο άνω τρούλος του μνημείου, ήταν κι αυτός ένα μαύρο επιστέγασμα, που σήμερα έχει ξαναβρεί τα αναστάσιμα χρώματα του, ενώ αποκαταστάθηκαν και οι Αξίες του Ιερού Κουβουκλίου, μαζί με τις ελληνικές επιγραφές, που διατρέχουν το άνω διάζωμα και τις οποίες αποκαλύψαμε και συντηρήσαμε.

Ο σταυρός του Κομνηνού – «15 Οκτωβρίου 1809 Κάλφας Κομνηνός ο Μυτιληναίος εποίησεν» – βρέθηκε στον ακρογωνιαίο λίθο στη νοτιοανατολική πλευρά του Ιερού Κουβουκλίου και με χρυσό αντίγραφό του επιστεγάστηκε μετά από φωτογραμμετρική προσομοίωση, κατ' αναλογία στο μνημείο ο τρούλος.

Η ΑΕΙΦΟΡΙΑ

Το Ιερό Κουβούκλιο παραδόθηκε στους πιστούς με τέτοιο τρόπο, που άλλαξε τη νοοτροπία τους. Μια από τις μεγάλες Αξίες αυτού του έργου είναι ότι οι ίδιοι οι πιστοί πλέον προστατεύουν το μνημείο.

Το Ιερό Κουβούκλιο παραδόθηκε με τις Αξίες του, δομικά ακέραιο και με ένα στόχο: να ταξιδεύει εσαεί στο χρόνο. Όμως, η υπόγεια ανερχόμενη υγρασία υπονομεύει την αειφορία του. Προς τούτο η Διεπιστημονική Ομάδα παρέδωσε, μαζί με το Ιερό Κουβούκλιο, και τη μελέτη της κατάστασης του υπόγειου χώρου, μελέτη που έγινε με μη καταστροφικό έλεγχο, με τομογραφία ηλεκτρικής αντίστασης και ρομπότ (με τη συνδρομή της ΕΥΔΑΠ το τελευταίο), καθώς και τη μελέτη των απαραίτητων επεμβάσεων, δηλαδή μιας περιμετρικής τάφρου αποστράγγισης και αερισμού, που θα ενεργούσε και ως ασφαλής υποστήλωση του δαπέδου της ροτόντας, καθώς και εγκατάσταση νέου δικτύου παροχέτευσης ομβρίων και αποχέτευσης λυμάτων σε όλο το Ναό της Αναστάσεως, ένα έργο απαραίτητο, ώστε για να συνεχίσει να «ταξιδεύει» ασφαλές στους αιώνες και στο φως το Ιερό Κουβούκλιο, και όχι μόνο: ολόκληρος ο Ναός της Αναστάσεως.

Η ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΤΗΤΑ: ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Η συγκρότηση της Διεπιστημονικής Ομάδας (παράρτημα), από Πολιτικούς Μηχανικούς, Ηλεκτρολόγους Μηχανολόγους και Μηχανικούς Υπολογιστών, Αρχιτέκτονες, Χημικούς Μηχανικούς, Αγρονόμους Τοπογράφους Μηχανικούς, Γεωλόγους, Γεωφυσικούς, Γεωπόνους, Αρχαιομέτρους, Αρχαιολόγους, Θεολόγους, Συντηρητές, Αναστηλωτές ανταποκρίθηκε στις μεγάλες προκλήσεις του μνημείου και του έργου. Η διεπιστημονική γλώσσα που αναπτύχθηκε δημιουργεί νέες τάσεις και δεδομένα στην Προστασία των Μνημείων με μεγάλη διεθνή αναγνώριση.

Τα τρισδιάστατα ψηφιακά υπόβαθρα που δημιουργήσαμε μας επέτρεπαν τη διαχείριση όλων των επιστημονικών δεδομένων δηλαδή : της ολοκληρωμένης γεωμετρικής, δομητικής, αρχιτεκτονικής τεκμηρίωσης και του χαρακτηρισμού δομικών υλικών, της διαγνωστικής έρευνας των οικοδομικών φάσεων και της διάγνωσης της φθοράς και της παθολογίας με μη καταστρεπτικές μεθόδους, καθώς και της αποτίμησης της υφιστάμενης κατάστασης έναντι στατικών και σεισμικών φορτίων, με υπολογιστικά μοντέλα, όπως και της πρότασης αποκατάστασης σύμφωνα με τις διεθνείς αρχές δεοντολογίας, με επί τόπου αποτίμηση των υλικών και επεμβάσεων αποκατάστασης, ποιοτικά και ποσοτικά, σε πραγματικό χρόνο.

Σήμερα η ψηφιακή προσέγγιση προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί πανθομολογούμενα την καινοτομία του μέλλοντος και εν προκειμένω επετεύχθη με ολιστική προσέγγιση και περιεχόμενο.

ΕΝΑ ΜΝΗΜΕΙΟ ΠΟΥ ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΤΟΥ ΕΝΩΝΟΥΝ ΟΛΗ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ

Μαζί με 70 Έλληνες επιστήμονες, αναστηλωτές, συντηρητές, τεχνίτες διάφορων ειδικοτήτων, δουλέψαμε μέρα και νύχτα, σε δύο βάρδιες το εικοσιτετράωρο ασταμάτητα, με το μυαλό μας, με τα χέρια μας, με την ψυχή μας, ώστε σε λιγότερο από εννέα μήνες να παραδώσουμε το Ιερό Κουβούκλιο στις τρεις Χριστιανικές Κοινότητες που μας το εμπιστεύτηκαν, αλλά και σε ολόκληρη την Οικουμένη (Εικόνα 8).

Εικόνα 8. Τα ελληνικά συνεργεία αναστηλωτών και συντηρητών και η διεπιστημονική ομάδα δουλεύουν αδιάλειπτα, ημέρα και νύχτα.

Το έργο δε θα μπορούσε να εκτελεσθεί και να ολοκληρωθεί:

- χωρίς τις τρεις Χριστιανικές Κοινοότητες και ιδιαίτερα το Ελληνορθόδοξο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων που μας έδωσαν τη μοναδική αυτή ευκαιρία
- χωρίς τους μικρούς και μεγάλους χορηγούς από όλο τον κόσμο, που έκαναν το αδύνατο εφικτό, με προεξάρχον το Παγκόσμιο Ταμείο Μνημείων και την Μεγάλη Ευεργέτιδα Μίκα Έρτεγκουν
- χωρίς την αποδοχή όλων των Θρησκευτικών Κοινοτήτων της Ιερουσαλήμ, Χριστιανικών ή μη
- χωρίς το έμπρακτο ενδιαφέρον των Αρχών του Κράτους του Ισραήλ, αλλά και της Παλαιστινιακής Αρχής, καθώς και το ενδιαφέρον του Βασιλιά της Ιορδανίας.

Στην τελετή της παράδοσης του Ιερού Κουβουκλίου, στις 22 Μαρτίου 2017, ο Χριστιανικός κόσμος βρέθηκε ενωμένος και Οικουμενικά, με όλη

τη φλεγόμενη Μέση Ανατολή, και με την Ελλάδα ενωμένη στο επίκεντρο. Η Διεπιστημονική Ομάδα, με την επιστημονική της υποστήριξη και τον σεβασμό της στις αξίες του μεγάλου αυτού μνημείου, ήταν αυτή που στη διάρκεια του διαλόγου με τις τρεις Χριστιανικές Κοινότητες, στις συνεδριάσεις της επιτροπής διοίκησης αλλά και στις διαδικασίες του ίδιου του έργου, ενίσχυε αυτή την Ενότητα.

Αλλά και όλος ο κόσμος, όπως υποδέχθηκε, όπως σχολίασε, όπως υποστήριξε το έργο, έγινε φορέας των Αξιών του Παναγίου Τάφου.

Η ψηφιακή έκθεση από το National Geographic στην Ουάσιγκτον και σε συνεργασία με το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο στην Αθήνα, μας επέτρεψε να μοιραστούμε τις εμπειρίες μας με την Κοινωνία και την έκανε Συμμέτοχο του Έργου.

Το έργο τελείωσε (Εικόνα 9). Η έρευνα συνεχίζεται. Επιστήμονες, ιστορικοί, αρχαιολόγοι, θεολόγοι, κοινωνιολόγοι, σε όλο τον κόσμο, με βάση τα δεδομένα του έργου, θα έχουν πολλά να πουν στο μέλλον για τις αξίες και την ιστορία του μνημείου. Εμείς, βέβαια, τις αξίες αυτές τις αναδείξαμε και τις επιβεβαιώσαμε επιστημονικά.

Εικόνα 9. Το αποκατεστημένο Ιερό Κουβούκλιο.

Δράσεις Εκπαίδευσης για τη μεταφορά της τεχνογνωσίας που αναπτύξαμε στο έργο, με το ΕΜΠ συντονιστή του Ευρωπαϊκού Προγράμματος –ΕΣΠΑ, με επιστεύδον το ΙΚΥ – Erasmus + Edicula πραγματοποιούνται με Εταίρους το Ιταλικό Πανεπιστήμιο της Sapienza, την Ακαδημία Τεχνών Bezalleτης Ιερουσαλήμ, την Εφορεία Αρχαιοτήτων του Ισραήλ κ.α., ώστε να συνεχίσουμε να προσφέρουμε και να ανταλλάσουμε γνώσεις και εμπειρίες ενισχύοντας τη συνέχιση των έργων στον Πανάγιο Τάφο, υπό την ευθύνη των Ιταλών αυτή τη φορά, αλλά και άλλα έργα αποκατάστασης της Παγκόσμιας Κληρονομιάς (Εικόνα 10).

EDICULA

Educational Digital Innovative Cultural heritage related Learning Activities
Project Code: 2020-1-EL01-KA203-079108

NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY OF ATHENS [GREECE]
Coordinating Scientific Responsible
Prof. Emrn. Antonia Moroukous

SAPIENZA UNIVERSITA DI ROMA [ITALY]

BEZALEL ACADEMY OF ARTS AND DESIGN [ISRAEL]

PERPETELSI SRL [ROMANIA]

ISRAEL ANTIQUITIES AUTHORITY [ISRAEL]

HELLENIC RESEARCH INSTITUTE OF THE ALEXANDRIAN CIVILIZATION [GREECE]

EDICULA - Εκπαιδευτική ψηφιακή καινοτόμος σύμπραξη για την Πολιτιστική Κληρονομιά

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Εικόνα 10. EDICULA - Εκπαιδευτική ψηφιακή καινοτόμος σύμπραξη για την Πολιτιστική Κληρονομιά.

Στις σημερινές παγκόσμιες συνθήκες δραματικής κρίσης για την ειρήνη, ας καταναλάξει αυτή η Ενότητα στο Φως του Παναγίου Τάφου την Ανάσταση της Ανθρωπότητας.

Με τιμή,

Για τη Διεπιστημονική Ομάδα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Αντωνία Μοροπούλου,

Ομότιμη Καθηγήτρια Ε.Μ.Π., Μέλος ΔΕ ΤΕΕ

Επιστημονικά Υπεύθυνη για την αποκατάσταση
του Ιερού Κουβουκλίου του Παναγίου Τάφου

Η Σύνταξη του Περιοδικού μας «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ» επιθυμεί να εκφράσει τις βαθύτατες ευχαριστίες της προς τη λαμπρή Ελληνίδα επιστήμονα κυρία Αντωνία Μοροπούλου δια την καθόλου προσφορά της προς την Παιδεία, προς την Επιστήμη και δια τη συγγραφή του παρόντος άρθρου δια το χριστεπώνυμο πλήρωμα της Εκκλησίας της Κύπρου και του καθόλου Ελληνισμού.

Ιδιαίτερος, τής εκφράζομε και τα αισθήματα της ευγνωμοσύνης μας δια το αξιοθαύμαστο έργο, το οποίο επιτέλεσε με τη βοήθεια της Διεπιστημονικής Ομάδας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου στους Αγίους Τόπους, όπου με την επιστημονική της εμπρίθεια, τις εξαιρετικές δεξιότητές της και τους χριστιανικούς της οραματισμούς, εκόμισε, ως άλλη Μυροφόρα, τα μύρα της επιστημονικής της εμπρίθειας και της ενδιάθετης αγάπης της προς τον υπέρ της σωτηρίας του πεπτωκότος ανθρώπου σταυρωθέντα, ταφέντα και αναπάντα Κύριο, και πέτυχε κατά ένα αξιοθαύμαστο τρόπο να αποκαταστήσει

**ΤΟ ΙΕΡΟ ΚΟΥΒΟΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ
ΣΤΟΝ ΠΑΝΣΕΠΤΟ ΝΑΟ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ.**

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Α.Μ.
ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ
κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΥΠΡΙΩΝ
ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

Αγαπητοί μας Απόδημοι,

Αισθανόμαστε βαθιά συγκίνηση χαιρετίζοντας, σήμερα, την έκδοση του τεύχους σας «ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΥΠΡΙΩΝ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ», στο οποίο εμφανίζονται οι φιλοπάτριδες οραματισμοί σας για την απελευθέρωση της ημικατεχόμενης φιλότατης μας Πατρίδας και την πρόοδό της μέσα σε συνθήκες Ελευθερίας, Δικαιοσύνης, και εφαρμογής όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτά ισχύουν σε όλες τις πολιτισμένες χώρες του κόσμου.

Κάθε φορά που επικοινωνούμε μαζί Σας, αγαπητοί απόδημοι, αισθανόμαστε να πλημμυρίζουν την ψυχή μας βαθύτατα αισθήματα συγκίνησης, θαυμασμού και ευγνωμοσύνης. Αισθήματα συγκίνησης, διότι πάντοτε σας νιώθουμε όπως τα αδέρφια μας, που λόγοι πολλοί σας ώθησαν να φύγετε από τις μητρικές αγκάλες της Μητρός Πατρίδος Κύπρου, για ένα καλύτερο μέλλον. Αισθήματα θαυμασμού διότι στις ξένες χώρες που βρεθήκατε, αγωνιστήκατε σκληρά και αναδειχθήκατε ως μία πολύ υπολογίσιμη δύναμη του Ελληνισμού, σε όλους τους τομείς της ζωής, εθνικό, επιστημονικό, πολιτικό, επιχειρηματικό, κοινωνικό κ.λ.π.

Σας διαβεβαιώνουμε ότι η αγάπη μας και οι καρδιές μας βρίσκονται πάντοτε κοντά σας. Πατρική μας σύσταση είναι να θυμάστε πάντοτε ότι η Κύπρος αποτελεί σήμερα την κολυμβήθρα των ιδανικών και των ιδεωδών του λαού μας. Είναι, ακόμη, η ημικατεχόμενη νήσος μας, Σχολείο Ελευθερίας, Εκπαιδευτήριο

Δικαιοσύνης και Διδακτήριο Αγωνιστικής Δικαίωσης! Αυτή θα μας σώσει, αν βέβαια, εμείς πρώτοι αγωνιστούμε και τη σώσουμε!

Αυτό που θα συντηρεί και θα ενισχύει τον άρρηκτο σύνδεσμό σας με την πατρίδα είναι και οι τακτικές επισκέψεις σας στην Κύπρο, και μάλιστα μαζί με τα παιδιά σας, ώστε να βιώνετε μαζί τους τη Χριστιανικότητα και την Ελληνικότητα της Νήσου των Αγίων και των Ηρωομαρτύρων.

Και θα το επιτύχετε αυτό με τις επισκέψεις σας στα ιερά προσκυνήματά μας και τα αρχαία μας μνημεία. Να επισκέπτεσθε μαζί με τα παιδιά σας τα ιερά μας «ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΑ ΜΝΗΜΑΤΑ», και να τους μεταφέρετε το αγωνιστικό πνεύμα των απαγχονισθέντων νέων μας, οι οποίοι αντίκρισαν την αγχόνη άδοντες τον εθνικό ύμνο και ψάλλοντας εκκλησιαστικούς ύμνους. Να πηγαίνετε μαζί τους στον **ΤΥΜΒΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΤΙΣΣΑΣ** και να βιώνετε μαζί τους το ηρωικό πνεύμα του «**θνήσκειν υπέρ φίλης Πάτρης**» των εκατοντάδων ηρώων μας.

Με τους τρόπους αυτούς σφυρηλατείτε, τον διαχρονικό σύνδεσμό σας με την Κύπρο μας, και διασφαλίζετε την εθνικοθρησκευτική επιβίωση όχι μόνο της δικής σας γενιάς, αλλά και των παιδιών σας και των ερχόμενων γενεών, όσο και αν το πολυάριθμο και πολυδύναμο των ξένων λαών ανταγωνίζεται τη συνειδητή αυτή αγωγή σας.

Σας διαβεβαιώνουμε ότι καθημερινή μας έγνοια και ανησυχία είναι ο αγώνας για την εξουδετέρωση των κινδύνων, που αντιμετωπίζει η επιβίωσή μας πάνω σ' αυτήν τη νήσο, η οποία από τα βάθη της Ιστορίας της είναι ελληνική και επί δυο χιλιάδες χρόνια είναι και χριστιανική. Αντιλαμβάνεσθε ότι αυτός ο αγώνας δεν είναι μόνο δικός μας. Είναι και δικός σας και αγώνας ολόκληρου του Ελληνισμού.

Μη λησμονείτε ότι, αν η Κύπρος χαθεί, τότε, θα αποκοπούν και οι δικές σας ρίζες και θα χρειαστεί πολύ σκληρότερος αγώνας, για να μπορέσετε να επιβιώσετε ανάμεσα στους πολυπληθέστερους λαούς που ζείτε. Γι' αυτό, στην ιεράρχηση των αξιών που πρέπει να απασχολούν όλους μας, τόσο στην ιδιωτική όσο και στη δημόσια ζωή μας, την πρώτη θέση πρέπει να έχει η Πατρίδα μας και η ερατεινή Ελευθερία της.

Χρέος ιερό έχουμε άπαντες – Ηγεσία και Λαός, Γηγενείς και Απόδημοι - να αγωνιζόμαστε σθεναρώς για την απελευθέρωση της ημικατεχόμενης Πατρίδας μας. Και ας μη πτοούμεθα από την υπεροπλία του Αττίλα. Ο Θεός, μέσω του

ιερού Υμνωδού της Εκκλησίας μας, μάς διαβεβαιώνει: «...οὔτοι ἐν ἄρμασι καὶ οὔτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα. Αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσαν, ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν καὶ ἀνωρθώθημεν» (Ψαλμ.19, 8-9).

Με αυτές τις χρεωστικές αλλά και αισιόδοξες σκέψεις, χαιρετίζουμε εγκαρδίως την παρούσα έκδοση Σας, και ευχόμαστε όπως σύντομα η αγάπη του Θεού μας αξιώσει να γευτούμε τους ηδύγευστους καρπούς των αγώνων μας για την πολυπόθητη ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΜΑΣ και της ειρηνικής της προόδου, μέσα σε συνθήκες Δικαιοσύνης και εφαρμογής των ανθρωπίνων μας δικαιωμάτων.

Ευχέτης προς Κύριον
Ο ΚΥΠΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου,
16 Ιανουαρίου 2023.

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΣΕΙΣΜΟΠΛΑΘΕΙΣ

14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2023

**Προς το ευσεβές Πλήρωμα
της καθ' ημάς Αγιοτάτης Εκκλησίας Κύπρου.**

Τέκνα εν Κυρίω αγαπητά,

Κατά τις ημέρες αυτές όλοι είμαστε μάρτυρες του θρήνου, του πόνου και της συμφοράς των γειτονικών μας λαών που προκάλεσε στη χώρα τους ο φοβερός σεισμός. Όπως θα έχετε, ήδη, πληροφορηθεί στις εν λόγω περιοχές ζουν πολλοί Χριστιανοί, οι οποίοι βιώνουν τις συνέπειες του σεισμού. Επίσης, ανάμεσα στις ζημιές συγκαταλέγονται και Εκκλησίες που κατέρρευσαν. Οι φυσικές καταστροφές δεν κάνουν διακρίσεις μεταξύ Χριστιανών και αλλοθρήσκων, ούτε μεταξύ πλουσίων και φτωχών.

Ως Εκκλησία, βεβαίως, δεν είναι δυνατό να μείνουμε αδιάφοροι. Αντίθετα, έχουμε ηθικό χρέος να τους προσφέρουμε όλη μας τη βοήθεια και συμπαράσταση. Ολόψυχα ευχόμαστε, ακόμη, όπως ο Θεός παράσχει πλούσιους τους οικτιρμούς και τις ευλογίες Του προς ανακούφιση των παθόντων και αποκατάσταση των ζημιών.

Προς έμπρακτη συμπαράσταση του λαού μας προς τα θύματα του σεισμού, επευλογούμε, όπως κατά τη θεία Λειτουργία, που τελείται σήμερα Κυριακή, 19 Φεβρουαρίου 2023, διεξαχθεί έρανος σε όλους τους ιερούς ναούς της ελεύθερης Κύπρου. Απευθύνουμε, ως εκ τούτου, θερμή πατρική έκκληση

προς τα φιλάνθρωπα αισθήματα όλων σας, όπως προσφέρετε γενναιόδωρα για τον σκοπό αυτό. Θα είναι τούτο μια συμβολική έκφραση των αισθημάτων της αγάπης μας.

Είμαστε βέβαιοι, ότι και σε αυτή την περίπτωση, όπως και σε άλλες ανάλογες στο παρελθόν, θα ανταποκριθείτε πρόθυμα στην έκκλησή μας. «Δῶρον γὰρ ἀγαθὸν ἐστὶν ἐλεημοσύνη πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ Ἰησοῦ» (Τωβίτ 4, 11).

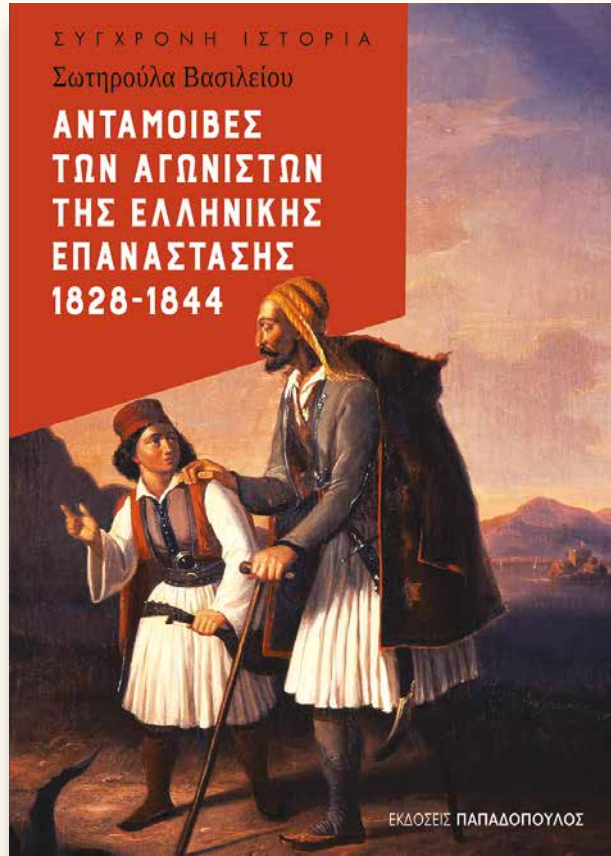
Ευχόμαστε, ο Θεός τῆς αγάπης να ευλογεί και να ενισχύει πάντοτε όλους σας «εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον ἐνώπιόν Του»

Ευχέτης προς Κύριον

†: Κύριον Γεώργιον

Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου

14 Φεβρουαρίου 2023.

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ
κ.κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΤΗΣ Δρος ΣΩΤΗΡΟΥΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
«ΑΝΤΑΜΟΙΒΕΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ, 1828-1844,
ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, 2021»**

26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023, ΙΔΡΥΜΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ΄

Γνώρισα τη Σωτηρούλα Βασιλείου κάπου είκοσι χρόνια πριν, όταν εγώ ήμουν Χωρεπίσκοπος Αρσινόης και εκείνη μαθήτρια του Λυκείου. Νους ερευνητικός ήλθε να μου πάρει συνέντευξη για το επίκαιρο θέμα της κλωνοποίησης. Το 2003 μετέβη στη Θεσσαλονίκη για σπουδές στη Φιλοσοφική Σχο-

λή, αλλά η επικοινωνία μας διατηρήθηκε. Τόσο ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος όσο και εγώ χαιρόμασταν με την πρόδοό της, και ως εκπρόσωποι της Εκκλησίας θεωρούσαμε χρέος μας να της συμπαρασταθούμε στους Αγώνες της, για να φτάσει στην Ιθάκη των ονείρων της. Την νιώθαμε ως μίαν αγωνίστρια της ζωής, η οποία ήθελε να αναδειχθεί στους κόλπους της Εκκλησίας.

Η έκδοση του βιβλίου της γράφτηκε με την ευκαιρία της συμπλήρωσης διακοσίων ετών από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, του γεγονότος, το οποίο βρίσκεται στην πιο ψηλή κορυφή της Ιστορίας του Νεότερου Ελληνισμού.

Δύο ήταν τα κύρια κίνητρα της Παλιγγενεσίας: Πρώτον, η βαθιά θρησκευτική πίστη των Ελλήνων, οι οποίοι στην ψυχοσύνθεσή τους ταύτισαν την εθνική ιστορική πορεία του Γένους μας, με τη μαρτυρική επίγεια ζωή του Χριστού. Και πάντα πίστευαν ότι την οδυνηρή πορεία του Σταυρού ακολουθεί η πεπληρωμένη χαρά της Αναστάσεως, η οποία στη συνείδησή τους ταυτιζόταν με την πολυπόθητη Ελευθερία τους.

Δεύτερος παράγοντας, που τους ωθούσε στη διεκδίκηση της ελευθερίας, ήταν το ένδοξο και ηρωικό προγονικό παρελθόν τους και οι σθεναροί αγώνες του Ελληνισμού για την Ελευθερία. Οι Μαραθωνομάχοι, οι Σαλαμινομάχοι και οι 300 του Λεωνίδα στις Θερμοπύλες είχαν θέσει στέρεα το πνευματικό και ιστορικό υπόβαθρο της φυλής. Και πράγματι. Το Βαλτέτσι, τα Δερβενάκια, η Αλαμάννα, το Χάνι της Γραβιάς, η Χίος, τα Ψαρά, το Μεσολόγγι, το Μανιάκι, οι Μύλοι και άλλοι ηρωικοί τόποι της Εθνεγερσίας ήταν ο νέος καρπός της αρχαίας μας Ιστορίας. Ήταν οι νέες σελίδες δόξας, αυτοθυσίας και μαρτυρίου που καρποφόρησαν με τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους. Γι' αυτό και καθιερώθηκε ο όρος «ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ».

Η Κύπρος δεν υστέρησε σε θυσίες· και αυτές δεν εξαντλούνται στην εκατόμβη της 9ης Ιουλίου. Εκατοντάδες Κύπριοι συνέβαλαν στον Αγώνα, είτε πολεμώντας στα μέρη όπου η Επανάσταση επικράτησε είτε συνεισφέροντας χρήματα και πολεμοφόδια. Τρανά παραδείγματα αποτελούν ο Αρχιμανδρίτης Θεόφιλος Θησέως, ο Νικόλαος Θησέως και ο Δημήτριος Φραγκούδης, οι οποίοι, συνδυάζοντας την πολεμική προσφορά με την οικονομική μπήκαν στον Αγώνα πλούσιοι Οθωμανοί υπήκοοι και βγήκαν πένητες, με κύρια ανταμοιβή το ελληνικό διαβατήριο.

Παρά την πολύπλευρη προσφορά και την εκπεφρασμένη πεποίθηση του Ιωάννη Καποδίστρια πως τα όρια του Ελληνικού κράτους καθορίστηκαν «υπό

τοῦ αἵματος τοῦ ἐκχυθέντος εἰς τὰ σφαγεῖα τῶν Κυδωνιῶν, τῆς Κύπρου, τῆς Χίου, τῆς Κρήτης, τῶν Ψαρῶν καὶ τοῦ Μεσολογγίου καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀγῶνας, διὰ τῶν ὁποίων ἐδοξάσθη τὸ ἀνδρεῖον ἔθνος», ἀπὸ τους ονομαστικά αναφερόμενους μαρτυρικούς τόπους, μόνο το Μεσολόγγι περιλαμβάνονταν, το 1832, στο ελληνικό κράτος.

Κατὰ την τελευταία τριετία, με αφορμὴ τὴ διακοσιετηρίδα, κυκλοφόρησαν πολλὰ νέα βιβλία γιὰ τὴν Ἐπανάσταση, ἐμπλουτίζοντας καὶ διευρύνοντας τις γνώσεις μας γιὰ το ὑπόβαθρο, τὰ ορόσημα, τὰ τοπόσημά της καὶ γιὰ ἀγνωστες ἡρωικὲς πράξεις καὶ μορφές.

Το βιβλίο που παρουσιάζουμε ἀπόψε ἔχει μιὰ ἰδιαίτερη πρωτοτυπία. Ἡ Συγγραφεὺς μεταφέρει τὸν ἀναγνώστη στο σημαντικό πρόβλημα τῆς ἐπιβίωσης, που ἀπασχολοῦσε έντονα τους αγωνιστές, τους παθόντες καὶ τις ορφανὲς οικογένειες των πεσόντων στις μάχες.

Τι ἐπράξε τὸ ελληνικό κράτος γιὰ νὰ τους τιμήσει καὶ νὰ συμβάλει στὴν ἐπούλωση των πληγῶν τους; Ποιὰ ἦταν ἡ μετεπαναστατικὴ μοῖρα των αγωνιστῶν, ἐπιφανῶν καὶ ἀφανῶν; Ἀπὸ τὴν τεκμηριωμένη πραγμάτευση τῆς συγγραφέως, ἐπιλέγω νὰ παραθέσω μερικὲς γραμμὲς ἀπὸ τὸ ἐπίμετρο:

«Με πρώτο πρόεδρο τὸν Γ. Κολοκοτρώνη καὶ γραμματέα τὸν Φιλήμονα, ἡ “ἐπὶ των ἐκδουλεύσεων καὶ θυσιῶν τοῦ Ἀγῶνος Ἐπιτροπὴ” ἐργάστηκε, ἀπὸ τὸ 1865 ἕως τὸ 1877, με ἀποστολὴ τὴν ἐξακρίβωση των δικαιωμάτων τοῦ καθενός. Με τὸ τέλος των εργασιῶν οἱ γηραλέοι ἀξιολογητὲς ευχήθηκαν “ὅπως ταχέως ληφθῆ καὶ ἀπὸ τὸ ἔθνος ἡ δέουσα πρόνοια” γιὰ τὴν υλοποίηση των ἀποφάσεων. Αὐτὲς συνίσταντο στὴν καταβολὴ 45 περίπου ἑκατομμυρίων δραχμῶν σε 25.700 περίπου στρατιωτικούς, ναυτικούς καὶ πολιτικούς, [...] στὴν ἐξόφληση χρηματικῶν θυσιῶν οκτῶ περίπου ἑκατομμυρίων γροσιῶν καὶ στὴν προικοδότηση ὅλων των θυγατέρων των αγωνιστῶν. Ἀφοῦ τὸ κράτος δὲν ἐπέδειξε τὴ δέουσα ευσυνειδησία [...] δὲν ἐκπλήσσει τὸ πλῆθος των ἐπιστολῶν, οἱ ὁποῖες ἐξακολούθησαν νὰ φτάνουν στὴ Βουλὴ ἕως καὶ τὴν πρώτη δεκαετία τοῦ 20οῦ αἰῶνα».

Δηλαδή, ἀν καὶ ὀρισμένοι ἐπιφανεῖς αγωνιστὲς ἀποκαταστάθηκαν ποικιλοτρόπως, ἡ ἀνταμοιβὴ τῆς πλειονότητος ἦταν κυρίως ἠθική. Βεβαίως, ἡ Ἐπανάσταση δὲν ἐγίνε γιὰ χρήματα, περιουσίες καὶ δόξες. Ὡστόσο, ἡ τιμὴ των αγωνιστῶν τῆς πατρίδας καὶ ἡ μέριμνα γιὰ ὅσους θυσιάζουν τὰ πάντα γι’ αὐτήν, ἀποτελεῖ ἐθνικὸ καθήκον, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐκπλήρωση ἐνισχύει τὸν πατριωτισμὸ των πολιτῶν καὶ καλλιεργεῖ τὸν ζήλο γιὰ τὴν ἀνάληψη νέων αγῶνων.

Υπό το πρίσμα της κατοχής της μισής μας πατρίδας, του ιστορικού αναθεωρητισμού της Τουρκίας και των εντεινόμενων απειλών της, ας αντλήσουν, λοιπόν, και οι πολιτικοί μας, από το βιβλίο το ουσιαστικό αυτό δίδαγμα.

Αγαπητοί μου,

Παραδίδοντας το βήμα στους εκλεκτούς ομιλητές, επιθυμώ να τους συγχαρώ για την προθυμία τους να μελετήσουν και να παρουσιάσουν σήμερα ενώπιον όλων μας το βιβλίο:

«ΑΝΤΑΜΟΙΒΕΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ, 1828-1844».

Συγχαίρω, επίσης τη Σωτηρούλα Βασιλείου, η οποία, πιστεύω ότι με το ερευνητικό πνεύμα που την διακρίνει, θα αναδειχθεί μια σπουδαία ιστορικός, και εύχομαι όπως ο Θεός ευλογεί την προσπάθειά της επ' αγαθώ της ιστορικής Επιστήμης και των μελετητών της.

**Ο ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ
ΜΑΣ ΘΗΣΑΥΡΩΝ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ.
ΠΑΡΑΔΟΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ
ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΟΥ ΜΕΤΑΦΕΡΘΗΚΕ
ΣΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΟ 1974**

**ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ
ΠΗΓΗ ΤΟ ΚΥΠΕ**

Ο Επίσκοπος Καρπασίας κ. Χριστοφόρος παρέλαβε, κατά τη διάρκεια τε-
λετής στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, εικόνα του Αγίου Ιωάννη του
Πρόδρομου, η οποία κλάπηκε κατά τη διάρκεια της τουρκικής εισβολής το
1974 και μεταφέρθηκε από την Κύπρο στο Ηνωμένο Βασίλειο από πιλότο της
Βασιλικής Αεροπορίας.

Την εικόνα παρέδωσαν στον Επίσκοπο Καρπασίας κ. Χριστοφόρο η ιστορικός τέχνης, κ. Μαρία Παφίτη, η οποία εκπροσώπησε τον ανώνυμο δωρητή και ο κ. Marc-André Renold, καθηγητής του Δικαίου της Τέχνης και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης και κάτοχος της έδρας της UNESCO στο Δίκαιο της Διεθνούς Πολιτιστικής Κληρονομιάς, με τη συνεργασία του οποίου επιτεύχθηκε ο επαναπατρισμός της εικόνας.

Παρόντες στην παράδοση ήταν ο Διευθυντής του Αρχιεπισκοπικού Γραφείου, κ. Μιχάλης Σπύρου, ο Διάκονος Μιχάλης Νικολάου, ο Βυζαντινολόγος κ. Χριστόδουλος Χατζηχριστοδούλου και ο κ. Δήμος Δήμου, οικονομικός διευθυντής της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου.

Ο διακανονισμός επιστροφής της εικόνας στην Κύπρο και η παράδοση της από τον Άγγλο κάτοχο πραγματοποιήθηκε σε τελετή που έλαβε χώρα στην Ακαδημία Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η εικόνα είχε εξαχθεί παράνομα από έναν πιλότο της Βρετανικής Βασιλικής Αεροπορίας, ο οποίος υπηρετούσε στην Κύπρο το 1974 κατά την Τουρκική εισβολή. Ο γιος του τεθνεώτος πιλότου θεώρησε σωστό να επιστρέψει την εικόνα στον τόπο προέλευσής της. Ο κύριος, που επέλεξε να διατηρήσει την ανωνυμία του, δεν έχει χρηματικές ή άλλες αξιώσεις, αλλά έθεσε δύο όρους: πρώτος, την επιστροφή της εικόνας στον νόμιμο κάτοχό της, δηλαδή στην Εκκλησία της Κύπρου, και δεύτερος, να μην επωφεληθεί κανείς οικονομικά από τον επαναπατρισμό της.

Στην ανακοίνωση αναφέρεται πως για την αποκατάσταση της εικόνας, ο Βρετανός κάτοχος συνεργάστηκε με τον Marc-André Renold, καθηγητή του Δικαίου της Τέχνης και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης και κάτοχο της έδρας της UNESCO στο Δίκαιο της Διεθνούς Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Ο καθηγητής Renold ήρθε σε επαφή με την ιστορικό τέχνης Μαρία Παφίτη, γνωστή για τον πρωταγωνιστικό της ρόλο σε πολλές υποθέσεις επαναπατρισμού λεηλατημένης τέχνης από την Κύπρο, μεταξύ των οποίων το εξαιρετικό ψηφιδωτό του Αγίου Ανδρέα του βου αιώνα, της Παναγίας Κανακαριάς. Η Μαρία Παφίτη ενημέρωσε τον Αρχιεπίσκοπο, ο οποίος και συντόνισε τη διαδικασία για την επιστροφή της εικόνας στην Κύπρο.

Ο ανώνυμος δωρητής σε δήλωσή του ανέφερε πως, αν η εικόνα αυτή μπορούσε να μιλήσει, θα είχε να πει μια μεγάλη ιστορία για τη δημιουργία της και για τη χαρά που πρόσφερε σε πολλές γενιές πιστών.

«Θα έλεγε επίσης για τις θλίψεις του κόσμου, τη σύγκρουση και τον εκτοπισμό της σε μια άλλη χώρα για πολλά χρόνια. Αυτή η εικόνα του Αγίου Ιωάννη παρέμεινε κρυμμένη σε ένα κουτί για χρόνια και μου φαινόταν ότι πήγαινε χαμένη. Η επανένωσή της με τους ανθρώπους που πραγματικά εκτιμούν αυτό που αντιπροσωπεύει είναι ό,τι καλύτερο για όλους τους ενδιαφερόμενους», ανέφερε.

Ο καθηγητής Marc-André Renold δήλωσε πως η διαδικασία ήταν ομαλή και διαφανής, χάρη στη σαφή επιθυμία του δωρητή να «κάνει το σωστό» και στην αποτελεσματικότητα και την τεχνογνωσία της Μαρίας Παφίτη, χωρίς την οποία αυτή η αποκατάσταση δεν θα ήταν δυνατή.

«Ελπίζω, επίσης, ότι αυτή η υπόθεση θα είναι η πρώτη από τις πολλές, είτε πρόκειται για έργα υψηλής ή άλλης αξίας, αλλά σε κάθε περίπτωση μεγάλης σημασίας για τις κοινότητες και τα άτομα με τα οποία σχετίζονται», ανέφερε.

Η κ. Παφίτη είπε ότι η τελετή σηματοδοτεί την ολοκλήρωση της εξαιρετικής συνεργασίας μεταξύ του ανώνυμου δωρητή, ο οποίος ανέλαβε την πρωτοβουλία να επιστρέψει την εικόνα στην Εκκλησία της Κύπρου, του καθηγητή Marc-André Renold και της ομάδας

του στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης που επέλεξαν να συνεργαστούν μαζί της και φύλαξαν την εικόνα καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, καθώς και του Αρχιεπίσκοπου Κύπρου, ο οποίος τους καθοδήγούσε με σύνεση.

«Η παρούσα εικόνα είναι μεν κυπριακής προέλευσης, αλλά αποτελεί μέρος της παγκόσμιας συλλογικής κληρονομιάς. Ο επαναπατρισμός της είναι λόγος γιορτής, αλλά και περισυλλογής για τα χιλιάδες έργα τέχνης που διακινούνται παράνομα. Εμείς, όλοι οι πολίτες, έχουμε χρέος να συμβάλουμε στην ανάσχεση αυτού του μεγάλου, παγκόσμιου εγκλήματος», κατέληξε η κ. Παφίτη.

